

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ
WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMLERİ HAKKINDA
BİLGİ VE YATKINLIKLARININ BELİRLENMESİ:
AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ**

Bilal BULUT

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÖKÇE

Temmuz, 2019

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ WEB
TABANLI MUHASEBE SİSTEMLERİ HAKKINDA
BİLGİ VE YATKINLIKLARININ BELİRLENMESİ:
AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ**

Hazırlayan
Bilal BULUT

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÖKÇE

AFYONKARAHİSAR 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum, “Muhasebe Meslek Mensuplarının Web Tabanlı Muhasebe Sistemleri Hakkında Bilgi Ve Yatkınlıklarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği” isimli çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere uymayacak bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04/07/2019
Bilal BULUT

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÖKÇE

Jüri Üyeleri: Doç.Dr. Cengiz YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ

İşletme Anabilim Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Bilal BULUT'un “**Muhasebe Meslek Mensuplarının Web Tabanlı Muhasebe Sistemleri Hakkında Bilgi Ve Yatkınlıklarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği**” başlıklı tezini 04/07/2019, saat 14.00’da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul/red edilmiştir.

Doç. Dr. Elbeyi PELİT

MÜDÜR

ÖZET

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMLERİ HAKKINDA BİLGİ VE YATKINLIKLARININ BELİRLENMESİ: AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ

Bilal BULUT

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

Temmuz 2019

Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÖKÇE

Günümüz teknoloji seviyesinin oldukça yüksek olması ile birçok iş ve işlem internet üzerinden kolay ve hızlı bir şekilde yapılabilmektedir. Küreselleşme ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojisinin hızla gelişmesi muhasebe mesleği başta olmak üzere birçok mesleği etkilemiştir. Muhasebe meslek mensupları için bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişimin etkisi, faaliyet alanlarının genişlemesine, yeni çalışma alanlarının doğmasına ve kullanmış oldukları muhasebe programlarının gelişip değişmesine yol açmıştır. Web tabanlı muhasebe sistemleri, muhasebe meslek mensuplarının daha esnek, etkin ve verimli çalışabilmesi adına klasik muhasebe programlarının yerini alan yeni nesil muhasebe programı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın konusunu, muhasebe meslek mensuplarının çalışma alanlarında yoğun olarak kullandıkları ve vazgeçilmez bir parçası olan muhasebe programlarından '*Web Tabanlı Muhasebe Sistemi*' oluşturmaktadır. Bu bağlamda

çalışmanın amacını ise, Afyonkarahisar ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları örneklemeden yola çıkarak, web tabanlı muhasebe sistemi hakkında muhasebe meslek mensuplarının kullanım düzeyinin hangi durumda olduğunu açıklamak, bilgi seviyesinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek ve yatkınlıklarını tespit etmektir.

Çalışmanın uygulama kısmında Afyonkarahisar'ın bütün ilçelerini kapsayan 188 muhasebe meslek mensubuna anket çalışması uygulanmış elde edilen verilerin testler ve analizleri SPSS 23.0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular ise, muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemlerini büyük çoğunlukla kullandıkları, bilgi düzeyi ve yatkınlıklarının ise web tabanlı muhasebe sistemini kullananların kullanmayanlara göre yüksek seviyede olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Web Tabanlı Muhasebe Sistemi, Muhasebe Programı, Bulut Muhasebe, Muhasebe Meslek Mensubu

ABSTRACT

DETERMINATION OF INFORMATION AND PREDICTION OF WEB BASED ACCOUNTING SYSTEMS OF ACCOUNTING PROFESSION: RESEARCH IN AFYONKARAHISAR PROVINCE

Bilal BULUT

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF BUSINESS ADMINISTRATION**

July 2019

Advisor: Asst. Prof. Dr. Naciye GÖKÇE

With today's high technology level, many business transactions can be done easily and quickly over the internet. Along with globalization, the rapid development of information and communication technology has affected many professions especially accounting profession. The impact of developments in information and communication technology for professional accountants has led to the expansion of the fields of activity, the emergence of new fields of work and the development and change of the accounting programs they have used. Web-based accounting systems, replacing the classical accounting programs, provide more flexible, effective and efficient work for the accountants, emerge as new generation accounting programs.

The topic of the study is web-based accounting system, that is an indispensable part of accounting professionals. In this context, the aim of the study is to explain the state of the level of usage of the professional accountants about web-

based accounting system and to determine the level of knowledge and their predispositions in Afyon province.

In the application part of the study, a survey was applied to 188 accounting members in Afyonkarahisar and the data obtained from the survey was analyzed with a programme named SPSS. 23.0. According to the findings, it is concluded that professional accountants mostly use web based accounting systems and the level of knowledge and predispositions' who uses web based accounting systems is higher than those who don't use it.

Keywords: Web Based Accounting System, Accounting Program, Cloud Accounting, Professional Accountant

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın bütün aşamalarında desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, değerli bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, sabır ve mütevazı bir biçimde bilgilendirme ile çalışmamızın sürekliliğini sağlayan, bilimsel bir yolculukta yolumu aydınlatan değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÖKÇE'ye,

Çalışmamın uygulama kısmında özellikle anketlerin dağıtılması ve takibinde desteklerini esirgemeyen Afyonkarahisar Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Başkanı Serhat GÜMÜŞ'e ve çalışmamın analiz sürecinde bilgi ve düşünceleri ile destek olan Araş. Gör. Halilibrahim GÖKGÖZ'e,

Son olarak, Yüksek Lisans eğitimim boyunca sağlamış olduğu bilimsel katkıların yanı sıra manevi olarak da her zaman yanımda olan aynı zamanda görüş ve önerilerde bulunduğum sevgili eşim ve meslektaşım Esra BULUT'a, canım kızım Zeynep Naz BULUT'a son olarak maddi - manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Bilal BULUT

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
KISALTMALAR DİZİNİ	xvii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE, MUHASEBE MESLEĞİ VE YATKINLIK KAVRAMLARI

1. MUHASEBE VE MUHASEBE MESLEĞİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR.....	4
1.1. MUHASEBENİN TANIMI VE ÖNEMİ.....	4
1.1.1. Muhasebenin Fonksiyonları.....	8
1.1.2. Muhasebenin Temel Kavramları.....	9
1.1.3. Muhasebenin İlgili Tarafları.....	11
1.1.4. Muhasebe Bilgi Sistemi.....	11
1.2. MUHASEBE MESLEĞİ	15
1.2.1. Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Konusu	16
1.2.1.1. Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik Mesleğinin Konusu ...	16
1.2.1.2. Yeminli Mali Müşavirlik Mesleğinin Konusu	17
1.2.2. Muhasebe Meslek Mensubu Olabilmenin Genel Şartları	18
1.2.2.1. SMMM Olabilmenin Özel Şartları	19
1.2.2.2. YMM Olabilmenin Özel Şartları	19
1.2.3. Muhasebe Meslek Mensuplarının Taşınması Gereken Genel Özellikler.....	19
1.2.3.1. Muhasebe Meslek Mensubunun Nitelikleri	20

1.2.3.2. Muhasebe Meslek Mensubunda Bulunması Gereken Genel Mesleki Standartlar	20
1.2.3.3. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'ne (TÜRMOB) Göre Meslek Mensubunda Bulunması Gereken Yeterlilikler	21
1.2.3.4. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nca (IFAC) Meslek Mensubunda Bulunması Gereken Yeterlilikler.....	21
1.2.3.5. Muhasebe Meslek Mensubunun Uyması Gereken Etik İlkeler .	22
1.2.4. Muhasebe Meslek Mensubunun Yeni Kimliği	23
2. YATKINLIK KAVRAMI HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR.....	28
2.1. YATKINLIK KAVRAMININ TANIMI	28
2.2. DEĞİŞİME YATKINLIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	29
2.2.1. Öz Yeterlilik.....	29
2.2.2. Kontrol Odağı.....	30
2.2.3. Kişisel Algılayış	30
2.3. TEKNOLOJİK YATKINLIK	30

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBEDE BİLGİSAYAR KULLANIMI – WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ

1. MUHASEBEDE BİLGİSAYAR KULLANIMI	32
1.1. MUHASEBE VE BİLGİSAYAR İLİŞKİSİ	34
1.2. MUHASEBE UYGULAMALARININ BİLGİSAYAR İLE KULLANIMI.....	36
1.3. MUHASEBENİN KLASİK YÖNTEM İLE BİLGİSAYARDAKİ İŞLEM BASAMAKLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	37
1.4. BİLGİSAYARLI MUHASEBE.....	41
1.4.1. Bilgisayarlı Muhasebenin Gelişim Süreci	42
1.4.2. Bilgisayarlı Muhasebe Sisteminin Sağladığı Katkılar	44
1.4.3. Bilgisayarlı Muhasebe Sisteminin Oluşturduğu Riskler	44
1.5. MUHASEBE PAKET PROGRAMLARI.....	45

1.5.1. Muhasebe Paket Programlarında Bulunması Gereken Özellikler	47
1.5.2. Muhasebe Paket Programlarında Bulunan Modüller	48
1.5.3. Muhasebe Paket Programı Çeşitleri.....	49
1.5.4. Muhasebe Paket Programı Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	52
2. ENDÜSTRİ 4.0 IŞIĞINDA DİJİTAL MUHASEBE	53
2.1. BULUT (CLOUD) MUHASEBE	55
2.2. AKILLI MUHASEBE SİSTEMLERİ	57
3. E-DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE E-MUHASEBE.....	59
4. WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ.....	61
4.1. WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİNİN KULLANIMI	63
4.1.1. Web Tabanlı Muhasebe Yazılımları İle Klasik Muhasebe Yazılımlarının Karşılaştırılması	64
4.1.2. Web Tabanlı Muhasebede Kullanılan Dijital Dil.....	65
4.1.3. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Özellikleri.....	66
4.1.4. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Faydaları	66
4.1.5. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Sınırlılıkları.....	68
4.2. UYGULAMADA KULLANILAN WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ YAZILIMLARI	69
4.2.1. Yurtdışında Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Yazılımları	69
4.2.2. Türkiye’de Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Yazılımları	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMLERİNİN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI TARAFINDAN BİLGİ VE YATKINLIKLARININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	72
2. ARAŞTIRMANIN VARSAYIM VE SINIRLILIKLARI	73

3. LİTERATÜR TARAMASI	73
4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	80
4.1. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM	80
4.2. SORU FORMUNUN İÇERİĞİ HAKKINDA BİLGİLER.....	81
4.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	82
5. VERİLERİN ANALİZİ	83
6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	83
6.1. GÜVENİRLİK ANALİZİ.....	84
6.2. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	85
6.2.1. Cinsiyet.....	85
6.2.2. Yaş	86
6.2.3. Faaliyet Gösterilen İlçe	86
6.2.4. Eğitim Düzeyi	87
6.2.5. Mesleki Deneyim	88
6.2.6. Çalışan Sayısı.....	88
6.2.7. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumu.....	89
6.2.8. Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi	89
6.2.9. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Kullanım Süresi.....	90
6.3. WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	91
6.3.1. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma Durumu	91
6.3.2. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İle İlgili Herhangi Bir Sertifika Alma Durumu.....	91
6.3.3. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Gelişim Süreci Hakkında Bilgi Durumu	92
6.3.4. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Teorik Bilgi Durumu	93
6.3.5. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İçin Gerekli Olan Donanım-Yazılım Hakkında Bilgi Durumu.....	93

6.3.6. Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Güçlük Çekmeden Kullanabilme Durumu.....	94
6.3.7. Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Kullanırken Yardıma İhtiyaç Hissetme Durumu	94
6.3.8. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İle İlgili Yenilik ve Gelişmeleri Takip Etme Durumu.....	95
6.3.9. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Fiyat Politikası Hakkında Bilgi Durumu	95
6.3.10. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Bilgi Düzeylerinin Kullanma Durumlarına Göre Analizi	96
6.4. WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ HAKKINDA YATKINLIK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ÖNERMELERİN İSTATİSTİKİ DEĞERLENDİRMELERİ.....	99
6.4.1. Yenilikçilik Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz	99
6.4.2. İyimserlik Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz.....	101
6.4.3. Rahatsızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz.....	103
6.4.4. Güvensizlik Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz.....	106
7. ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	107
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	115
KAYNAKÇA	121
EKLER.....	134

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yeni Muhasebe Uzmanlık Alanlarının Sınıflandırılması.....	25
Tablo 2. En Fazla Tercih Edilen Muhasebe Programları	50
Tablo 3. E-dönüşüm Uygulamalarının Kullanıma Geçildiği Yıllar	60
Tablo 4. Klasik Muhasebe Yazılımları ile Web (Bulut) Tabanlı Muhasebe Yazılımlarının Karşılaştırılması	64
Tablo 5. Ölçeği Oluşturan Soruların Güvenirlik Değerleri.....	85
Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı.....	86
Tablo 7. Katılımcıların Yaş Dağılımı.....	86
Tablo 8. Faaliyet Gösterilen İlçe Dağılımı.....	87
Tablo 9. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımı.....	87
Tablo 10. Katılımcıların Mesleki Deneyim Dağılımı	88
Tablo 11. Katılımcıların Çalışan Sayısı Dağılımı	88
Tablo 12. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumuna İlişkin Dağılımı	89
Tablo 13. Katılımcıların Kullandıkları Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Dağılımı... 90	
Tablo 14. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Kullanım Süresine İlişkin Dağılımı	90
Tablo 15. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma Durumu	91
Tablo 16. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma Durumu	92
Tablo 17. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Gelişim Süreci Hakkında Bilgi Durumu.....	92
Tablo 18. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Hakkında Teorik Bilgi Durumu	93
Tablo 19. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İçin Gerekli Olan Yazılım Hakkında Bilgi Durumu.....	93
Tablo 20. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Güçlük Çekmeden Kullanabilme Durumu.....	94
Tablo 21. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Kullanırken Yardıma İhtiyaç Hissetme Durumu	94

Tablo 22. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemini İle İlgili Yenilik ve Gelişmeleri Takip Etme Durumu	95
Tablo 23. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Fiyat Politikası Hakkında Bilgi Durumu	96
Tablo 24. Muhasebe Meslek Mensuplarının Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Bilgi Düzeylerinin Sistemi Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı	97
Tablo 25. Yenilikçilik Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	100
Tablo 26. İyimserlik Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	102
Tablo 27. Rahatsızlık Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	104
Tablo 28. Güvensizlik Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	106
Tablo 29. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin - Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonucu	108
Tablo 30. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin - Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu	109
Tablo 31. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin - Faaliyet Gösterilen İlçe Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonucu	110
Tablo 32. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin – Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu	111
Tablo 33. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin – Personel Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu	112
Tablo 34. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonucu.....	113

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Muhasebenin İlgili Tarafları	11
Şekil 2. Muhasebenin Çift Taraflı Kayıt Yöntemine Göre İşlem Basamakları	38
Şekil 3. Muhasebenin Bilgisayardaki İşlem Basamakları.....	40
Şekil 4. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin İşleyişi	64

KISALTMALAR DİZİNİ

ASMMMO	: Afyonkarahisar Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası
EFKS	: Elektronik Fatura Kayıt Sistemi
GATS	: Hizmet Ticareti Genel Anlaşması
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
SM	: Serbest Muhasebeci
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
TDK	: Türk Dil Kurumu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
Vd.	: Ve Diğerleri
YMM	: Yeminli Mali Müşavir
XBRL	: Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişim furyasından muhasebe ve muhasebe mesleği de derinden etkilenmiştir. Muhasebe bilimi ve mesleği bilgi - iletişim dünyasında yaşanan gelişmeleri yakından takip etmeli ve kendi bünyesinde özümsemesi gerekmektedir.

Muhasebenin fonksiyonlarından olan kaydetme, sınıflandırma, raporlama ve yorumlama gelişen ve değişen teknoloji sayesinde bilgisayar ortamına geçmiş ve bu geçiş muhasebe meslek mensuplarına büyük kolaylıklar sağlamıştır. Muhasebe meslek mensuplarının çalışma ofislerinin olmazsa olmazlarından biri, kullanmış oldukları muhasebe programlarıdır. Kullanılan muhasebe programları ile işletmelerin faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemler, hızlı ve kolay bir şekilde kayıt edilmekte aynı zamanda istenilen bilgi ve belgelerin birçoğu uzun uğraş gerektirmeden elde edilebilmektedir.

Bilgisayar ve internetin kullanılmaya başlanması, verilerin dijital bir ortamda oluşturulması, depolanması ve bilgilerin hızlı bir şekilde dünya çapında anında paylaşılması imkanını sağlamıştır. (Öz, 2016: 64). Bu doğrultuda muhasebenin bilgisayar ile tanışması sonucunda muhasebe meslek mensuplarının kullanımına muhasebe paket programları kullanıma sunulmuş, internetin de sisteme dahil olması ile birlikte web tabanlı muhasebe sistemleri kullanılmaya başlanmıştır.

Yaşanan teknolojik gelişmelere paralel olarak muhasebe programları gelişmiş ve kendisini güncellemiştir. Dünyada ilk defa 1998 yılından itibaren kullanılan web (internet) tabanlı muhasebe programları piyasada muhasebe meslek mensuplarının kullanımına sunulmuştur. Web tabanlı muhasebe sistemi klasik muhasebe paket programlarına alternatif olarak ortaya çıkan bulut muhasebe ve internet teknolojisinden faydalanarak çalışan yeni nesil muhasebe yazılımı olarak tanımlanabilir.

Muhasebe programlarının günümüz bilgi ve iletişim teknolojisi göz önüne alındığında artık web (internet) tabanlı olması gerekliliği kaçınılmaz olmaktadır. Web tabanlı muhasebe sisteminin muhasebe meslek mensuplarına sağlamış olduğu başlıca faydalar; bir bilgi teknolojisi (bilgisayar, tablet veya akıllı telefon) vasıtasıyla

sadece bir internet tarayıcısı ile sisteme uzaktan erişim imkanı, yedekleme imkanı, sürekli güncel bir program ve diğer muhasebe programlarına kıyasla düşük maliyet olarak sıralanabilir. Web tabanlı muhasebe sistemlerinin muhasebe mesleğine sağlamış olduğu en önemli katkı sisteme erişimin internet olan her bir bilişim aracından sisteme girilebilmesi yani zaman ve mekan sınırlılığını ortadan kaldırması ve bütün yedeklemelerin dijital ortamda gerçekleşmesi olarak gösterilebilir. Web tabanlı muhasebe sisteminin sağlamış olduğu faydalar göz önüne alındığında teknolojinin muhasebe bilimine ve mesleğine yarattığı değer ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın konusunu oluşturan web tabanlı muhasebe sisteminin yeni bir teknoloji olması ve literatürde kendine yeni yeni yer edinmesi çalışmanın özgün olmasını sağlamakta ve çalışmanın ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Sosyal bilimlerde kullanımının uygun olan veri toplama yöntemlerinden anket yönteminin kullanılması ile muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine ilişkin görüşlerinin ölçülmeye çalışılması mesleki açıdan çalışmanın önemini arttırmaktadır.

Bu çalışmada Afyonkarahisar ilinde bağımsız olarak faaliyet göstermekte olan Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlerin web tabanlı muhasebe sistemi hakkında bilgi ve yatkınlık düzeylerini belirlemek amacıyla, çalışmayı ilgilendiren konuların teorik olarak araştırmalarının yapıldığı ve amacın test edildiği uygulama kısmı olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır.

Bu noktadan hareketle tezin birinci bölümünde muhasebe, muhasebenin önemi, muhasebe mesleği ve yatkınlık kavramlarının açıklamaları yapılmıştır. Aynı zamanda bilgi ve teknolojinin gelişmesi sonucu klasik olarak tanımlanan muhasebe mesleğinin çalışma alanının ve konusunun değişime uğradığına ilişkin küresel olarak getirdiği yenilikler hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, muhasebede bilgisayarın kullanımı ve muhasebe meslek mensuplarının çalışma esnasında vazgeçemediği muhasebe programları hakkında açıklayıcı bilgiler, gelişim süreçlerine değinilmiştir. Daha sonra çalışmanın ana konusunu oluşturan yeni nesil olarak da nitelendirebildiğimiz web tabanlı muhasebe sistemi, çalışmanın ikinci bölümünün devamında ele alınmıştır.

Çalışmanın son bölümü olan uygulama kısmında; araştırmanın amacı, önemi, örnekleme, yöntemi, hipotezleri, varsayım ve sınırlılıklarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Literatür taraması da çalışmanın bu bölümünde sunulmuştur. Veri toplama aracı olarak seçilen anket yönteminin nasıl hazırlandığı ve bu yöntem ile elde edilen bulgular hakkında açıklamalar yapılarak analiz edilmiş ve hipotezlerin test edilmesi ile ortaya çıkan sonuçlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE, MUHASEBE MESLEĞİ VE YATKINLIK KAVRAMLARI

1. MUHASEBE VE MUHASEBE MESLEĞİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Dünyanın neresinde yaşanırsa yaşansın para, hesap, gelir-gider, kar-zarar, borç-alacak ve ekonomi gibi terimlerle, genel olarak muhasebe kavramları ile karşılaşılır. İnsanlar birbirleriyle ve devletle olan parasal (mali) iş ve işlemlerinde; yine aynı şekilde ülkeler de birbirleriyle olan ekonomik işlemlerinde muhasebeden birinci derecede yararlanmaktadırlar.

Muhasebe, Arapça kökenli bir kelimedir ve Türk Dil Kurumu'na göre “*hesaplaşma, karşılıklı hesap görme*” olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr).

Muhasebe mesleği, işletme faaliyetlerinin yerine getirilmesi amacıyla muhasebe biliminin uygulanması ve işletme yöneticileri ile birlikte muhasebe uygulamalarından yararlananlara gereken bilgi ve dokümanları zamanında, güvenilir, şeffaf, anlaşılır ve ihtiyaca uygun bir şekilde açıklayan faaliyetler bütünüdür (Sevilengül, 2013: 10). Muhasebecilik mesleği, Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) kapsamında muhasebe hizmet sektörü olarak isimlendirilmiş ve mesleki hizmet sektörleri grubu içerisinde uzmanlık gerektiren meslek olarak yer almıştır (Akgün, 2012: 56).

1.1.MUHASEBENİN TANIMI VE ÖNEMİ

Muhasebenin tarihine bakıldığında ilk işlemlerin ne zaman ve hangi medeniyet tarafından yapıldığı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak muhasebe tarihçileri yazı ve sayıların kullanıldığı ‘Mezopotamya Uygarlıkları’ ve

'Eski Mısır' toplulukları tarafından kullanıldığı kabul edilmektedirler (Dabbağoğlu, 2011: 15).

Eski çağ dönemi boyunca varlığı kabul edilen muhasebenin yazılı olarak kanıtları çok az bulunmaktadır. Genel kabul görüşüne göre muhasebenin tarihçesi, ticari hayatın başlaması ile ortaya çıkmış ve ticari işlemlerin gelişmesi ile muhasebe de bu gelişmelerden doğrudan etkilenerek gelişmiştir (Özaslan, 1978: 14). İnsanların hesaplama ve muhasebe ihtiyacı ekonomik hayatın gelişmesiyle birlikte ortaya çıkmış ve bu iki kavram birbirleriyle etkileşim içinde gelişmiştir (Sevilengül, 2007: 12). Muhasebe günlük ihtiyaçlar doğrultusunda, bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla ortaya çıkmıştır (Kızıl ve Kocur, 2017: 328).

Günümüze kadar değişip gelişerek gelen muhasebenin literatürde karşımıza çıkan tanımlarından bazıları kronolojik olarak şöyledir:

“İşletmelerde meydana gelen ve para ile değerlendirilebilen işlemleri kayıtlara geçirmek, bu kayıtlar yardımıyla işletme faaliyetleri sonuçlarını hesaplayarak tespit etmek ve kayıtlardaki bilgileri mukayese ederek yorumlamak suretiyle yönetim için gerekli bilgilerden rapor hazırlayarak ilgililere sunmaktır.” (Özaslan, 1978: 15-16).

Ataman (1985: 1) da muhasebeyi işletmelerin gerçekleştirdikleri faaliyetlerin kontrolünü olumlu kılmak, gelecek faaliyetlerini planlamak, işletmenin bilgisine ihtiyaç duyan kişilerin doğru karar alabilmeleri amacıyla parasal işlemlere ilişkin bilgilerin derlenmesi ve iletilmesi, olarak tanımlamıştır.

Muhasebe, örgütteki varlık ve kaynaklardaki değişim yaratan parasal veya kısmen parasal olayların ve bu olaylara ait işlemlerdeki bilgilerin ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluklarının ölçülmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve bu işlemler sonucunda elde edilen finansal bilgilerin rapor halinde işletme ile ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlanmasıdır (Küçüksavaş, 1991: 4).

“Muhasebe, işletmede meydana gelen ve para ile ifade edilen işlemleri (olayları) toplayan, kaydeden, sınıflandıran, raporlar halinde özetleyen ve bu raporları analiz ederek ve yorumlayarak ilgilenen kişilere bilgi sağlayan sanat, bilim ve uygulamadan oluşan bir sistemdir.” (Ergin, 2005: 16).

Bir diğer tanımda Sevilengül (2007: 9) muhasebeyi, bir kuruluşun kaynaklarının nasıl ortaya çıktığını, bu kaynakların faaliyet alanlarının neler olduğunu, kuruluşun faaliyetleri sonucunda ile ortaya çıkan değişimlerin kaynaklarda

meydana getirdiği artış ve azalışları, kuruluşun finansal bakımdan pozisyonunun hangi durumda olduğunu açıklayan bu bilgi ve belgeleri kuruluşla ilgili kişi ve kurumlara sunan bir bilgi sistemi olarak tanımlamaktadır.

Parasız (2007:395), işletme faaliyetleri olarak tanımlanan üretimden pazarlamaya kadar olan süreci kapsayan bütün bilgilerin para ile açıklanabilen ve belgeye dayanarak gerçekleşen işlemlerin cins, miktar ve sonuçlarının açıklanıp sunulmasını muhasebe olarak tanımlamıştır.

Feyiz (2008: 1) ise muhasebeyi “mali nitelikteki işlemleri ve olayları para ile ifade edilmiş şekilde kaydeden, sınıflandıran, özetleyen ve bu bilgileri analiz ederek yorumlayan ve raporlayan bilim dalıdır.” şeklinde tanımlamaktadır.

Muhasebe, kuruluşların bilançolarında değişiklik meydana getiren ve para ile ifade edilen olay ve işlemleri belirleyip gerçekliğinin araştırılarak kaydeden, sınıflandıran, mali rapor halinde özetleyen, bu raporları analiz ederek yorumlayan, böylece işletmenin iç ve dış paydaşlarına bilgi sağlayan bir bilim dalıdır (Çonkar, Ulusan ve Öztürk, 2010: 5).

Muhasebe hizmeti ile ilgili görüşülen konular içerisinde, muhasebeyi ilgilendiren bilim dallarının çok yönlü geliştirilmesi, uluslararası muhasebe standartlarının kullanılması, muhasebe meslek mensuplarının niteliklerinin oluşturulması ve çift taraflı tanınması gibi başlıklar yer alır (Akgün, 2012: 56). Tanımlarda bulunan ortak yargılardan hareketle muhasebenin; işletmelerin ekonomik işlemlerinin (varlık ve kaynaklarındaki değişimlerinin) kaydedilip rapor haline getiren, bu bilgiler ışığında analiz edip yorumlayan ve işletmenin öncelikli iç çevresine daha sonra dış paydaşlara bilgi sağlayan bilim dalı olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda, aslında işletmenin ekonomik bilgi akışının muhasebe işlemleri sonucunda oluşturulduğu ve kar-zarar, gelir-gider, likidite, vergi vb. durumları gibi çok önemli bilgilerin muhasebe işlemleri ile ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda işletme sahiplerince karar alma sürecinde etkin rol alması işletmeler açısından muhasebe fonksiyonunun ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. İşletmelerin en önemli amacı olan kar etmenin işletme açısından ekonomik işlemler ile gerçekleştiğini ve bu işlemlerinde muhasebe bilgisi sonucu oluştuğu kabul edilmektedir.

İşletme yöneticileri açısından muhasebe, işletmenin devamlılığı ve gelişip büyümesi açısından ayrılmaz bir parçasıdır. Özel veya resmi bütün kurum ve kuruluşlar muhasebeye ihtiyaç duyarlar çünkü yasal olarak gerçekleştirmeleri gereken iş ve işlemler muhasebe ile doğrudan ilgilidir. Ancak muhasebe işlemleri kolay, anlaşılabilir defter tutma işlemlerinden mali analizlere kadar geniş bir yelpazesi bulunmaktadır. Ayrıca 21.yy itibariyle gelişmekte ve değişmekte olan muhasebe yöntemleri karar vericilere bilgileriyle yol gösterdiğinden yasal zorunluluktan çıkmış zorunlu bir ihtiyaca dönüşmüştür (Özaslan, 1978: 16).

Muhasebe işlemleri sonucunda işletmeler ve/veya kuruluşlar için son derece önemli bilgi ve dokümanlar ortaya çıkacaktır. Ortaya çıkan bilgi ve dokümanlardan fayda sağlayamayan işletme ve kuruluşlar gözleri kapatılmış ve bu şekilde yolunu bulmaya çalışan bir insana benzer. Muhasebe bilgilerinden faydalanmayan işletmeler veya kuruluşlar bugününü, geçmişini bilemezler bunun sonucunda gelecek hakkında yorumlarda ve tahminlerde bulunamazlar. Bu şekilde olan bir işletme deniz ortasında pusulası bozulmuş, yolunu bulamayan bir gemiye benzetilebilir (Çonkar, Ulsan ve Öztürk, 2010: 4).

Muhasebe işlemleri sonucunda önemli bilgilerin oluştuğu yadsınamaz bir gerçektir. Devletlerin finans durumunu ilgilendiren en önemli gelir kaynaklarından olan vergi gerçek ve tüzel kişilerden finanse edilmektedir. Verginin hesaplanmasında, tahsil ve tahakkuk işlemlerinde muhasebe meslek mensupları önemli görevler üstlenmişlerdir. Bu bağlamda işleyen bir devlet düzeninde muhasebenin önemi ortaya çıkmaktadır (Sayım ve Usman, 2016: 109).

Ülkemizde yakın geçmişe kadar muhasebe iş ve işlemleri, kanunların yüklemiş olduğu sorumluluklar bakımından zorunlu bir iş ve hizmet olarak tanımlanmış, işletmeler adına yönetim ve karar verme adına oldukça önemli bir departman olduğunun bilinci yeni yeni oluşmaya başlamıştır (Çonkar, Ulsan ve Öztürk, 2010: 18).

Son yıllarda muhasebe biliminin öneminin artmasının bir diğer nedeni de muhasebe işlemleri sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda gelecek ile ilgili karar verme aşamasında işletmelere ve yatırımcılara ışık tutmasıdır (Yoruldu, 2009: 7). Muhasebeden elde edilen bilgiler ışığında araştırma ve analiz yapılarak,

işletmeler faaliyet alanları içerisinde mali işlemleri ile alakalı başarıyı az bir uğraş ve kısa bir zaman diliminde yakalayabilirler (Toroslu, 2012: 7).

1.1.1. Muhasebenin Fonksiyonları

Muhasebenin fonksiyonları tanımlarında da değinildiği üzere; kaydetme, sınıflandırma, özetleyerek raporlama, analiz ve yorumlama fonksiyonlarıdır. Bunlar:

Kaydetme: Muhasebenin kaydetme fonksiyonu para ile tanımlanabilen iş ve işlemlerin düzenlenip muhasebe kuralları çerçevesinde kayıt işleminin yapılmasıdır. İşletme açısından çok önemli bir olayın para ile ifade edilememesi yüzünden kaydı yapılamazken; işletme açısından çok küçük bir meblağın işlemi para ile ifade edilebilmesi nedeni ile kayıt işlemi gerçekleşecektir (Sevilengül, 2007:10).

Sınıflandırma: Kaydı yapılan muhasebe işlemleri belirli periyotlar halinde derlenip, özelliklerine göre guruplara ayrılması muhasebenin sınıflandırma fonksiyonudur. Böylelikle farklı özellikte ve gruptaki muhasebe işlemlerinde karışıklıklar önlenmiş bir biçimde sınıflandırılmış olur ve gerekli incelemeler kolaylıkla yapılabilir (Fidan, 2018: 98). Büyük defter işlemleri sonucunda muhasebenin sınıflandırma fonksiyonu gerçekleşmiş olur (B. Yılmaz ve H. Yılmaz, 2016: 930).

Özetleyerek Raporlama: Muhasebenin özetleyerek raporlama fonksiyonu, kaydedilmiş ve sınıflandırılmış birçok muhasebe bilgisinden işletmenin iç ve dış paydaşlarına bilgi sağlayan, karar verme aşamasında çok önemli olan çeşitli finansal tablolar hazırlanmasıdır. İşletmenin ekonomik durumu hakkında özet bilgiler finansal tablolar ile kamuya sunulmuş olur (Haftacı ve Soylu, 2008: 107).

Analiz ve Yorumlama: Muhasebenin analiz ve yorumlama fonksiyonu, tablo ya da rapor haline getirilen muhasebe bilgilerinin hangi anlama geldiğini işletmenin iç ve dış ilgilenenleri için neyi ifade ettiğinin belirtilmesi amacıyla gerçekleştirilen analiz ve yorumlama işlemleridir. Aynı zamanda yorumlama fonksiyonu sonucunda muhasebe olaylarının neden-sonuç ilişkisi de ortaya konmuş olur (Toroslu, 2012: 6). Muhasebe bilgilerinin kaydedilip, sınıflandırılıp ve raporlanması sonucu oluşan gerekli ve yararlı bilgiler, işletmenin duyduğu bilgi ihtiyacını tam olarak karşılayamamaktadır. Bu bilgi ihtiyacını ve eksikliği ise muhasebenin yorumlama

fonksiyonu gidermektedir (Bektöre, Sözbilir ve Banar, 2009: 4). Muhasebenin kaydetme, sınıflandırma, özetleme, raporlama, analiz ve yorumlama fonksiyonlarından günümüzde değeri oldukça yükselen yorumlama fonksiyonu olmuştur (Kızıl, Akman, Zorkalkan ve Türkmen, 2015: 83).

1.1.2. Muhasebenin Temel Kavramları

3568 Sayılı meslek yasası kapsamında 1992 yılında çıkarılmış olan 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre Muhasebenin temel kavramları şöyle açıklanmıştır:

Sosyal Sorumluluk Kavramı: Muhasebe işlemlerinin tamamında, muhasebe uygulamalarının aşamalarında, finansal tabloların düzenlenmesinde ve paydaşlara sunulmasında; belli bir kişi veya zümreye göre değil tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi aynı zamanda muhasebe bilgilerinin üretilmesinde gerçekleri yansıtan, objektif ve dürüst davranılması gerektiğini ifade eder.

Muhasebe bilgi ve raporların işletmenin tüm paydaşlarına aynı düzeyde fayda ve güvenilirlik sağlayabilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda muhasebe bilgi ve finansal tabloların hazırlanması aşamasında, muhasebenin temel kavramlarından sosyal sorumluluk kavramı dikkate alınması gerekmektedir (Demir, 2013: 217).

Kişilik Kavramı: İşletmelerin, sahiplerinden, yöneten kişilerden, sorumlulardan, personellerinden ve diğer işletme paydaşlarından ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu dolayısıyla muhasebe iş ve işlemlerini bu şahsılık kavramı doğrultusunda yürütülmesi gerekliliğini ifade eder. Çift taraflı kayıt sistemi kişilik kavramından ortaya çıkan bir sistemdir.

İşletmenin Sürekliliği Kavramı: İşletmenin faaliyetlerinin ana sözleşmede tersi bir durumun belirtilmediği sürece, belirli bir süresinin olmaması ve işletme sahiplerinin ya da ortaklarının yaşam sürelerinden bağımsız olarak sürdüreceğini ifade eden kavramdır.

Dönemsellik Kavramı: İşletmenin sürekliliği kapsamında sınırsız olarak kabul edilen faaliyet süresinin, belli dönemlere ayrılması ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak belirlenmesidir.

Parayla Ölçülme Kavramı: Parayla ölçülebilen mali iş ve işlemlerin muhasebeye ortak ölçü birimi olarak ulusal para birimi kullanılarak yansıtılmasını ifade eder.

Maliyet Esası Kavramı: İşletmenin kasasının mevcudiyeti, alacaklar ve maliyetin belirlenmesi olanaksız veya uygun olmayan varlıklar dışında, işletme tarafından iktisap edilen varlık ve hizmetlerin muhasebe işlemlerinin gerçekleştirilme noktasında, toplam katlanılan maliyetlerin esas alınması zorunluluğunu kapsar.

Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı: Muhasebe işlemlerinin gerçekleştirilmesinde gerçekliği yansıtan, kural ve kanunlara göre düzenlenmiş olan tarafsız belgelere dayandırılması, muhasebe işlemlerinde kullanılacak yöntemlerin tercihinde objektif, nesnel ve ön koşulsuz davranılması gerekliliğidir.

Tutarlılık Kavramı: Muhasebe işlemlerinin gerçekleştirilmesi için seçilen muhasebe politikaları ve izlenen yöntemlerin birbirini izleyen faaliyet dönemleri boyunca değişiklik yapmadan uygulanması gereğini ifade eder. Geçerli sebeplerin olduğu takdirde işletmeler uygulanan muhasebe politikalarını, etkiledikleri durumların mali tablolarda dipnotlar ile gösterilmesi suretiyle değiştirebilir.

Tam Açıklama Kavramı: Finansal tabloların, bu tablolardan faydalanacak olan kişilerin doğru karar vermelerine yardımcı olacak şekilde, yeterli, açık ve anlaşılır olması gerekliliğidir.

İhtiyatlılık Kavramı: İşletmenin bazı muhasebe işlemlerinde riskli durumlarla karşılaşabileceğini öngörerek, ölçülü davranılması gerekliliğini ve bunları düşünerek hareket edilmesini ifade eden kavramdır.

Önemlilik Kavramı: İşletmenin mali işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde, bir hesap durumunun veya mali bir işlemin ortaya koyduğu değer yapacak işlemlerin ya da verilecek kararları etkileyebilecek kadar önemli olmasını ifade eder.

Özün Önceliği Kavramı: Muhasebe işlemlerinde ve bu işlemler hakkında değerlendirmelerin yapılması aşamasında biçimden çok özlerinin önemli olduğunu ve bu şekilde kabul edilmesini ifade eden kavramdır.

Finansal tabloların düzenlenmesi aşamasında 1 no'lu Türkiye Muhasebe Standardına göre muhasebenin temel kavramlarından işletmenin sürekliliği kavramı,

tutarlılık kavramı ile dönemsellik kavramı temel varsayımlar olarak kabul edildiğinden, bu doğrultuda düzenlenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır (İmamoğlu, 2017: 32).

Muhasebenin temel kavramları muhasebenin anayasası gibidir. Herhangi bir problem ortaya çıktığında bu kavramlara uygun hareket edilip edilmediğine bakılması gerekmektedir.

1.1.3. Muhasebenin İlgili Tarafları

İşletmelerde üretilen muhasebe bilgileri raporlandırma fonksiyonu ile mali tablolara dökülmektedir. Muhasebe bilgisine doğrudan veya dolaylı olarak ihtiyaç duyan kişi, kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bunlar Şekil 1. İle gösterildiği üzere İşletme İçi Paydaşlar ve İşletme Dışı Paydaşlar olarak gruplandırmak mümkündür.

Şekil 1. Muhasebenin İlgili Tarafları

Kaynak: Gökçen, 2011: 5-6; Karakaya, 1999: 13

1.1.4. Muhasebe Bilgi Sistemi

Muhasebe bilgi sistemini incelerken bilginin tanımı ile işe başlamak en doğrusu olacaktır. Bilgi insanlık tarihi boyunca her zaman önemli bir değer olmasının yanında kişilere, kurumlara ve devletlerin gücüne güç katan bir etken

olmuştur. Geçmişte ve günümüzde değerli olmasının yanında gelecekte de önemini kaybetmesinin, değerinin azalmasını kimse beklememelidir.

Ersoy (2012: 10), “Bilgi, genel kullanımıyla belirli bir süreçten geçirilmiş, işlenmiş veri olarak tanımlanabilir.” şeklinde belirtmiştir. Bilgi şahsi ve kurumsal kararların en önemli bileşeni olması ile birlikte, aynı zamanda değerli bir kaynak ve güçtür (Ömürbek, 2003: 59). Bilginin gerçekliği, tam olması, zamanında, yerinde olması, ekonomik, sade ve şeffaf olması gibi özelliklere sahipliği, organizasyondaki yönetim kademesinin karar verme sürecine yardım etmesini, yöneticilerin karar verme netliğinin belirginleşmesini ve bu bağlamda bilginin anlamlılık derecesini artırır (Akgün ve Kılıç, 2013: 22).

Genel anlamda sistem, ortak bir amaca ve hedefe ulaşma çabası içerisinde, girdiyi çıktıya dönüştüren birbiriyle ve bütünle alakalı mekanizmaların oluşturduğu gruptur (Karacaer ve İbrahimoglu, 2003: 212). Bilgi sistemi ise, organizasyondaki yönetim kademesindeki bütün sorumlulara kendi faaliyet alanı içerisinde karar alma, plan yapma ve kontrol faaliyetlerini yürütebilmesi için gereksinim hissettiği bilgileri sunan sistemdir (Ersoy, 2012: 12). Bilgi sistemini ön plana çıkartan, değerini arttıran en önemli etkenlerin başında günümüzde bilgiye olan ihtiyacın devamlı artması ve karar verme sürecinde kullanılacak bilgilerin sistemli olması gerekliliği olarak değerlendirilebilir (Güney ve Özyiğit, 2015: 280).

Muhasebe işletme açısından konuşma anlatma faaliyetlerinde bulunduğundan işletmenin ‘dili’ olarak tabir edilmektedir. Bu bağlamda muhasebe bilgisi, etkin bir işletme yönetimi açısından vazgeçilemez ve temel yapı taşı olan bir öğedir (Demir, 2005: 147). Bilgi sistemlerinin işletme açısından en önemli öğelerinden biri de ‘*Muhasebe Bilgi Sistemi*’ olmaktadır. Muhasebe işlemleri sonucu muhasebe bilgi sistemi ile ulaşılan bilgiler doğrultusunda işletme yöneticileri stratejik kararlar almakta, gelecekte karşılaşılabilecekleri risk ve zararları bu bilgiler ışığında ortadan kaldıracak karar ve mekanizmalar gerçekleştirebilmektedirler (Yılmaz, 2015: 1015).

Muhasebe, işletmelerin mali işlemlerinin (varlık ve kaynaklarındaki değişimlerinin) kaydedilip rapor haline getiren, bu bilgiler ışığında analiz edip yorumlayan ve işletmenin öncelikli iç çevresine daha sonra dış paydaşlara bilgi sağlayan bilim dalı şeklinde tanımlamak mümkündür. Böylece muhasebe,

kuruluşların finansal durumu hakkında bilgi verme amacıyla, ilgili işlemlerin gerçekleştirilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi ve raporlanmasını kapsayan bir süreçtir (Akgün ve Kılıç, 2013: 22). Bu bağlamda muhasebe bilgi sistemi; işletmenin finansal tabloları ve faaliyet işlemlerinin çıktıları ile işletmenin durumunu yansıtan bilgiler üretme, bilgiye ihtiyaç duyan kişi ve kuruluşlara rapor sunmak gayesiyle yapılan, birbirleriyle ilgili ve bütünlük olan öğelerin tamamıdır (Karacaer ve İbrahimoğlu, 2003: 214).

Muhasebe Bilgi Sistemleri, bilgi toplama, kaydetme, sınıflandırma, analiz etme ve denetim fonksiyonlarını işletmenin iç ve dış paydaşları ile eş güdümlü halde çalıştırarak, bilgiyi üretme, depolama, saklama ve bir veri tabanı oluşturarak işletmenin karını maksimize etmeye çalışmaktadır. Bu bilginin yanında muhasebe bilgi sistemi finansal muhasebe, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesini de kapsayan geniş bir yelpazedir (Gökdeniz, 2005: 86-87).

İşletmenin karar alıcılarına, işletmenin aktif ve pasif hareketlerinin durumu hakkında bilgiler veren, işletme faaliyetleri sonucunda oluşan artış ve azalışlar, işletmenin mali açıdan durumunu açıklayan bilgiler ortaya çıkaran bunları işletmenin iç ve dış paydaşlarına bu verileri kullanıma açan sisteme muhasebe bilgi sistemi denir (Sevim, Çetinoğlu ve Kurnaz, 2006: 2). Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin faaliyetleri sonucu oluşan çıktıları, servisleri ve çevresi ile ilgili bütün faaliyetlere ilişkin bilgileri, sistemli bir şekilde bir araya toplayan, sınıflandıran, özetleyen ve saklayan bir sistem ağıdır. Dolayısıyla muhasebe bilgi sisteminin temel amacı işletmenin iç ve dış paydaşlarının ihtiyacı olan bilgileri sistemli bir şekilde üretmektir (Yereli, 2007: 16-17).

Tüm muhasebe bilgi sistemleri altı temel bileşenden oluşur (Wiley, 2013: 1):

- Muhasebeciler, yönetim kademesi ve iş analistleri dahil olmak üzere sistemi kullanan kişiler,
- Bilginin toplandığı, depolandığı, işlendiği ve yeniden düzenlenmesi ile ilgili yöntem ve yönergeler,
- Muhasebe bilgi sistemine girilen tüm bilgileri içeren veriler,
- Verileri işlemek için oluşturulan bilgisayar yazılım programları,

- Muhasebe bilgi sistemini işletmek için kullanılan donanımların tamamını kapsayan bilgi teknolojisi altyapısı

- Veriyi korumak için kullanılan güvenlik önlemlerinden iç denetimler

Muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin kapsamı altında yer alan bir bilgi sistemidir. Yönetim kademesinin karar verme durumları ve görevleri için yapılandırılmıştır (Ömürbek, 2003: 122). Ancak bu görüşün farklı durumlarını Güney ve Özyiğit (2015: 280) aşağıdaki gibi açıklamıştır:

Muhasebe Bilgi Sistemi, Yönetim Bilgi Sisteminin kapsamı altında yer alan bir bilgi sistemidir.

Yönetim Bilgi Sistemi, Muhasebe Bilgi Sisteminin kapsamı altında yer alan bir bilgi sistemidir.

Yönetim Bilgi sistemi ile Muhasebe Bilgi Sistemi eşgüdümlü bir şekilde birbirine bağlı olan bilgi sistemleridir.

Muhasebe bilgi sistemi işletmeler açısından karar verme noktasında vazgeçilmez bir sistem ağı olmasının yanında ortaya çıkan bazı riskleri de mevcuttur. Muhasebe bilgi sisteminde karşılaşılabilecek olan riskleri Yereli (2007: 19-21) aşağıdaki biçimde belirtmiştir:

- Yazılım ve/veya donanım hataları
- Telekomünikasyon sistemlerinden kaynaklanabilecek iletişim sorunları
- Veri kayıpları
- Sistem kaybı
- İnsan hataları
- Hatalı tasarlanmış sistem mimarileri
- Güvenlik zafiyetleri
- Hatalı modelleme
- Doğal afetler, yangın, su basması, sabotaj ve siber saldırılar gibi fiziksel tehditler

- Çalışan sorunları
- Yetersiz bütçeleme/planlama
- Yanlış kaynak kullanımı (yazılım, donanım, insan).

1.2.MUHASEBE MESLEĞİ

Genel anlamıyla meslek, bir kişinin ekonomik yaşamını sürdürmesi için devamlı yapmış olduğu iş, uğraş, tarz, okul, izlenen yol olarak tanımlanmıştır (Marşap, 1996: 119). Seyitoğlu (2002: 424) mesleği, bir kişinin geçimini sağlamak için devamlı çalıştığı iş, profesyonel düzeyde bilgi, donanım, eğitim ve yaratıcı güç gerektiren çalışma, aynı çalışma ekibindeki kişilerin oluşturdukları topluluk olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda muhasebe mesleğini, muhasebenin işlevleri arasında yer alan bütün işlemlerin muhasebenin temel kavramları ile yasa ve kurallar doğrultusunda yapan, bu konuda profesyonel düzeyde bilgi, birikim ve eğitime sahip olan kişilerin oluşturduğu meslek olarak tanımlanmaktadır.

Bir uğraşının meslek olarak tanımlanması için belirli kriterlere sahip olması gerekmektedir. Ayboğa (2003: 329) bu kriterleri şöyle sıralamıştır:

- Anlaşılması güç ve sürekli gelişip-değişen bir bilgi yapısı varsa,
- Uygulamada karşılaşılan sorunların ortadan kaldırılmasında mesleki bilgi birikimi kullanılıyorsa,
- Kamu yararına fayda sağlayacak bir yükümlülük taşıyorsa, o iş veya uğraş meslek olarak tanımlanır.

Sonuç olarak muhasebe mesleği, sürekli değişmekte olan mevzuata ve gelişmesi hız kesmeyen teknolojik yeniliklerden en fazla etkilenen mesleklerden biri olduğu, muhasebe meslek çalışanları tarafından karşılaşılan problemlerin çözümünde mesleki profesyonelliğin kullanılıyor olması, muhasebe iş ve işlemlerin sonucunda ortaya çıkan mali bilgilerin işletmenin bütün paydaşlarına sunulduğu en nihayetinde toplumu ilgilendirmesi (vergi, beyanname vs.) hususuyla muhasebecilerin yapmış olduğu iş, meslek olarak kabul edilmektedir (Kısakürek ve Alpan, 2010: 215-216).

Muhasebe meslek mensubu, bir işletmedeki mali özellikli iş ve işlemleri kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, analiz eden, yorumlayan ve işlemler ile ilgi

sonuçları raporlayan, bütçeleme ve denetim gayesiyle finansal bilgiler üreten, yönetim faaliyetlerini izleyen, muhasebe bilgi sistemini oluşturan, hesap planını dizayn eden, mali raporları kanunlar ve standartlar kapsamında hazırlayan, genel olarak muhasebe faaliyetlerini organize eden ve yürüten, karar vericilerin, dış paydaşların gereksinim duyduğu özel bilgileri sunan, devlet ve kanunlarla ilgili bütün işlemleri (vergi, beyanname vs.) düzenleyen kişi olarak tanımlanır (Bektöre, Sözbilir ve Banar, 2009: 5-6).

Muhasebe mesleği, 1989 yılında yürürlüğe giren 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile Serbest Muhasebecilik (SM), Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavirlik (YMM) şeklinde üç unvan altında belirtilerek kanunlaşmıştır. (3568 Sayılı kanun). 26.07.2008 tarihinde 5786 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Serbest Muhasebecilik meslek mensubu 3568 sayılı meslek kanunundan çıkarılarak, mesleki unvanlar Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik olarak sınırlandırılmıştır. (Akgün, 2012: 54). Fakat kanundaki değişikliğe kadar olan süreçte Serbest Muhasebeci unvanı adı altında mesleği icra eden kişiler ile serbest muhasebecilik stajına devam edenlere yapılacak olan bir sınavda başarılı olmaları kaydıyla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirliğe geçiş hakkı verilmiştir (Ustaahmetoğlu, Aygün ve Savcı, 2013: 244).

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun'u ile birlikte muhasebe meslek mensupları kategorilere ayrılmış, görev ve sorumlulukları belirlenmiş, mesleği icra edebilmek için her bir unvana gerekli olan özel ve genel şartlar ayrı ayrı belirlenmiştir (Çonkar, Ulusan ve Öztürk, 2010: 18).

1.2.1. Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Konusu

Muhasebe meslek mensuplarının meslek konusu, 3586 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile belirlenmiştir.

1.2.1.1. Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik Mesleğinin Konusu

Muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin konusu, 3586 sayılı meslek kanununun 2.maddesinde belirtilen aşağıdaki açıklamalar ile belirlenmiştir.

Gerçek ve tüzelkişilere ait teşebbüs ve işletmelerin;

- Genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince, defterlerini tutmak, bilanço, kar-zarar tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmak.
- Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak.
- Yukarıdaki bentte yazılı konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak, olarak belirlenmiştir.

1.2.1.2.Yeminli Mali Müşavirlik Mesleğinin Konusu

Yeminli mali müşavirlik mesleğinin konusu, 3586 sayılı meslek kanununun 2.maddesi ve 12. Maddesinde belirtilen aşağıdaki açıklamalar ile belirlenmiştir.

Gerçek ve tüzelkişilere ait teşebbüs ve işletmelerin;

- Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak.
- Yukarıdaki bentte yazılı konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak.
- Yeminli mali müşavirler gerçek ve tüzel kişilerin veya bunların teşebbüs ve işletmelerinin mali tablolarının ve beyannamelerinin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına göre incelediğini tasdik ederler.
- Yeminli mali müşavirler muhasebe ile ilgili defter tutamazlar, muhasebe bürosu açamazlar ve muhasebe bürolarına ortak olamazlar.

1.2.2. Muhasebe Meslek Mensubu Olabilmenin Genel Şartları

Muhasebe meslek mensubu 3586 sayılı meslek kanunu ile Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir olmak üzere olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. İlgili kanunun amacı 1. Madde ile belirtildiği üzere; işletmelerde faaliyetlerin ve işlemlerin sağlıklı ve güvenilir bir şekilde işleyişini sağlamak, faaliyet sonuçlarını ilgili mevzuat çerçevesinde denetlemeye, değerlendirmeye tabi tutarak gerçek durumu ilgililerin ve resmi mercilerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak ve yüksek mesleki standartları gerçekleştirmek üzere, ‘Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik’ ve ‘Yeminli Mali Müşavirlik’ meslekleri ve hizmetleri ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin kurulmasına, teşkilat, faaliyet ve denetimlerine, organlarının seçimlerine dair esasları düzenlemektir. İlgili kanunda meslek mensubu olabilmenin genel şartları 4.madde ile açıklanmıştır.

Bu şartlar;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- Medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip bulunmak
- Kamu haklarından mahrum bulunmamak
- Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.
- Ceza veya disiplin soruşturması sonucunda memuriyetten çıkarılmış olmamak.
- Meslek şeref ve haysiyetine uymayan durumları bulunmamak.

1.2.2.1.SMMM Olabilmenin Özel Şartları

SMMM olabilmenin özel şartları yine aynı kanunun 5. maddesinde şöyle belirlenmiştir:

- Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurumunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak veya diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olmakla beraber bu fıkrada belirtilen bilim dallarından lisansüstü seviyesinde diploma almış olmak.
- En az üç yıl staj yapmış olmak.
- Serbest muhasebeci mali müşavirlik sınavını kazanmış olmak.
- Serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış olmak.

Yukarıda sayılan özel ve genel şartları taşıyan kişiler bir işyerine bağımlı olarak çalışmadıkları takdirde SMMM unvanı kazanmış olurlar.

1.2.2.2.YMM Olabilmenin Özel Şartları

YMM olabilmenin özel şartları aynı kanunun 9. maddesinde;

- En az 10 yıl serbest muhasebeci mali müşavirlik yapmış olmak,
- Yeminli mali müşavirlik sınavını vermiş olmak,
- Yeminli mali müşavir ruhsatını almış olmak,

olarak belirlenmiş ve bu şartları taşıyan meslek mensuplarına YMM mesleğini icra edebilme özelliği kazandırmış olmaktadır.

1.2.3. Muhasebe Meslek Mensuplarının Taşınması Gereken Genel Özellikler

Bütün meslek gruplarının kendine has belirli kuralları bulunmaktadır ve mesleki faaliyetlerin yerine getirilebilmesi için mesleği icra etmek isteyen kişilerde genel kabul görmüş kişisel ve teknik donanımların yanında mesleki yeterliliklerin aranması gerekir. Mesleğin faaliyetlerinin yerine getirmek adına mesleği icra edecek

olan kişilerde bilgi, farkındalık ve yeteneklerinin gelişmesi hem kişisel hem de mesleğin gelişimine katkısı olacaktır (Ayboğa, 2001: 34).

Kanunlar çerçevesinde muhasebe mesleğini icra edebilme yetkisi verilmiş ulusal ve uluslararası meslek örgütleri tarafından üye sıfatıyla kabul edilmesi için gerekli olan yasal süreçleri tamamlayan ve imza yetkisi olan kişi profesyonel muhasebecidir (Karasioğlu, Alagöz ve Allahverdi, 2018: 22). Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere; profesyonel olarak muhasebe mesleğini icra edecek olan meslek mensuplarının taşıması gereken nitelikler, ulusal ve uluslararası toplulukların oluşturduğu kuruluşların belirlemiş olduğu yeterlilikler ve ülkelerin çıkarmış olduğu yasal yönetmelikler doğrultusunda belirlenmiştir.

1.2.3.1.Muhasebe Meslek Mensubunun Nitelikleri

Muhasebe meslek mensubunun taşıması gereken nitelikleri Ayboğa (2001: 34-35); kişisel, mesleki ve ahlaki nitelikler olarak bölümlendirmiştir.

Kişisel Nitelikler: Muhasebe meslek mensuplarında bulunması gereken kişisel nitelikler; zihinsel yetenek ve olgunluk, analitik düşünebilme yeteneği, kavramsal anlama, iletişim yeteneği ve tarafsız olmak şeklinde belirtilmiştir.

Mesleki Nitelikler: Muhasebe meslek mensuplarında bulunması gereken mesleki nitelik teknik açıdan yeterlilikle ilgilidir. Teknik yeterlilik, bilgi, düşünce ve deneyimi kapsamaktadır. Bilginin güncellenmesi ve hızla büyüyen bilimsel gelişmelerin yakından takip edilmesi de mesleki yeterlilik açısından oldukça önemlidir.

Meslek Bilinci ve Ahlaki Nitelikler: Muhasebe meslek mensubunda bulunması gereken en önemli nitelik olarak karşımıza çıkan ahlaki nitelik, doğruluk, dürüstlük, bağımsızlık ve otokontrol ile ilgili bir standarttır. Ahlaki niteliğinin farkında olan meslek mensubu, kendisi ve toplumu adına da mesleki etik bağlamında sosyal sorumluluk kavramının farkında olarak mesleğini icra etmiş olur.

1.2.3.2.Muhasebe Meslek Mensubunda Bulunması Gereken Genel Mesleki Standartlar

Meslek mensubunda bulunması gereken mesleki standartlar, 03.01.1990 tarihli Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma

Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında ilgili yönetmeliğin ikinci bölümünde 7 başlık altında mesleğini icra ederken yüzde yüz uyması gereken standartlar olarak belirlenmiştir. Bu standartlar aşağıdaki gibidir (Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik):

- Meslek Ünvanı ile Yeterlilik İlkesi
- Mesleki Eğitim ve Bilgi
- Dürüstlük, Güvenilirlik ve Tarafsızlık
- Sır Saklama
- Sorumluluk
- Bağımsızlık
- Haksız Rekabetten Kaçınma

1.2.3.3. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'ne (TÜRMOB) Göre Meslek Mensubunda Bulunması Gereken Yeterlilikler

Her mesleğin örgütlenme ve dayanışma içerisinde olması gerektiği adına bütün SMMM'ler ve YMM'ler meslek odalarının üst birliği olarak TÜRMOB çatısı altında birleşmişlerdir. Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarında bulunması gereken yeterlilikler TÜRMOB tarafından üç başlık altında toplanmıştır. İlgili yeterlilikler (Karasioğlu, Alagöz ve Allahverdi, 2018:21);

- Teknik yeterlilik
- Mesleki beceri
- Mesleki değerler, etik ve tutumların senkronizasyonu ve uygulanmasıdır.

1.2.3.4. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nca (IFAC) Meslek Mensubunda Bulunması Gereken Yeterlilikler

1977 yılında kurulan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) muhasebecilik mesleğinin uluslararası bir şekilde muhasebe mesleğinin değerini ve meslek mensuplarının yeterliliklerinin kalitesini arttırmaya ve güçlendirmeye çalışan bir örgüt olarak faaliyet gösteren küresel bir organizasyondur (Öztürk, 2010: 7).

IFAC'a (2017) göre muhasebe mesleğinin nitelikleri aşağıda belirtildiği gibidir (Karasioğlu, Alagöz ve Allahverdi, 2018: 21):

- Mesleki Bilgi Yeterliliği
- Kişisel Bilgi Yeterliliği
- Analitik Bilgi Yeterliliği

1.2.3.5.Muhasebe Meslek Mensubunun Uyması Gereken Etik İlkeler

Etik; insanların yaşamları boyunca tutum ve davranışlarının iyi-kötü, fayda-zarar ve doğru-yanlış bakış açısında incelenmesini içeren dünyada nesnel olarak geçerli olan prensip ve kuralların kapsayan kavramlar şeklinde tanımlanabilir (Akin ve Özdaşlı, 2014: 62). Günümüzde bütün mesleklerin gereklerinin yerine getirilmesi aşamasında uyulması gereken mesleki etik kuralları bulunmaktadır. Muhasebe meslek etiği ise meslek mensuplarının mesleğini icra ederken, kanunlara uyulmasının yanı sıra toplumsal açıdan sosyal sorumluluk kavramı gereğince güvenilir bilgilerin sunulması, iş çevresi ile olan bütün kişi ve kuruluşlarla ilgili faaliyetlerde uyulması gereken kuralların tamamıdır (Sakarya ve Kara, 2010; 58).

TÜRMOB muhasebe meslek mensuplarının uyması gereken etik ilkeleri, 19.10.2007 tarihinde yayınlanan 'Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik' ile belirlemiştir. Bu yönetmeliğin 1.maddesinde yer alan muhasebe meslek mensuplarının uyması zorunlu temel etik ilkeler (Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik, 2007);

- Dürüstlük
- Tarafsızlık
- Mesleki Yeterlilik ve Özen
- Gizlilik
- Mesleki Davranış olarak 4 başlık altında belirlenmiştir.

1.2.4. Muhasebe Meslek Mensubunun Yeni Kimliği

20.yy sonlarında başlayan küreselleşme ile 21.yy başlarında başlayan teknolojik ve bilimsel gelişmeler doğrultusunda muhasebeden beklenen bilgi ve faydaların da değişmesine yol açmıştır. Defter tutma, sınıflandırma, raporlama ve yorum fonksiyonlarından daha fazlası muhasebe bilgisinden elde edileceği anlaşılmış ve bu doğrultuda yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Kültürel, ekonomik, teknolojik ve bilgi düzeyindeki gelişim ve değişim ile birlikte 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, ulusal ve uluslararası muhasebe örgütlerinin de katkılarıyla muhasebe mesleğinde yeni uzmanlık alanları ortaya çıkmıştır.

Yöneticilerin şirket yönetimine bakış açlarındaki değişim ve gelişmeler, muhasebenin fonksiyonlarında değişim ihtiyacını doğurmuş eski sistemde yer alan muhasebe yerini modern muhasebe sistemine taşımaktadır. Muhasebe bilgi sistemi geleneksel fonksiyonlarından vazgeçerek, yönetimin elini güçlendirecek bir bilgi sistemi olma yolunda olduğu gözlenmektedir. Çağımızda muhasebe bilgi sistemi, yönetim kademesinin işletme varlıkları hakkında sorumluluk üstlenen, işletme faaliyetlerinin kontrolüne yardım eden, karar verme aşamasında işletme faaliyetlerini planlayan ve işletmenin sürekliliği kavramı gereğince üstüne düşen görevlerini yerine getiren bir sistem halini almıştır (Ortakarpuz, 2017: 150).

Muhasebe meslek mensuplarının mesleğin konusu, sorumlulukları ve görevleri yasa ile belirlenmiş olsa da; işletmenin yaşam döngüsünde bilgi talep edenlerin doğrultusunda rol ve görevler zamanla değişikliğe uğramıştır. Meslek mensuplarının sadece defter tutma görevinin dışında, müşterilerinin istekleri doğrultusunda danışmanlık yapan, mali konularda anlaşılmayan noktaları açıklayan aynı zamanda mali müşavirliğini üstlendiği firmaların devletle olan tüm sorumluluklarını yerine getirirken yardımcı olan bir görev üstlenmiştir. Dolayısıyla meslek mensupları vergi idaresi, sosyal güvenlik kurumu, meslek odaları ve diğer tüm resmi kurumların iş ve işlemlerinde müşterilerine danışmanlık yapmakta ve yardımcı olmaktadır (Dalğar ve Tekşen; 2017: 41).

Muhasebe, mali işlemlerin fonksiyonlarını yerine getirirken bunun yanında derinlemesine analiz ve kapsamlı raporların hazırlanması gibi diğer işlevleri bulunmamaktaydı. Muhasebenin görevi, mali işlemlerin kaydedilmesi, sırasıyla

sınıflandırılması ve sonuçların rapor halinde sunulmasıydı yani genel anlamda defter tutma görevi bulunmaktaydı. Ancak dünyada yaşanan küresel değişim sonucunda bu fonksiyonların tek başına yeterli olmadığı anlaşıldı ve yeni fonksiyonlar muhasebeye eklendi. İşletmedeki karar vericiler muhasebeden, bilgilerin detaylı bir şekilde araştırılması, derinlemesine yorumlanması ve araştırma – incelemelerin sonucunda kapsamlı raporlar biçiminde sunulmasını istemeye başlamışlardır (Kızıl vd., 2015: 72).

Teknolojide yaşanan baş döndürücü gelişim ve değişim ticaretin gelişmesine dolayısıyla ekonomik küreselleşmeye yol açmıştır. Dünyada yaşanan ekonomik gelişmeler ülkemizde de doğrudan takip edilmiş ve şirketler uluslararası düzeyde şirketler kurarak yurtdışında yatırımlarda bulunmakta, ülkemize de yabancı yatırımcılar gelmektedir. Bu bağlamda finansal bilgilerin ve mali tabloların karşılaştırılabilir olması, eş zamanlı sunulması küresel bir olgu oluşturmakta bu doğrultuda uluslararası muhasebe standartları ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Kalaycı ve Tekşen, 2008; 2). Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; muhasebe meslek mensuplarının Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) açısından yeni kimlikler ortaya çıkmıştır.

Muhasebe mesleği için yeni iş alanları ve fırsatlar Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, yeni yasal düzenlemeler ve ekonomik gelişmeler ışığında ortaya çıkacaktır. Muhasebe meslek mensubu sosyal sorumluluk kavramı ile iç içe olan en önemli mesleklerden olduğu için gelişmelerden de en fazla pozitif yönde etkilenecek meslek grubudur. Bu bağlamda küresel gelişmeler ışığında ortaya çıkacak, İç Kontrol, İç Denetim, Risk Yönetimi, İşlem Denetçiliği, Denetçilik, Borçlanma Danışmanlığı, Arabuluculuk, Uzlaştırma, Tahkim, Bütçe Planlama, Finans Yönetimi, Özel Amaçlı Rapor Düzenleme, Dış Kaynak Kullanımı görevlerini içeren yeni iş alanları ortaya çıkacaktır (Arıkan; 2010; 7-16). Küreselleşme ve etkileşim sürecinde günümüzde muhasebenin yeni alanların ortaya çıktığını belirten Ertuna (2012: 6), bu alanların; Sosyal Muhasebe, Sosyal ve Çevre Muhasebesi, Şirket Sorumluluğu Raporlaması, Şirket Sosyal Sorumluluğu Raporlaması, Finansal Olmayan Raporlama, Sürdürülebilirlik Muhasebesi olarak belirtmiştir.

Gelişen bilimsel bilgiler ışığında Kurumsal Yönetim, Denetim ve finansal raporlama standartları bölümlerinde yaşanan çok önemli gelişmeler doğrultusunda muhasebe mesleğinde yeni uzmanlık alanları olarak tanımlanabilecek iş fırsatları ve mesleki çalışma alanları gelişmiştir (Yıldız ve Akyel, 2018: 48).

Aşağıdaki Tablo 1’de Denetim, Muhasebe Standartları, Çevre Muhasebesi, Değerleme, Muhasebe Bilgi Sistemi ve Stratejik Maliyet Yönetimi olan muhasebe uzmanlık alanlarının alt başlıkları gösterilmektedir.

Tablo 1. Yeni Muhasebe Uzmanlık Alanlarının Sınıflandırılması

Denetim	Muhasebe Standartları	Çevre Muhasebesi
Bağımsız Denetim	Türkiye Muhasebe Standartları	Çevre Muhasebesi
İç Denetim	Finansal Raporlama Standartları	Karbon Muhasebesi
İç Kontrol	Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	Çevre Maliyeti
Hile Denetimi	Muhasebe Standartları ve Uygulamaları	Sera Gazı Muhasebesi
Adli Muhasebe	Uluslararası Muhasebe Standartları	Sorumluluk Muhasebesi
Sistem Denetimi	Uluslararası Finansal Raporlama	Sosyal Sorumluluk Muhasebesi
Süreç Denetimi	Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	Entegre Raporlama
Bilirkişilik	Finansal Raporlama	Çevresel Raporlama
Yaratıcı Muhasebe	Denetim Standartları	Karbon Bankacılığı
Muhasebe Etiği	Finans Matematiği	Karbon Ticareti

Muhasebe Mevzuatı	Türkiye Finansal Raporlama Standartları	
Muhasebe Meslek Hukuku	Uluslararası finansal raporlama standartları	
Değerleme	Muhasebe Bilgi Sistemi	Stratejik Maliyet Yönetimi
Varlık Değerleme-Derecelendirme	Bilgisayarlı Muhasebe	Maliyet Yönetimi
Şirket Değerleme-Derecelendirme	Muhasebe Bilgi Sistemleri	Maliyet Analizi
Kurumsal Yönetim	Muhasebe Sistemi Tasarımı	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme
Vergi Muhasebesi	Muhasebe Organizasyonu	Hedef Maliyetleme
Vergi Riski Değerleme	E-Ticaret Muhasebesi	Yaşam Boyu Maliyetleme
Değerleme Uzmanlığı	Kurumsal Kaynak Planlaması	Kaizen Maliyetleme
Gayrimenkul Değerleme	Muhasebe Bilişim Sistemi	Kalite Maliyetleri
Patent Değerleme	Muhasebe Paket Programları	İşletme Bütçeleri
Şerefiye Değerleme	Muhasebe Bilgi Teknolojileri	Lojistik Maliyetleme
Marka Değerleme Marka Yönetimi		Muhasebede Güncel Konular
Kredi Derecelendirme		İleri Maliyetleme
Risk Yönetimi		Muhasebede Özel Konuları
Türev Ürünler		

Kaynak: Yıldız ve Akyel, 2018: 53.

Yeni muhasebe uzmanlık alanlarının alt sınıflarından anlaşılacağı üzere 21.yy'da yaşanan gelişmeler muhasebe mesleğine yeni unvanlar getirmiştir. Bu mesleki unvanlar şunlardır (Ünal, 2018: 1):

- Bağımsız Denetim ve Denetçilik
- Değerleme ve Değerleme Uzmanlığı
- Gayrimenkul değerlendirme ve Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı
- Patent Değerleme ve Patent Değerleme Uzmanlığı
- Şerefiye değerlendirme ve Şerefiye Değerleme Uzmanlığı
- Şirket değerlendirme ve Şirket Değerleme Uzmanlığı ve Derecelendirme Uzmanlığı
- Kredi Derecelendirme ve Kredi Derecelendirme Uzmanlığı
- Kurumsal Yönetim Derecelendirme ve Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı
- İç Denetim ve İç Denetim Uzmanlığı
- Bağımsız Adli Muhasebe ve Bağımsız Adli Muhasebe Uzmanlığı
- Stratejik Yönetim Ve Stratejik Yönetim Uzmanlığı
- Maliyet Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Yönetim Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Sorumluluk Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Sosyal Sorumluluk Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Çevre Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Karbon Muhasebesi ve Uzmanlığı
- Muhasebe Standartları ve Uzmanlığı
- Denetim standartları ve Uzmanlığı
- Finans Matematiği ve Uzmanlığı(Aktüer)

- Bilirkişilik
- E-Ticaret Muhasebe Uzmanlığı
- Bilişim Teknolojileri Denetim Uzmanlığı
- İhtilafli İşler Muhasebe Uzmanlığı
- Yönetim Danışmanlığı
- Vergi Danışmanlığı
- Kalite Güvence Uzmanlığı

Muhasebe meslek mensuplarının ilgili konularda ortaya çıkan gelişmelere ayak uydurabilmesi ve değişiklikleri çalışma alanlarında uygulayabilmesi kısaca ilgili meslek alanında uzmanlaşabilmesi için bu konularla ilgili eğitim almaları ve kendilerini bu alanlarda geliştirmeleri ile mümkün olacaktır (Yıldız ve Akyel, 2018: 48). Sonuç olarak muhasebe mesleğinin yeni kimliği 21.yy da evrensel bir meslek haline gelmiştir (Akın, Onat ve Özgen, 2018: 143).

2. YATKINLIK KAVRAMI HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

Bu bölümde, yatkınlık kavramı hakkında genel bilgiler verilerek, yatkınlığın unsurları ve yatkınlığı etkileyen faktörler ile teknolojik yatkınlık unsurları tanımlanacak ve ilgili unsurlar açıklanacaktır.

2.1.YATKINLIK KAVRAMININ TANIMI

‘Yatkın’ kelime anlamı olarak; “*bir işte yeteneği olan, becerisi olan*” olarak tanımlanırken; yatkınlık ise “*yatkın olma durumu*” şeklinde tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr). Bir başka tanımda yatkınlık, bir girişimde bulunma zamanında, kişiyi farklı açılardan birine doğru gerçekleşen eğilimlerdir. Aynı zamanda yatkınlık, bireysel farklılıkların birden fazla birleşimini de kapsayan anlaşılması güç olan psikolojik bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların ya da toplulukların bir alanda, girişimde ve isteklerinde başarılı olabilmeleri için gerekli olan şartlardan birisi o alanda yatkın olma durumu ile doğrudan ilgilidir. Yatkınlığın olması aşamasında kişinin özellikleri ve tutum gibi fonksiyonların yanında o konu hakkında pozitif düşünme ve eyleme girişmek gerekmektedir. Yatkınlığı kapsayan duyuşsal

unsurlar ise; yetenek, tutum ve motivasyondur (Yazgan, Akkaya ve Memnun, 2013: 78).

İnsanların yeniliklere yatkınlıkları o unsura davranışlarının değişmesi sonucu ona yönelmelerini, edinmelerini veya kullanmalarını sağlamaktadır. Yine aynı şekilde ilgi, ihtiyaç ve yatkınlıkları ile örtüşen fikirleri daha çok fark etmektedirler. Yatkınlıklarına ters düşen olay ve olgulardan ise istemli ya da istemsiz şekilde uzaklaşmaktadırlar. Bireyler bir ihtiyaç doğrultusunda yeniliğe yöneldikleri gibi yeniliğin ortaya çıkması sonucunda ihtiyaç duyma hissi de başlayabilir. Bu bağlamda olumlu bir sonuç doğuran yatkınlıklarda yenilik benimsenirken, olumsuz bir yargının ortaya çıkmasında yenilik reddedilir (Kılıçer, 2008: 212).

2.2.DEĞİŞİME YATKINLIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Değişime yatkınlık, alışlagelmiş ve süregelen durumlar içerisinde kalmayı yeğleyenlere karşın; yeniliğe, değişikliğe veya güncellemeleri kabul etme durumlarıyla ilgili bireysel karakter özelliğidir. Bir diğer açıklama ise, değişime yatkın olan bireyler güncel ve yeni özellikteki durumları kullanmaktan hoşlanırken, yatkın olmayan bireyler ise klasik olmayı ve rutin durumlardan hoşlanmaktadırlar (Tokat, Kara ve Karaa, 2013: 1977). Konu ile ilgili literatür incelemesi sonucunda değişime karşı yatkınlığı etkileyen faktörler bir çok sebebe bağlanmaktadır. Çalışmayı ilgilendiren kısım olan değişime karşı yatkınlığı etkileyen bireysel faktörlerin açıklaması yapılacaktır. Değişime karşı yatkınlığı etkileyen bireysel faktörler; öz yeterlilik, kontrol odağı, kişisel duyular olmak üzere 3 başlık altında açıklanmaktadır.

2.2.1. Öz Yeterlilik

İnsan davranışlarının belirleyici unsuru olan öz yeterlilik, kişinin kendinde var olan değerleri bilerek, çevresinde gelişen olayların üzerinde fiiliyatını hissettirerek harekete geçmesi ve elde bir sonuç edinceye kadar sürdürebileceğine olan inancıdır (Yıldırım ve İlhan, 2010: 302).

Değişimi gerçekleştirmek üzere bulunması gereken değerlerin ve kaynakların kendi bünyesinde varlığına inanan bireyler, değişimi kabul ettikleri ve değişime daha yatkın oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda kişinin kendisinde bulunan öz

yeterliliğin değişime yatkınlık üzerinde olumlu ve pozitif etki bıraktığı saptanmıştır (Peker, 2008: 10).

2.2.2. Kontrol Odağı

Değişime karşı yatkınlığı etkileyen faktörlerden ikincisi olan kontrol odağı, yapılmış olan bir davranışın amaçlanan çıktılarına ulaşip ulaşmayacağı hakkında, kişinin beklentileri ve yapılan davranışın beklenti sonucu oluştuğunu varsaymaktadır (Şahin, Basım ve Çetin, 2009: 155).

Hayatlarını etkileyen durumların kontrolünün, kendinde bulunduğuna inanan yani iç kontrol odağın kendisinde bulunan çalışanlar, değişimi isteme, gerçekleştirme ve girişimlerde bulunmaya da daha yatkın ve isteklilerdir. Çünkü bunun nedeni sorunları aşacak güce ve değişimi kontrol altında tutacak yetkinliğin kendilerinde bulunduğuna inanmalarıdır. Bunun sonucunda iç kontrol odağı yüksek bulunan bireylerin değişime yatkınlığı daha fazla olduğu ve olumlu güçlü bir ilişkiye sahip olduğu sonucu saptanmıştır (Peker, 2008: 10)

2.2.3. Kişisel Algılayış

Değişime karşı yatkınlığı etkileyen kişisel algılayışlar (duyuşlar) yatkınlık hakkında olumlu ya da olumsuz etki bırakması açısından bir diğer önemli faktördür. Yapılan çalışmalarda değişim hakkında pozitif ve iyimser algılayışları bulunan bireylerin yatkınlıkları daha fazla iken; negatif ve kötümser algılayışları bulunanların ise yatkınlıkların düşük seviyede olduğu ortaya konmuştur (Peker, 2008: 11).

2.3. TEKNOLOJİK YATKINLIK

Web tabanlı muhasebe sistemi teknoloji ile birebir ilişkili olduğundan ve muhasebe mesleğinde bilgi ve teknoloji gelişmelerinden çok fazla etkilenen mesleklerin başında geldiğinden dolayı çalışma ile doğrudan ilgili olan teknolojik yatkınlığın açıklanması gerekmektedir.

Teknolojinin ortaya çıkışında ve gelişmesinde en önemli unsur olarak bilgi yer almaktadır. Aynı zamanda yenilenen teknolojiye uyum sağlamak kadar onu kullanmak ve sahip olmak da oldukça önemlidir. Uyumun sağlanması hakkında en önemli göstergelerden birisi teknoloji kültürü ve teknolojik yatkınlıktır. Bireylerin

hızla gelişen ve değişen teknolojik yeniliklere uyum sağlayabilmesi için gerekli olan faktörler; çağdaş bilgi, yetenek ve tutum özellikleridir (Kılıçer, 2008: 218-219).

Parasuraman'a (2000: 308) göre teknolojik yatkınlık: bireylerin teknolojiyi ev ve iş hayatındaki hedeflerine ulaşabilmek amacıyla kabul etme ve kullanmaktır. Parasuraman teknolojik yatkınlığı yapmış olduğu ölçek ile 4 alt boyutta incelemiştir. Bunlar; İyimserlik, Yenilikçilik, Rahatsızlık ve Güvensizlik alt boyutlarıdır.

Boyutlara ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir (Parasuraman, 2000: 311):

İyimserlik: Bireylerin pozitif teknolojik görüşleri, hayatlarına sağlamış olduğu denetim, esneklik ve verimliliğin daha çok olduğuna dair pozitif inancı ifade etmektedir

Yenilikçilik: Bireylerin teknolojik olarak öncü olmaları ve düşünce lideri olmalarını ifade etmektedir

Rahatsızlık: Bireylerin teknolojik ürünleri kullanımındaki kontrol hissi eksikliği ile birlikte kullanıcının bunalma durumudur.

Güvensizlik: Bireylerin teknolojik ürüne güven duymaması ve o ürünün uygun şekilde çalışmasından şüphelerinin olmasıdır.

İyimserlik ve yenilikçilik boyutları bireylerin teknolojiye karşı olumlu tutumlarını ölçen, rahatsızlık ve güvensizlik boyutları ise teknolojik yeniliklere karşı olumsuz tutumlarını ölçen boyutlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBEDE BİLGİSAYAR KULLANIMI – WEB TABANLI

MUHASEBE SİSTEMİ

1. MUHASEBEDE BİLGİSAYAR KULLANIMI

Teknolojide yaşanan gelişmeler ve küreselleşme ile birlikte bilgi dünyasında sürekli yenilikler ve buluşlar gerçekleşmektedir. Muhasebe bilimi ve mesleği de yaşanan gelişme ve yeniliklerden derinden etkilenmiştir. Muhasebenin fonksiyonlarından olan kaydetme, sınıflandırma, raporlama ve yorumlama gelişen ve değişen teknoloji sayesinde bilgisayar ortamına geçmiş ve bu geçiş muhasebe meslek mensuplarına büyük kolaylıklar sağlamıştır.

TDK'da geçen bilgisayar tanımı, “Çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araç” şeklinde açıklanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Bir diğer tanım ise bilgisayar, yazılımcılar tarafından belirlenmiş komutlar ışığında görevleri yerine getiren, verilerin kullanılmasını ve depolanmasını sağlayan, müdahaleye lüzum kalmadan veri yığını üzerinde matematiksel, mantık ve alfa sayısal düzenlemeleri gerçekleştirebilen elektronik bir aygıt olarak açıklanmıştır (Işıldak ve Keskinçilic, 2006: 132).

Yaşadığımız zaman dilimi içerisinde teknolojik gelişmeler bakımından en önemli buluşlardan biri olarak görülen bilgisayar, toplumun her kesimini ve bilim dallarının hemen hemen hepsini farklı şekilde etkilemektedir. Sosyal etkilerinin bulunmasının yanında bilgisayarlar muhasebe işlemlerini ve muhasebe mesleğini icra eden meslek mensuplarını da etkilemektedir. 1950’li yıllarda muhasebeciler tarafından yapılan iş ve işlemlerin birçok kısmı el yardımı ile gerçekleştirilirken, çağımızda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bilgi işlemciler vasıtasıyla yapılmaktadır. Muhasebe meslek mensupları tarafından kullanılan bilgisayarlar,

günlük yapılan iş ve işlemlerin düzenlenmesinde kolaylık sağladığı yadsınamaz bir gerçektir (Aktaş, 2010: 34).

Muhasebe bilgi sistemi ile bilgi teknolojilerindeki yapılan işlemlerin birbirine benzediği ve bu benzerliğin muhasebe bilgi sistemi içerisinde bilgi teknolojisi kullanımını basitleştirdiği belirtilmektedir. Bu bağlamda muhasebe bilgi sisteminin işlem basamakları; algılama, kayıtlama, sınıflama ve saklama, verilere ulaşma, veri işleme ve raporlama şeklinde olmaktadır. İlgili işlem basamakları bilgisayar ve bilişim teknolojileri ile karşılaştırıldığında benzerliklerin olması, muhasebe bilgi sistemi içinde bilgisayar ve bilişim teknolojilerinin kullanımını kolaylaştırdığı, mümkün kıldığı ve yaygınlaştırıcı bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Daştan, 2008: 78-79).

Donanım ve yazılım açısından takip edilmesi mümkün olmayan gelişim içerisinde olan bilgisayar teknolojisi, bilgi teknolojilerinin bir parçası önemli bir ögesidir. Günümüzde işletmelerin hemen hemen bütün departmanlarında bilgisayar ve bilgi teknolojileri etkin bir şekilde kullanılmakta, muhasebe iş ve işlemleri de bilgisayarlar aracılığıyla yapılmaktadır. Bilgisayarların muhasebede kullanılması ile birlikte kaydetme, raporlama ve analiz fonksiyonları kısa bir zaman içerisinde gerçekleştirilebilmekte, zaman ve personel tasarrufu sağlamaktadır (Sürmen ve Daştan, 2007: 2).

Çağımız muhasebe felsefesinde, veri girişi ve kayıt işlemleri değerini gün geçtikçe kaybetmekte; bununla birlikte muhasebe, bilgi teknolojisinde yaşanan gelişmeleri yakından takip eden ve bunu bütün işlemlerinde kullanarak yönetim bilgi sistemi ile bütünleşik bir yapı içerisinde kullananlar değer kazanmaktadırlar. Genel muhasebe, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi işlemlerinde bilgisayarlardan olabildiğince yararlanılmakta, klasik muhasebe ile yapılması çok zaman ve emek alan işlemler bilgisayar yardımıyla hızlı ve kolay bir şekilde yapılabilmektedir (Güney ve Özyiğit, 2015: 287).

Bilgisayarlar, günümüzde işletmeler açısından vazgeçilmez bir unsur olmakla birlikte yönetim fonksiyonlarının yerine getirilmesinde kullanılan en önemli araç haline gelmiştir. Bilgileri sınırsız depolama özelliği sayesinde saklayan, hızlı ve

hatasız çalışabilme özellikleriyle bilgisayarlar, işletme fonksiyonlarının birçoğunu yerine getirmektedirler (Ömürbek ve Bekçi, 2006: 76).

Bir muhasebe meslek mensubu, bilgisayarın sağlamış olduğu fonksiyonları kullanarak, kayıt işlemleri, ticari defterler, uzun ve karışık hesaplamalar ile uğraşmaktan kurtularak, işletmenin genel ve özel durumunu analiz edecek, verilecek kararlar aşamasında işletme yönetimine sunacağı anlamlı ve önemli raporlar ile daha faydalı bir görev üstlenecektir. Bu bağlamda artık muhasebe mesleği, kayıt görevinden, danışmanlık ve denetim görevine doğru bir değişim gösterecektir (Çiftçi, 2003: 2).

Muhasebe bilgi sistemine bilgisayarın entegre edilmesi sonucu oluşan değişiklikleri Çetin ve Eren (2015: 86) şöyle açıklamaktadır:

- İşlemlerin gerçekleştirilmesi ve izlenmesi hızlanmış, sade bir şekilde dönüşecektir.
- Raporlar ve finansal tablolar daha kolay bir şekilde hazırlanacaktır.
- Sonuçların anlamlandırılması bilgisayar ile değişecektir.
- Yöneticilerin karar alma süreçlerinde ve denetim aşamasında bilgisayar sistemlerinin kullanılması verimliliği arttıracaktır.
- Stok kullanımı ve kontrolünde işletmelere fayda sağlayacaktır.
- İşletmede gerçekleşen işlemlerden veri tabanı oluşturulmakta bilgi akışı ile istatistiki analizlerde kullanılacaktır.
- Rutin işlemlerin bilgisayar aracılığıyla yapılması, muhasebe meslek mensuplarının elde edilen verileri detaylı incelenmesine ekstra zaman sağlayacaktır.

1.1.MUHASEBE VE BİLGİSAYAR İLİŞKİSİ

Çağımızda üretim ve ticaret düzeyinde yaşanan artışa bağlı olarak kayıt altına alınması ile düzenlenmesi gereken bilgiler, nicelik ve nitelik olarak artış göstermiştir. Nicelik ve nitelik olarak artış gösteren bilgilerin kayıt altına alınması, düzenlenmesi aşamasında insanların bireysel çabaları yetersiz kalmış hatta imkânsız bir hal almıştır. Bu noktada hem imkânsızlığı sonlandırmak hem de elde edilecek çıktıları

gerçek, hızlı ve anlaşılabilir bir şekilde kullanmak için teknolojinin sunduğu hizmetten yararlanmaya başlanmıştır. Bilgi ve bilişim teknolojilerini ilk kullanan ve bu gelişmelerden faydalanan alanların başında muhasebe alanı gelmektedir (Bekçi, Titiz ve Ömürbek, 2006: 167).

Muhasebenin bilgisayara karşı olan ihtiyacı ve bilgisayar kullanma zorunluluğu, küreselleşme ile birlikte işletme yöneticilerinin karar verme aşamasında daha detaylı ve çeşitli bilgiye ihtiyaç duymaları sonucu oluşmuştur. Çünkü muhasebe iş ve işlemleri bilgisayar aracılığıyla çok kısa ve hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bununla birlikte bilgisayarların kullanılması sonucunda, muhasebe bilgilerinden yorum ve analizleri üretmek, çeşitlendirmek hızlı bir şekilde yapılabilmekte, yöneticilerin karar verme aşamasında duydukları bilgi ihtiyaçlarını gidermektedir (Çonkar, Ulusan ve Öztürk, 2010: 12-13).

Türkiye’de bilgisayar kullanmanın en uygun olduğu alanlardan birisi de işletmelerin muhasebe departmanlarıdır. Muhasebe meslek mensupları ile beraber bu alanda çalışan kalifiye elemanların bilgi düzeyleri geliştikçe ve işletmede muhasebe departmanını yakından ilgilendiren muhasebe yazılımları fazlalaştıkça muhasebenin de bilgisayardan yararlanma düzeyi artacaktır. Muhasebe iş ve işlemlerinde bilgisayarın etkin bir şekilde kullanımının artması muhasebe yazılım programlarının gelişip özellikli hale gelmesiyle doğrudan ilgilidir (Erol, 2005: 143).

Küreselleşme sonucunda dünyanın neresinde olursa olsun her topluluğun bir pazar olarak görülmesi ve rekabet koşullarının giderek zorlaşması ile birlikte bilgiye duyulan ihtiyacın nitelik, çeşitlilik ve karmaşıklık düzeyi artmıştır. Bunun doğal sonucu olarak insan gücü ile üretilmesi mümkün olmayan bilgilerin bilgisayar ortamında yapılabilmesi olanağı ortaya çıkmıştır. Bilgisayarların kullanılması ile birlikte muhasebe faaliyetlerinde yorucu ve uzun zaman alan işlemler hızlı bir şekilde yapılabilmekte analiz, yorum ve karar verme aşamasındaki görevlerde de yardımcı olması sebebiyle muhasebe meslek mensuplarının iş yükünü hafifletmiştir (Ergin, 2005: 26).

Ekonomi alanında yaşanan gelişmeler, uluslararası firmaların sayısındaki artış, uluslararası satışların ve ticaret hacminin artması gibi sebepler işletmelere yeni ticaret alanları yaratmış ve daha büyük bir çalışma perspektifi sağlamıştır. Zaman

içerisinde hızla büyüyen, kendini geliştiren, ihracat ve ithalat hacimlerini büyüten firmaların planlama, yürütme ve kontrol mekanizmalarının profesyonelce gerçekleştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda muhasebe iş ve işlemlerinin önemi artmış ve muhasebe alanında teknolojinin ve bilgisayarların kullanılmasını zorunlu bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bilgisayarlar aracılığı ile kullanılan programlarda finansal tabloların incelenmesi ve yorumlanması sağlanmakta, hedefler oluşturulmakta, proforma bilançolar ile güncellenebilir bütçeler düzenlenebilmekte ve bütçe ile ilgili işlemler yapılabilmektedir. Aynı zamanda muhasebe alanında kullanılan bilgisayarlar ile işletme açısından hayati öneme sahip kararların verilmesi aşamasında yönetim kademesine hızlı, etkili ve bilimsel bilgilerin sunulması sağlanmıştır (Çam, 2004: 6). Ortaya çıkan bir diğer önemli nokta, Maliye Bakanlığı'nca uygulamaya konulan E-beyanname uygulamaları ile muhasebe iş ve işlemlerinin bilgisayar kullanılarak gerçekleştirilme gerekliliğini ortaya çıkartmaktadır (Şengel, Demir, Aslan, Güney ve Subaşı, 2005: 33).

1.2.MUHASEBE UYGULAMALARININ BİLGİSAYAR İLE KULLANIMI

Muhasebe, bilişim teknolojilerini ve buna paralel olarak bilgisayarları hemen hemen bütün uygulamalarında kullanan, bundan önemli düzeyde yararlanan bilim dallarından biridir. Bilgi ve bilişim teknolojilerinde hızı ölçülemeyecek düzeyde bir değişim yaşanmakta, bu konuya bağlı oluşan gelişmeler diğer mesleki alanları ve bilim dallarını etkilediği gibi muhasebe alanını da etkileyerek otomasyona varan değişiklikler yaşanmaktadır (Erol, 2005: 142).

Muhasebe uygulamalarında bilgisayarın kullanılması 1950'li yıllara rastlamaktadır. Bu yıllarda muhasebe işlemleri içerisinde rastlanan sorunların çözüm bulmak amacıyla kullanıldığı bilinmektedir. 1960'lı yıllarda ise bilgisayarlar işletme yönetim aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yine bu yıllarda muhasebe bilgi sistemlerinin kurulmasında ve işleyişinde bilgisayarlara görev verilmektedir. Bilgisayarlar önceleri büyük işletmelerde, teknolojinin yaygınlaşması ile birlikte ise orta ve küçük işletmelerde kullanılmaya başlanmıştır (Daştan, 2008: 78).

Bilgisayar tarihinde yaşanan gelişmeler ile muhasebe alanındaki gelişmeler yakın bir zaman dilimi içerisinde yaşanmıştır. Bilgisayarın muhasebe uygulamalarında

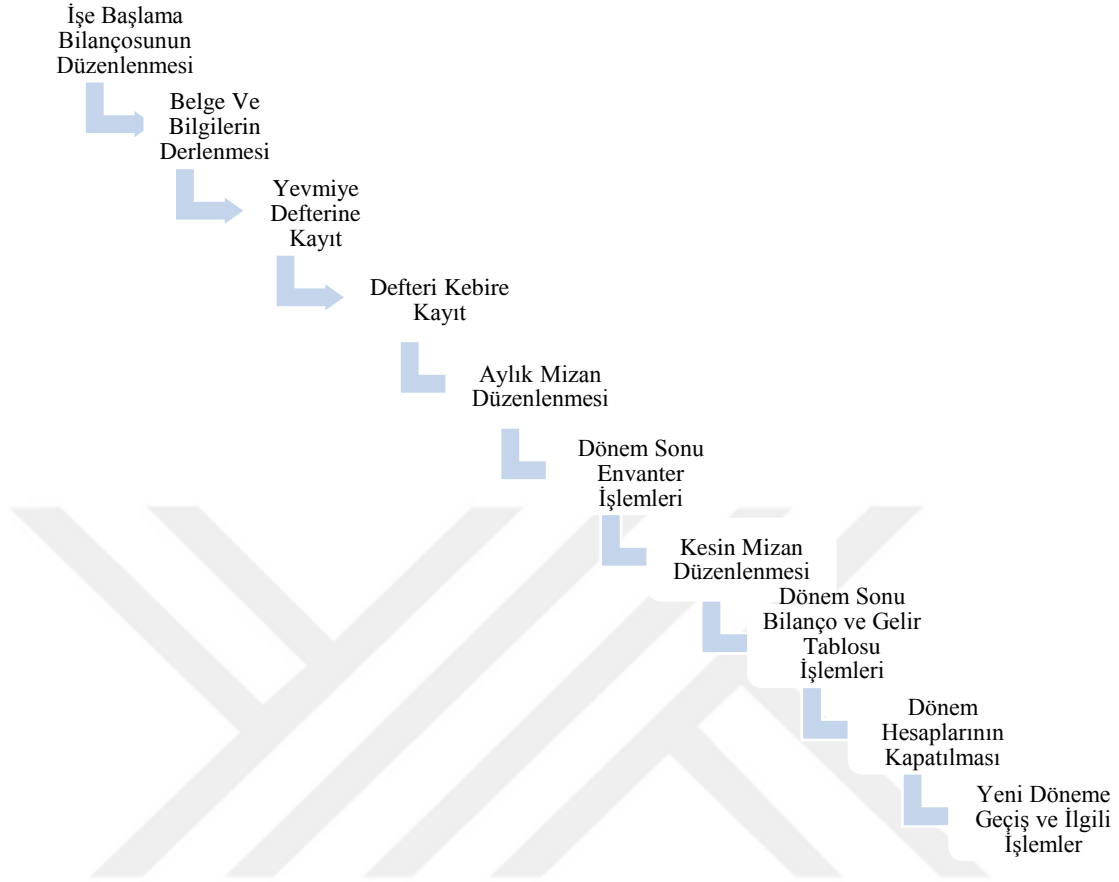
ilk defa kullanılması ücret bordrolarının hesaplanması sırasında gerçekleşmiştir. 1956 yılında ABD’de bir firmada ilk defa delikli kartlardan faydalanılarak bilgisayar aracılığıyla ücret bordrosu hazırlanmıştır (Çam, 2004: 121).

Başka bir araştırmada ortaya çıkan sonuç ise 1970’li yıllara ait istatistikler incelendiğinde, kamuya ait olan firmalarda bilgisayarlar kullanımının işletme departmanları bakımından oranlarına bakılmış ve muhasebe alanında bilgisayar kullanımının %49 gibi bir oranda olduğu gözlemlenmiştir. Muhasebeden elde edilen en önemli olgu bilgidir, bu bilgi yönetici ve muhasebenin ortak malzemesidir. Bu bağlamda muhasebe sistemi bilgi üretirken, yönetici ise bilgiye ihtiyaç duyan birim olmakla birlikte muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilginin nitelikli olması gerekmektedir. Bu aşamada muhasebe bilimi için bilginin niteliği bilgisayar kullanımıyla artmaktadır (Tetik ve Kınay, 2003: 69-70).

1.3.MUHASEBENİN KLASİK YÖNTEM İLE BİLGİSAYARDAKİ İŞLEM BASAMAKLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Muhasebede parasal işlemlerin kayıt altına alınması tek ve çift taraflı kayıt yöntemi kullanılarak gerçekleştirilir. Tek taraflı kayıt yöntemi parasal işlemlerin önemli görülen hesaplara kaydedilmesi temeline dayanmaktadır. Çift taraflı kayıt yöntemi ise parasal işlemlerin muhasebe hesaplarında karşılıklı olarak kaydedilmesi felsefesine dayanması ile birlikte muhasebenin temelini oluşturmaktadır (Sevilengül, 2007: 65). Klasik anlamda çift taraflı muhasebe kaydının işlem basamakları Şekil 2 ile gösterilmiştir.

Şekil 2. Muhasebenin Çift Taraflı Kayıt Yöntemine Göre İşlem Basamakları

Kaynak: Sevilengül, 2007: 66

Şekil 2'den anlaşılacağı üzere klasik olarak el ortamında düzenlenen muhasebede işlem basamakları, bilgi ve belgelerin sınıflandırılması (toplanması, derlenmesi vb.) işleminden sonra yevmiye defterine kaydetme işlemleri daha sonra büyük deftere aktarılması ve mizan çıkarılması ile devam eder. Uzun zaman ve emek isteyen dönem sonu envanter işlemleri yapılarak dönem sonu bilançosu ve gelir tablosu hazırlanır. Bu işlemleri dönem hesaplarının sonlandırılması ve yeni bir mali yılın başlangıcı için gerekli olan ilgili işlemler yapılması ile son bulur.

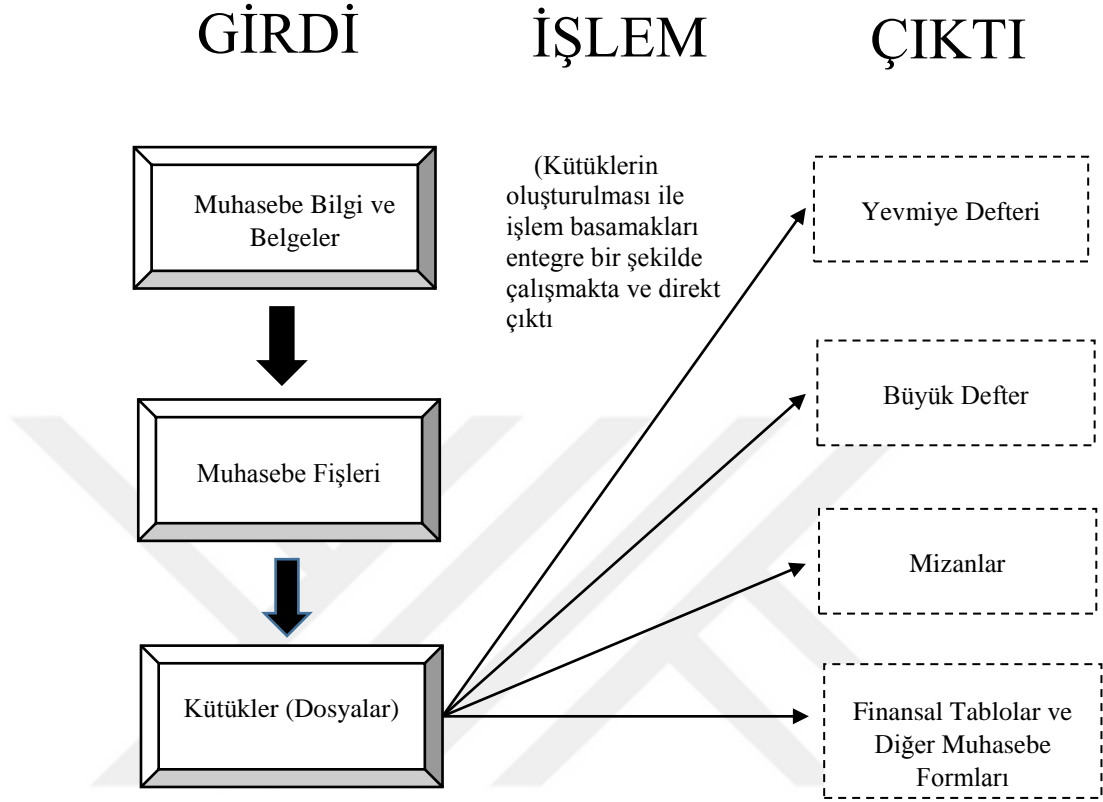
İşletme adına karar alıcıların ihtiyaç duyduğu çok önemli finansal bilgileri üreten muhasebede, bu finansal bilgilerin elde edilmesi süreci teknolojik gelişmelerden önce uzun bir süreç ve yoğun bir emek gerektirmekteydi. Günümüzde ise bilgisayarların kullanılması ile uzun zaman ve emek gerektiren finansal bilgiler kolay ve hızlı bir şekilde üretilebilmekte karar alıcıların kullanımına sunulmaktadır. Aynı zamanda bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler muhasebe

işlemlerinde yer alan kayıt, evrak gibi geleneksel muhasebe adına birçok kavramı değiştirmiş, yeni bir oluşum içerisinde olduğu anlaşılmaktadır (Fidan, Aslan ve Subaşı, 2015: 35).

İşletmelerin mali nitelikteki işlemlerinin elektronik ortama geçmesini sağlayan etken teknolojideki olağanüstü gelişmeler ile birlikte gerçekleşmiştir. Bu değişiklik ile birlikte literatürde işletmenin dili olarak tanımlanan muhasebeyi klasik kâğıda dayalı iş ve işlemlerden elektronik ortama transferini sağlamış, muhasebenin temel yapı taşları olan kaydetme, sınıflama, rapor ve analiz gibi süreçlerde değişiklikler yaratmıştır. Bu değişiklikler ise ticari defterlerin tutulmasından, finansal tabloların hazırlanmasına, beyannamelerin düzenlenmesinden denetim süreçlerine kadar olan faaliyetleri etkilemiştir (Sürmen ve Daştan, 2007: 2).

Muhasebe işlemlerinin bilgisayarlar kullanılarak yapılması aşamalarında düzenlenen, sınıflanan bilgi ve belgeler bir uç (terminal) kullanılarak bilgisayara işlenir. Girdiler, standart biçimde aralarında bir bağlantı olacak şekilde ve belirli bir düzenle toplanan bu belgeler kütükleri (files) oluştururlar. Bu işlem ile kütüklerin taşıdığı bilgi içeriğini değiştirerek yeni bir veri haline sokar, böylelikle kütükler güncellenmiş (updating) olur. Güncellenmiş bir kütük, bilginin bellekteki son şeklini ifade eder. Muhasebe verilerinin bilgisayara işlenmesi ile birlikte tutulması zorunlu olan ticari defter yaprakları yasalara uygun bir şekilde ve sıra numaralı olarak yazıcı yardımıyla elde edilmektedir. Bununla birlikte finansal ve mali tabloların da elle tutulan muhasebedeki gibi sadece dönem sonlarında çıkarılması gibi bir sınırlılığı ortadan kaldırarak istenen her an alınabilmesini sağlamıştır (Erden, 1996: 10).

Şekil 3. Muhasebenin Bilgisayardaki İşlem Basamakları

Kaynak: Demir, 1995: 7

Şekil 3'te görüldüğü üzere muhasebe işlemlerinin bilgisayar ortamında gerçekleştirilmesi aşamasında girdileri oluşturan muhasebe bilgi ve belgeler, muhasebe fişleri olarak sisteme kayıt edilmesi ile birlikte kütükler (dosyalar) oluşturulmaktadır. Kütüklerin oluşturulması ile birlikte işlem basamağında ayrıca bir işleyişe gerek kalmadan direkt olarak muhasebe çıktıları oluşturulan; Yevmiye Defteri, Büyük Defter, Mizanlar, Finansal Tablolar ve Diğer Muhasebe Formları (Beyannameler, BA BS Formları, Nakit Akış Tablosu vb.) kolay bir şekilde elde edilebilmektedir.

Muhasebe fişinin doğru bir biçimde bilgisayara girişi yapıldığında yevmiye defterine, defteri kebire, yardımcı defterlere otomatik bir şekilde bilgi aktarımları yapılır, istenilen finansal bilgi ve raporlar bu veri girişine paralel olarak elde edilmektedir. Bilgisayarlı muhasebede işletmenin finansal işlemleri elle tutulan muhasebede gerçekleştirilen işlemlerde olduğu gibi muhasebe fişleri yevmiye

defterine tarih sırası ile tek tek kaydedilmemektedir. Finansal işlemler bilgisayarlara fişler aracılığıyla girilir. Fişlerin kayıtları ile oluşturulan bilgiler, yevmiye ve büyük defter kayıtlarının otomatik olarak gerçekleşmesini sağlar (Küçük ve Baş, 2017: 133). Bilgi teknolojileri, muhasebe süreçleri içerisinde yer alan büyük defter işlemleri, envanter işlemleri ve finansal raporlamayı kapsamaması bakımından büyük defter ve raporlama sisteminin verimliliğini arttırmaktadır (Ömürbek ve Bekçi, 2006: 77).

Bilgi teknolojilerinden ileri derecede faydalanılması muhasebe işlemleri sonucunda elde edilecek çıktılara kısa süre içerisinde ve hata ihtimalini en aza indirgenmiş bir şekilde yönetim kademesine sunulmasını sağlamakla birlikte işletmenin rantabilitesini ve verimliliğini arttıracaktır. Bu bağlamda bilgisayarlı muhasebenin kullanılması çıktı süreçleri kısaltmakta, elde edilecek bilgiler eşzamanlı olarak değişik formatlara dönüştürülebilmekte ve güncel muhasebe bilgilerinin farkına varılmasını da içerdiğinden muhasebecilere büyük fayda sağlamaktadır (Aliyazıcıoğlu, 2018: 55).

1.4.BİLGİSAYARLI MUHASEBE

Teknoloji alanında gerçekleşen buluşlar ve gelişmeler bilgi, bilişim, bilgi teknolojisi gibi kavramların benimsenmesinde buna paralel olarak teknolojik ürünlerin kullanımında artış olduğu gözlenmektedir (Daştan, 2008: 5). Bu bağlamda muhasebenin genel olarak teknolojik gelişmelerden doğrudan ve çok fazla etkilenen mesleklerden biri olduğu kabul edilmektedir.

Bilgisayarlı muhasebe, bir ticari kuruluşun finansal işlemlerinde yer alan muhasebe fişleri ve belgelerin düzenlenmiş hesap planı ile muhasebe ilke ve kuralları çerçevesinde bilgisayara kaydedilmesidir. Bilgisayarlı muhasebe sistemleri zaman, emek ve maliyetleri düşürmesi açısından önemli olması ayrıca ihtiyaç duyulan finansal bilgi ve raporları hızlı, doğru ve ayrıntılı bir biçimde elde edilmesine imkan sağlaması bakımından finansal kuruluşların önemli bir ihtiyacı haline geldiğini göstermektedir (Küçük ve Baş, 2017: 133).

Bilgisayarlı muhasebe ile işletmelerin mali verilerinin bilgisayara manuel yöntemle girişinin yapılmasından elde edilen bilgiler doğrultusunda entegre bir işleyiş ile belirli formlara dönüştürülerek tekrar kağıt ortamına geçirildiği sistemdir.

Bilgisayarlı muhasebenin temel amacı, veri girişi sonrasında tasnif, hesaplama ve düzenlemelerin bilgisayarın yapması beklenmektedir (Ertuna, 2012:70).

1.4.1. Bilgisayarlı Muhasebenin Gelişim Süreci

Muhasebe bilimi, bilişim ve teknoloji den yararlanan bilimlerin başında gelmektedir. Bilgi işlemlerindeki otomasyonlaşma serüveni diğer alanları etkilediği gibi muhasebe işlemlerini de etkileyerek entegre işlemlere varan bazı süreçlerden geçmiştir. Bu aşamalar sırasıyla, hesap makinaları, mekanik kartoteks makinaları, elektro-mekanik muhasebe makinaları, delikli kart sistemleri ve bilgisayar sistemleridir. Günümüzde muhasebe iş ve işlemleri bilgisayar olmadan yapılması anlamsız, zor ve gereksiz bir uğraş olarak düşünülmekte, bilgisayar uygulamaları ile kolay ve hızlı bir şekilde yapılabilmektedir (Tetik ve Kınay, 2003: 69).

Muhasebe meslek mensupları tarafından bilgisayarlı muhasebe sistemlerinin kullanılmaya başlanması tarihte, hesap makinasının kullanılmasına kadar inmektedir. İlk değişiklik ise kopya edebilen kâğıtların kullanılmaya başlanması ile başlayan süreç hesap makinasının kullanılmaya başlanması ile devam etmiştir. Muhasebe alanında oldukça etkili değişiklik meydana getirecek olay ise 1970'li yıllarda bilgi ve teknoloji alanında büyük bir buluş olan mikro işlemcili bilgisayarlar ile gerçekleşmiştir. Bilgisayar alanında hızlı ve büyük değişikliklerin yaşandığı 1980'li yıllar ile birlikte muhasebe bilgi sisteminin hemen hemen bütün ihtiyacına cevap veren aynı zamanda muhasebe tekniği olan muhasebe paket programları geliştirilip, muhasebe meslek mensuplarının kullanımına sunulmuştur (Çam, 2004: 8).

1980'li yıllarda tüketici pazarına bilgisayarların girmesiyle birlikte birçok yazılım firması gelişen teknoloji den faydalanarak elektronik tablo ve muhasebe programları geliştirdi ve piyasaya kullanılmak üzere sunmuştur. Bu alanda ilk uygulama 1983 yılında IBM tarafından sunulan Lotus 1-2-3 olmuştur. Bu zamandan itibaren günümüzde kullanılan onlarca muhasebe yazılım programı mevcuttur (www.muhasebeegitim.blogspot.com).

Muhasebe faaliyetlerinin bilgisayar aracılığı ile yapılmasını sağlayan genel muhasebe programları, defter tutma, beyanname hazırlama, bildirge düzenleme ve mali tabloların hazırlanmasını hızlı ve doğru bir şekilde sağlamaktadır. Fakat işletme sahipleri ve yönetim kademesinin iş süreçleri içerisinde ihtiyaç duyduğu içerik

açısından detaylı bilgileri karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Bu yetersizliği ortadan kaldıran, işletmedeki bütün bölümlerin sistem içerisinde yer almasını sağlayan bütünleşik bir özellik taşıyan kurumsal kaynak planlaması yazılımları geliştirilmiştir. Kurumsal kaynak planlama yazılımları, işletmelerin hammadde alışlarından, satış ve dağıtımına kadar olan iş süreçlerinin bütünleşik bir yapı içerisinde bilgi akış sistemini sağlayan detaylı ve modüler yapı özellikli yazılımlardır (Güzel ve Mersin 2007: 175).

Bilgisayarın kullanıldığı ilk zamanlarda muhasebe programları; klasik muhasebe programları ya da kısmi entegre sistemler ile çalışmaktayken, günümüzde tam otomatik çalışan, entegrasyonu sağlanmış muhasebe programları haline dönüşmüştür. Başlangıçta bilgisayar kullanılarak gerçekleştirilen faaliyetler muhasebe işlemleri iken, artık gelişmiş bilgi teknolojilerinden faydalanılarak bilgisayar tabanlı muhasebe uygulamaları düzenlenmektedir (Şençicek, 2013: 80). Genel muhasebe programları yerini muhasebeye entegre bütünleşik yazılımlara bırakırken, kullanılan bu programlar sayesinde bilgisayara girilen bir bilginin muhasebe işlemleri de otomatik olarak gerçekleşmektedir (Güzel ve Mersin, 2007: 175).

Muhasebe birimleri için geliştirilmiş ve ilgili birimlerin kullanımına sunulmuş birçok bilgisayar yazılımı bulunmaktadır. Birimin istek ve ihtiyaçlarına en uygun, fayda - maliyet vb. koşullar göz önünde bulundurularak ilgili yazılımlar temin edilip kullanılabilir. Muhasebe birimlerinde kullanılan bilgisayar yazılımları bağımsız bir şekilde kullanılabilirdiği gibi aynı zamanda da işletme içerisinde bulunan diğer bilgi sistemleriyle ve bilgisayar otomasyonlarıyla entegre bir şekilde çalışabilmektedir (Bayraktar, 2016: 22).

Yaşanan teknolojik gelişmelerin ışığında sistemin son evresi olarak ülkemizdeki muhasebe sistemi, bilgisayar ve en çokta internet ortamına taşıyan çalışmaların yapılmasına olanak sağlayan uygulamalar ve veri tabanları geliştirilmiş, genel muhasebe programları bu uygulamalara taşınmıştır. Bu sistemlere örnek olarak; elektronik imza (e-imza), elektronik bildirme (e-bildirme), elektronik beyanname (e-beyanname), elektronik defter (e-defter) ve web tabanlı merkezi muhasebe programları gösterilebilir (Uyar, 2008: 1).

1.4.2. Bilgisayarlı Muhasebe Sisteminin Sağladığı Katkılar

Bilgisayarlı muhasebe sistemlerinin muhasebe bilimine ve mesleğe sağlamış olduğu katkıları Hatunoğlu ve Bakan (2010: 101-102) şöyle açıklamaktadırlar:

- Veriler hızlı ve basit bir şekilde işlenir,
- Verilerin ve bilgilerin doğruluk oranı artar,
- Maliyetler minimize olur,
- Muhasebeden elde edilen çıktıların zamanlaması daha uygun olur,
- Gereksinim duyulan bilgi ve dokümanlara istenilen anda ulaşmak kolaylaşır,
- Stokların durumu üzerinde kontrol sürekli hale gelir ve bu şekilde üretimden kaynaklı hatalar azalır,
- Bilgisayarda sürekli yapılan iş ve işlemlerin düzenlenmesinin eksiksiz öğrenilmesi ile birlikte personelin verimliliği artar,
- Finansal raporlar kolay bir şekilde düzenlenir,
- Muhasebe personeline zaman kazandırarak, muhasebe sonuçlarını daha anlamlı düşünebilmesine olanak sağlar.
- İşlemleri hızlandırması sonucu muhasebe personelinin yönetim kademesine yardımcı olmasını sağlar.
- Veri tabanından birden fazla şekilde faydalanılabilir.

Bilgisayarlar ile muhasebe iş ve işlemlerinin gerçekleştirilmesinin yanında işletme yöneticilerinin gereksinim duyduğu sayısal verilerin, tabloların ve raporların elde edilmesi amacıyla kullanıldığı takdirde de fayda sağlayacaktır (Uslu, 1975: 130).

1.4.3. Bilgisayarlı Muhasebe Sisteminin Oluşturduğu Riskler

Muhasebe iş ve işlemlerinin günümüzde artık bilgisayarlı muhasebe sistemleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi bazı riskleri de beraberinde getirmiştir. Bilgisayarlı muhasebe sistemlerinin oluşturmuş olduğu risklerin tamamı

‘operasyonel riskler’ olarak tanımlanmaktadır. Bu riskler aşağıdaki biçimde sıralanabilir (Güney, 2016: 347-349):

- Yazılım ve/veya donanım sistemlerinden kaynaklanabilecek riskler
- Telekomünikasyon ve altyapı kaynaklı riskler
- Veri kayıpları riskleri
- Sistem kaybı riskleri
- İnsan hatalarından kaynaklanabilecek riskler
- Hatalı tasarlanmış sistem mimarileri riskleri
- Güvenlik açısından oluşabilecek riskler
- Hatalı modelleme riskleri
- Doğal afetlerin gerçekleşmesi ile oluşabilecek riskler
- Personel kaynaklı riskler
- Bütçenin yetersizliği ile oluşabilecek riskler
- Kaynak kullanımının hatalı planlanmasından oluşabilecek riskler

1.5.MUHASEBE PAKET PROGRAMLARI

Temel görevi işletmenin varlık ve kaynaklarında yaşanan mali değişikliklerin kaydedilmesi ve yönetim kademesinde verilecek olan kararlara dayanak oluşturacak bilgileri üretmek olan muhasebenin, gelişen bilgisayar yazılımları sayesinde muhasebe faaliyetleri kolaylaşmış ve bilgiye erişim hızı artmıştır (Küçük ve Baş, 2017: 132). İşletmeler muhasebenin görevlerini bilgisayarlar aracılığıyla gerçekleştirmeleri ile birlikte, işletmenin birimlerine uygun bilgi sistemleri ve muhasebe paket programı edinip faydalanmaya başlamışlardır. Bilgi teknolojileri ve muhasebe paket programlarının muhasebe departmanında kullanımı sonucunda muhasebe meslek mensuplarının işletme içerisindeki etkinliği de artmıştır (Bekçi, Titiz ve Ömürbek, 2006: 167).

Bilgi teknolojileri ve sistemlerinde yaşanan gelişmeler kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama olan muhasebenin en önemli görevlerinin

gerçekleştirilme aşamasında muhasebe meslek mensuplarına fayda ve kolaylık sağlamıştır. İşletmeler ve muhasebe meslek mensupları tarafından kullanılması için geliştirilen bilgisayarlı muhasebe programları, günümüzde muhasebe iş ve işlemlerinin yapılması sırasında hız ve kolaylık getirmiştir (Çeviren ve Kılılı, 2018: 104-105).

Muhasebe paket programı, ilgili muhasebe mevzuatı çerçevesinde düzenlenmiş tek düzen hesap planı kullanılarak işletmelerin bilgi ve belgelerinin kaydedildiği, aynı zamandan sisteme girişi yapılan verilerden muhasebe kaydı ve mali tabloların detaylı şekilde çıktı elde edilmesine yardımcı olan programlardır (Bekçi, Titiz ve Ömürbek, 2006: 167). Muhasebe paket programları genellikle muhasebe meslek mensupları tarafından çalışma ofislerinde kullanılmaktadır. Programlardan beklenen ise; vergi dairesi ya da devletin ilgili kuruluşlarına verilecek bildirimlerin ve beyannamelerin hazırlanmasını hızlandırmasıdır (Sürmen ve Daştan, 2007:4).

Muhasebe bilgi sistemi içerisinde herhangi bir muhasebe paket programı kullanılarak muhasebe sürecinin izlenilmesi; sınıflandırma, kaydetme, özetleme ve raporlama fonksiyonlarının bilgisayarda gerçekleştirilmesine imkan sağlamaktadır (Aktaş ve Acar, 2009: 46). Muhasebe departmanlarınca çok defa işleme konu olan stok, kasa, borç-alacak vb. gibi işlemler, muhasebe paket programlarınca hızlı ve hata oranını en aza indirilmiş bir şekilde yapılabilmektedir (Bekçi, Titiz ve Ömürbek, 2006: 167).

Muhasebe paket programlarından faydalanılarak gerçekleştirilen muhasebe kayıtları, verilere erken ulaşma ve değişik formatlarda elde edilmesine imkan sağlaması açısından muhasebe meslek mensuplarına büyük kolaylık sağlamaktadır. Aynı zamanda muhasebe paket programları sayesinde verilere ulaşmak hızlı ve kolay olması nedeniyle, yönetim kademesine rahat, hızlı ve doğru kararlar alabilmesi noktasında katkı sağlamaktadır (Ömürbek ve Bekçi, 2006: 79).

Muhasebe paket programları kullanıma başlandığı yıllarda, işletme adına düzenlenmiş fatura ve belgelerin muhasebe fişlerine dönüştürülmesi suretiyle gerçekleştirilen işlemleri sağlayan basit düzeyde kısmi işlem basamağı bulunan, muhasebe işlemlerinin bilgisayara geçişine öncülük eden genel muhasebe

programları olarak görev yapmıştır. Ancak günümüzde kullanılan paket programlar yarı-otomatik entegre sistem olarak adlandırılan, stok, çek-senet, banka, kasa işlemlerinin birbirine entegre olduğu ve bu işlemler ile devlete verilecek olan beyanname ve bildirimlerin hazırlanmasını sağlayan, yarı-manuel otomasyonu bulanan yazılımlar olarak değişim göstermiştir. (Pekdemir ve Önal, 1999: 8).

1.5.1. Muhasebe Paket Programlarında Bulunması Gereken Özellikler

Bilgi teknolojilerine duyulan ihtiyaç hemen hemen bütün mesleklerde olduğu gibi muhasebe mesleği açısından da hissedilmiş ve bu teknolojilerin kullanımı kaçınılmaz olmuştur. Muhasebede finansal hareketlerin fazlalaşması, karmaşık ve detay gerektiren işlemlerin ortaya çıkması muhasebe mesleğini icra edenlerin muhasebe paket programlarına duydukları ihtiyacı zorunlu hale getirmiştir. Günümüzde muhasebe mesleğini icra edenler muhasebe paket programlarını finansal faaliyetlerin her aşamasında kullanmaktadırlar (Çetin ve Eren, 2015: 84).

Muhasebe paket programlarında bulunması gereken özellikler şöyle açıklanabilir (Gücük, 2007: 35-36):

- Kanunlarda belirtilen zorunlu şartları yerine getirmelidir.
- Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne uygun olmalıdır.
- Veri ve sistem güvenliği en üst düzeyde olmalıdır.
- Otomatik yedekleme özelliği olmalıdır.
- Kullanıcıya gerekli dönütleri vererek yanlış veri girişine izin vermemelidir.
- Kanuni süreler içerisinde arşivleme özelliği bulunmalıdır.
- Kullanımı sırasında gereksiz sınırlandırmalar bulunmamalıdır

Bu özelliklere ek olarak muhasebe paket programlarından beklenen verimi ve etkinliği arttıracak ihtiyarı hususlar bulunmaktadır. Bunlar (Öztürk, 2007: 33-36);

- Paket programlar esnek olmalı ve modüler yapı içermelidir.
- Sorgulama ve raporlama özelliği gelişmiş olmalıdır.

- Kullanıcı perspektifli işlemlerde bulunmalıdır.
- Hataları kontrol edebilmeli ve önüne geçebilmedir.
- İç kontrol sistemi sağlayabilmelidir.
- Ekran sunuları basit ve kolay olmalıdır.
- Diğer teknolojik yazılımlarla bağlantılı olmalıdır.
- Gerekli güvenlik önlemleri bulunmalıdır.
- Geri destek, bakım-onarım, eğitim ve güncelleştirme olanakları bulunmalıdır.
- Yazılımları kullananların sunmuş olduğu referanslar bulunmalıdır.

Muhasebe işlemlerini bilgisayarlı muhasebe programları ile gerçekleştiren işletmeler, 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği VI. Maddesi kapsamında kullandıkları programların Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve İşleyişi hükümlerine uygun olması gerekmektedir. Yine aynı maddede uygulamaya başlamadan önce ve uygulama süresince herhangi bir değişiklik yapılmış ise değişiklik tarihinden itibaren bir ay içerisinde ilgili tebliğde belirtilen adrese göndermek zorunda oldukları, bildirimlerin yapılmaması halinde haklarında yasal işlem başlatılacağı açıkça belirtilmektedir (1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 1992).

1.5.2. Muhasebe Paket Programlarında Bulunan Modüller

Yaşadığımız koşullar içerisinde muhasebe işlemleri, muhasebe paket programları kullanarak yapılmaktadır. Bu programlar başlangıçta tek düzen hesap planını çerçevesinde muhasebe işlemlerinin yapıldığı, dönem sonlarında ilgili mali raporların (mizan, gelir tablosu ve bilanço) çıkartılmasını sağlayan basit ve sade dizayn edilmiş programlarken, günümüzde muhasebe işlemlerinin gerçekleştirildiği modüller dışında finansman, üretim, maliyet muhasebesi, bütçeleme vb. modülleri de kapsayan ayrıntılı ve kompleks bir yapı haline gelmiştir (Sevim, Çetinoğlu ve Kurnaz, 2006: 3).

Muhasebe paket programlarının kullanıma sunulan içeriklerinde genel olarak; muhasebe, ön muhasebe, kasa, stok, cari hesap, çek-senet, banka ve entegrasyon gibi

muhasabe hizmetlerini yerine getirebilecek düzeyde yeterli modüller yer almaktadır. Bu modüllerin yanı sıra geliştirilmiş olarak hizmete sunulan muhasabe paket programlarında; genel rapor, sipariş, taksitli satış ve mutabakat gibi özellikli modüller muhasabe meslek mensuplarının kullanımına sunulmaktadır (Örs ve Gücük, 2009: 71).

Çetin ve Eren (2015: 86-87), çalışmasında hazır paket programlarda; muhasabe, fatura, stok, cari, banka, bordro, çek-senet vb. modüllerin bulunduğunu ancak muhasabe meslek mensupları tarafından en fazla yararlanılan modüllerin başında muhasabe ve bordro modüllerinin olduğunu belirtmiştir. Bir başka çalışmada Sürmen ve Daştan (2007: 14), muhasabe meslek mensuplarınca en fazla kullanılan modülleri: muhasabe, işletme, bordro, demirbaş ve stok modülleri, en az yararlandıkları ise; irsaliye, imalat, çek-senet, büro otomasyonu ve entegrasyonu modüllerinin olduğunu belirtmiştir.

1.5.3. Muhasebe Paket Programı Çeşitleri

Bilgisayarlı muhasabe çerçevesinde hazırlanmış muhasabe paket programları, 1980'li yıllar ile birlikte bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ışığında programın yazılımı, satış ve destek gibi çalışmaların yapıldığı, günümüz ekonomisinde hala önemli bir yer tutan sektör haline gelmiştir. Muhasebe paket programları ürün yelpazesi oldukça geniş olmakla birlikte iş kolları birbirinden farklı olan şirketler ve KOBİ'ler tarafından kullanılmaktadır. Aynı zamanda program yazılım firmaları birbirleriyle yoğun rekabet içerisindedirler. 1980'den günümüze kadar sürekli kendini geliştiren bilgi teknolojileri ışığında, yurtdışından veya ülkemizde yazılım yapan birkaç firma liderliğinde diğer firmalarla birlikte muhasabe paket programı çeşitliliği artmış, ihtiyaç doğrultusunda farklı yazılımlara sahip olmak mümkün hale gelmiştir (Demir, 2015: 412).

Çok fazla sayıda muhasabe paket programı yazılımı mevcut olmakla birlikte ilgili alan yazın incelenmiş, sektörde bulunan yazılımların isimleri ve muhasabe meslek mensuplarınca en fazla tercih edilen programlar Tablo 2 ile özetlenmiştir.

Tablo 2. En Fazla Tercih Edilen Muhasebe Programları

Uçar ve Ertürk (1999: 44)	1. LİNK 2. LOGO 3. ETA
Sürmen ve Daştan (2007: 10)	1. ETA 2. ORKA 3. MİKRO 4. LİNK 5. DATASOFT 6. LOGO 7. LUCA 8. ODAK 9. OM 10. NETSİS 11. MEGA 12. TÜRKSA 13. LİKOMPRESTO
Öztürk (2007: 127)	1. LOGO 2. DATASOFT 3. PEGASOFT 4. ETA 5. MİKRO <p>(İlgili çalışmada aynı zamanda muhasebe paket programlarının birçoğu alfabetik sırayla şu şekilde sıralanmıştır: ABT, Aymet, BEYsoft, Datakontrol, Datasoft, Elit, Eta, Finansbase, İlon, İz, Likom, Link, Link Bilişim, Logo, Luca, Makro, Mega, Melsoft, Mikom, Mikro, MikroKom, Motiva, My, Nebim, Niva, Odak, Om, Orka, Öztürksoft, Pbs, Pegasoft, Portakalofis, Pratik Ofis, Riva, Sentez, Solon, Spark, Sürek, Team Work, Tila, Unisec, Vega, Yaylasoft, Zirve.)</p>
Örs ve Gücük (2009: 71)	1. MİKRO 2. LOGO 3. ETA 4. MİKRONOM 5. LİKOM 7. PRO TECHNOLOGY, 8. MEGA, 9. ELİT, 10. NEBİM, 11. DATASOFT,

	6. NETSİS,	12.YAPRAK PROGRAMI
Yoruldu (2009: 57-81)	İşletmeler için piyasada yer alan başlıca muhasebe paket programlarını alfabetik bir düzen içerisinde; ABT, Datasoft, Eta, Link, Logo, Luca Mikro, Nebim, Orka, SAP, Zirve olmak üzere sıralamıştır.	
Çetin ve Eren (2015: 90)	1. ETA 2. GMS 3. LUCA 4. IMS 5. ZİRVE 6. MİKRO	7. AKINSİFT 8. LOGO 9. NETSİS 10. LİNK 11. LİKOM 12. DATASOFT
Tunca, Aksoy, Bülbül ve Ömürbek, (2015: 60)	1. LUCA 2. ZİRVE 3. GMS.NET	4. NETSİS, 5. LOGO 6. ETA
Demir (2015: 419)	1. VEGA 2. LUCA 3. LOGO	
Erkuş (2016: 38-39)	1. ETA 2. LOGO 3. MİKRO	
www.e-tahsilat.com.tr	1. ETA 2. NETSİS 3. LKS 4. ORKA 5. MİKRO 6. LUCA	10. VERİM TİCARİ 11. DEMSOFT 12. TİLASOFT 13. TÜREV 14. NETADAM 15. BASECOM

	7. AXASOFT	16. AYASOFT
	8. AKINSOFT	17. NİSA
	9. CESASA	18. DİA

Ülkemizde farklı yazılım firmaları tarafından üretilen birçok muhasebe paket programı bulunmaktadır. Hangi yazılım firmasının muhasebe paket programı kullanılırsa kullanılsın muhasebe işlemi farklı yollarla yapılabilen ancak aynı sonuçlara ulaşılmaktadır. Aynı zamanda herhangi bir muhasebe paket programının öğrenilmesi durumunda piyasada yer alan diğer programlarında öğrenilmesi ve kullanılması kolay bir şekilde gerçekleşebilmektedir. Çünkü muhasebe sürecinin işleyişi kanunlar ile belirlenmiş ve bütün muhasebe paket programları ilgili kanunlara uymak zorundadır (Önder, 2017: 2).

1.5.4. Muhasebe Paket Programı Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Muhasebe paket programlarının gelişen teknolojiyle çeşitliliği artmış farklı yazılım firmaları tarafından geliştirilen muhasebe paket programları bulunmaktadır. Muhasebe paket programlarını geliştiren firmaların oluşturduğu yazılımların kendine özgü üstünlükleri ve yetersiz kaldığı noktalar bulunmaktadır. Bu bağlamda işletmeler ve muhasebe meslek mensupları, ihtiyaç duydukları özellikte uygun programı seçme noktasında detaylı bir çalışma ile ölçütlerini belirleyip çok önemli bir tercih yapmaları gerekmektedir (Tunca vd. 2015: 54).

Sektörde bulunan yazılımlardan birisinin tercih edilmesi sırasında dikkat edilmesi gereken bazı önemli noktalar vardır. Bunlar (Uçar ve Ertürk 1999: 43-44);

- Ticari yazılımın güvenilirliği,
- Ticari yazılımın kullanım kolaylığı ve ihtiyaca uygunluğu,
- Yazılımın ilgili kanun, yönetmelik ve tebliğlere uygunluğu,
- Geleceğe yönelik olması,
- Satış sonrası destek (Güncellemeler, servis vb.),
- Kullanım kılavuzları,

- Mesleki standartlara uygunluğu,
- Fiyat,
- Yaygın kullanımı

2. ENDÜSTRİ 4.0 IŞIĞINDA DİJİTAL MUHASEBE

21. Yüzyılın ilk yıllarında bilgi teknolojilerinde oluşan gelişmeler endüstriyel yenilikleri ortaya çıkarmakta ve yıkıcı teknolojiler olarak adlandırılmaktadır. Endüstri 4.0 olarak adlandırılan teknolojik yenilikler, iş ve sosyal yaşamı derinden etkilemiş, kurum ve kuruluşlar ile yönetim fonksiyonlarında temel değişiklikler ortaya çıkarmıştır. Endüstri alanında yaşanan değişimler sırasıyla aşağıdaki biçimde açıklanabilir:

Endüstri 1.0: Su ve buharın özellikleri kullanılarak çalışan makine ve ekipmanlarının icadı gerçekleşmiştir.

Endüstri 2.0: Elektrik enerjisi kullanılarak seri üretim dönemine geçilmiştir.

Endüstri 3.0: Elektronik ve bilgi teknolojileri kullanılarak üretim bilgi sistemi kurulmuştur.

Endüstri4.0: Nesnelerin interneti ve teknolojik kodlamalar kullanılarak otomasyonların kurulmasına dayalı fiziksel-siber, bilgisayar ve internet ağları ile sanal gerçekliğe dayalı üretim gerçekleşmektedir (Ergüden, Kaya, Tanyer ve Türkyılmaz, 2018: 140).

Endüstri 5.0: Japon bilim insanları tarafından ‘Toplum için teknoloji’ felsefesini yansıtan Toplum 5.0 kavramı olarak da tanımlanabilen Endüstri 5.0, toplum perspektifli insansız teknoloji olarak tanımlanmaktadır (N. Akdoğan, M.U.Akdoğan, 2018: 3-4).

Endüstri 4.0 olarak tanımlanan günümüz teknolojisi ile akıllı, birbirleriyle etkileşimli ve iletişimi yüksek düzeyde olarak karşımıza çıkan nesnelere iş ve sosyal yaşamda kullanılmaya başlanmıştır. Endüstri 4.0 ile bilişim ve teknoloji alanında geliştirilmiş olan günümüzde de kullanılan uygulamalar şunlardır: Nesnelerin interneti, büyük veri ağları, bulut bilişim sistemleri, endüstriyel internet, siber güvenlik ağları, siber sistemler, otonom robotlar, akıllı (insansı-öğrenen) makineler,

sistem entegrasyonu, arttırılmış gerçeklik, üç boyutlu yazıcılar, sensörler, akıllı fabrikalar, karanlık fabrikalar, akıllı ürün yönetimi, akıllı müşteri (Erturan ve Ergin, 2018: 154-155).

İşletmeler, dijital dönüşümden etkilenererek günümüz şartlarına uyum sağlayabilmek adına dijital işletmelere dönüşmüştür. Bu değişimin iş dünyasına getirdiği yenilikler şunlardır (N. Akdoğan, M.U. Akdoğan, 2018: 6):

- Büyük veri,
- Dijital analiz,
- Bulut değişim,
- E-Fatura, E-Dönüşüm,
- Siber Güvenlik,
- Endüstri 4.0 – 5.0,
- Yeni Nesil ERP,
- Nesnelerin İnterneti

Dijital muhasebe, muhasebe işlemlerin elektronik ortamda düzenlenmesi ve iletilmesini kapsayan, muhasebe bilgilerinin dijital bir boyuta dönüşmesi olarak tanımlanabilir. Muhasebedeki dijital bilgilere örnek olarak; elektronik beyannameler, vergi ile ilgili resmi kuruluşlara sunulan elektronik raporlar, elektronik faturalar ve web tabanlı muhasebe yazılımları gösterilebilir (Gullkvist, 2011: 25-26).

Sevim (2009: 29) dijital muhasebeyi, ‘Bilgisayar ve ağ teknolojilerine bağlı olarak muhasebe bilgi sisteminde meydana gelen değişiklikleri ifade etmek.’ olarak tanımlamıştır.

Dijital muhasebe ile klasik muhasebede yapılan işlemlerden bazıları değişikliğe uğramıştır. Bunlar (Akgöz, 2018: 1):

- Fiziki evrak zorunluluğu ortadan kalkmıştır.
- Günlük muhasebe işlemleri entegre programlar ile otomatikleştirilmiştir.

- Banka, Ödeme Sistemleri, e-Fatura / e-Arşiv Fatura ve diğer uygulamalardan gelen veriler sisteme entegre edilmekte, meslek mensubunun görevi işleyen süreci izlemektir.
- Taşınabilir teknoloji sayesinde bilgilere her yerden erişim imkanı vardır.
- Bulut teknolojisi sayesinde yedek almak kolay ve hızlıdır.
- Donanım maliyetlerini azaltmaktadır.

Günümüz teknoloji sayesinde dijital muhasebe uygulamalarının kullanılmasının getirdiği önemli faydalar şöyle açıklanabilir (Kılıç ve Anadolu, 2018: 65-66):

- Kredi işlemleri, ödemeler, tahsilatlar, iş süreçlerinin onaylanması, hesapların kapatılması ve mali raporların oluşturulması ile ilgili süreçler hızlanmıştır.
- Rutin işlemler kolay ve hızlı yapılabildiği için üst düzey analizlere daha fazla vakit ayırmak mümkündür.
- Rutin işlemlerde hata oranı azaltılmış zaman tasarrufu sağlanmıştır.
- Rutin muhasebe işlerinin yapılması sırasında hız ve zaman kazanıldığı için verimlilik artmıştır.
- Alacak-Borç takibi planlı bir şekilde yapılmakta bu doğrultuda etkin ve verimli bir nakit yönetimi oluşturulmuştur.
- Güvenlik açısından gerekli önlemlerin alınması iç kontrolde ve denetimde etkinlik sağlamıştır.

2.1. BULUT (CLOUD) MUHASEBE

İnternet dünyasında yaşanan gelişmeler ile kullanıcıların istek ve beklentileri doğrultusunda Bulut (Cloud), Bulut Bilişim ve Bulut Muhasebe kavramları yeni web teknolojileri ve servisleri yazılım firmaları tarafından geliştirilmiş ve kullanıma sunulmuştur.

Bulut (Cloud), birçok bilgisayarın sanal olarak bir araya gelmesi ile oluşan veri merkezlerini içeren, kullanıcıların ilgili sunucuya internet üzerinden

erişebilmesine olanak sağlayan bir bilgi işlem sistemidir. Bulut bilişim ise, işlem ve arşivleme kaynaklarının transferi için gerçekleştirilen, kullanıcıların bilgiye internet platformu üzerinden ulaşması, paylaşımı ve sistem üzerinde faaliyette bulunmalarını sağlayan teknolojidir. Bulut bilişim, bir uygulamanın ya da sistemin bilgisayar üzerinden erişilmesi için gerekli olan programların kurulumuna gerek kalmadan internet ortamında erişilip kullanılması mantığına dayanmaktadır. Bulut bilişim, internet sağlayıcılarının teknolojisinden faydalanılarak kullanılabilen gerçek zamanlı bir sistemdir (Sevli, 2011: 8).

Kullanıcılar, bulut bilişimin üç temel hizmet fonksiyonu olan altyapı hizmeti, platform hizmeti ve yazılım hizmetini kullanarak ilgili uygulamalardan faydalanabilmektedirler. İşletmeler, e-hizmetlerinde kullanabilecekleri bulut bilişimi işletmeye özel olarak tasarlatıp kullanabildikleri gibi ortak özelliklere sahip bir bulut sistemi kiralama yöntemini seçerek de kullanabilirler. Yine isterlerse iki yöntemin karışımı olarak hem özel hem de genel bulut sistem olarak karşımıza çıkan hibrit bulut sistemini seçerek kullanabilmektedir (Ciğer ve Kınay, 2018: 630).

İnternetin günümüzde etkin olarak kullanılması, büyük verinin ortaya çıkışı ve teknolojik gelişmeler ile bireylerin, işletmelerin ve devletlerin ekonomik sistemleri çok fazla etkilenmektedir. Muhasebe bilgi sistemleri bulut bilişimi kullanmaya başlaması ile Bulut Muhasebe ortaya çıkmıştır. Böylelikle klasik muhasebe paket programları yerini bulut bilişim destekli muhasebe programlarına bırakmaya başlamıştır (N. Akdoğan, M.U. Akdoğan, 2018: 6). Bulut kelimesinin kullanılmasında yatan felsefe gerçekleştirilen bütün işlemlerin soyut olan bir ağ üzerinden internet ortamında gerçekleştirilmesidir (Kılıç ve Anadolu, 2018:66).

Bulut muhasebe ile kullanılan yazılıma, belirli bir ücret ve sözleşme ile abonelik sistemine dayalı olarak kullanım hakkı elde edilir ve sistemde yapılan işlemler ile elde edilen veriler kullanıcıda değil uzak bir veri tabanında saklanır. Bulut muhasebe uygulamaları ile muhasebe verilerine ulaşmak için bilgiye fiziksel olarak yakın olmak gerekmemekte, sisteme internet ortamında oturum açılması suretiyle erişim sağlanmış olmaktadır. Dosyaların transferi ya da paylaşılması bir bilgisayara bağlı kalmadan internet olan her yerden gerçekleştirilen erişim ile elde edilebilmesi açısından daha kolaydır (Allahverdi, 2017: 97).

Bilgiye duyulan ihtiyacın çok fazla olması ve bilgilerin kayıt altına alınması için gereken zaman, hız ve etkinliğin muhasebe yazılımları ile gerçekleştirilebilmesi gibi özellikleri sayesinde bulut muhasebenin meslek mensupları tarafından kullanılmasını sağlamakta ayrıca vazgeçilmez bir araç haline getirmektedir. Bulut muhasebe bir diğer adıyla online muhasebe olarak bilinen sistem, kullanıcıların bilgisayarlarına kurulumu gerçekleştirilmiş bir program gibidir. Ancak herhangi bir kurulumu gerek olmayan bu yazılıma, kullanıcıların ağ tarayıcısından (web browser) giriş yapabildikleri çevrimiçi hizmet sunucuları üzerinden erişebilmek mümkündür (Aksu, 2017: 86).

Bulut muhasebenin işletmelere sağlamış olduğu faydalar ile işletmeler açısından oluşturduğu riskleri Macquarrie (2017: 2-3) şöyle açıklamaktadır:

Faydalar;

- Her zaman, her yerde erişim imkanı,
- İyi bir güvenlik imkanı,
- Kurulum ve güncelleme gerekmez,
- Otomatik yedekleme imkanı,
- Tarayıcı platformunun seçiminde serbestlik,
- Başlangıçta edinim maliyeti düşük olması,
- Uzun süreli taahhütlerin olmaması.

Riskler;

- Yazılımı üreten firmanın ileriki süreçlerde bulunamaması,
- İnternet bağlantısının olmaması durumunda erişimin imkânsızlaşması,
- Güvenlik açısından bilgilere üçüncü kişilere ulaşma riski bulunmaktadır.

2.2. AKILLI MUHASEBE SİSTEMLERİ

İşletmeler, Endüstri 4.0'ın ortaya çıkardığı uygulamaları ve dijital iş süreçlerini kullanmaya başlaması ile birlikte değişimin içerisine girerek iş dünyasında akıllı işletme olarak tanımlanmaya başlanmıştır. İş hayatında akıllı

işletme olarak yerini alan işletmeler, muhasebe iş süreçleri ve kaydetme fonksiyonunu da etkileyerek değişimin içerisine çekmiş ve bu süreçler de akıllı sisteme dönüşecektir (Erturan ve Ergin, 2018:155).

Otomasyon işlemlerinin işletmenin her aşamasında gerçekleşmeye başlaması ile birlikte akıllı işletmeler ortaya çıkmıştır. Akıllı işletmelerin sisteme girmesi ile birlikte üretim hattında gerçekleşen maliyetlerin takibi, kontrollü ve raporlama süreçlerinde iş yükü hafifleyecektir. Akıllı işletmelerin tam entegre sistem olan ERP programlarında akıllı robotik sistemler geliştirilecektir. Bu sistemler sayesinde (Ergüden vd. 2018: 145);

- Muhasebe kayıtlarının, muhasebe bilgi sistemine transferi otomatik bir biçimde gerçekleşir,
- Muhasebe işlemlerinde yer alan faturaların oluşturulması, karşılık ayrılması ve vergi hesaplamaları gibi mali işlemlerin otomatik gerçekleştirilmesi,
- Maliyet muhasebesi analiz ve işlemlerinin otomatik bir biçimde gerçekleştirilmesi ve raporlanması,
- Yönetim kademesini yakından ilgilendiren kar/zarar durumu, verimlilik ve aktiflik için gerekli olan finansal raporların otomatik olarak hazırlanması, transfer edilmesi ve bu raporlardan başka diğer önemli raporların otomatik olarak hazırlanması,
- Akıllı üretimde bazı sınırlar konularak ilgili durumdan otomatik olarak haberdar olunması ve hazırlıkların yapılması,
- İşletmede kullanılan enerji kaynakları ile istihdam gücünün verimli kullanılabilmesi ve programlanabilmesi gerçekleşecektir.

Endüstri 4.0 kapsamında ortaya çıkan akıllı işletmeler ve akıllı muhasebe sistemlerinde iletişim bir ağ üzerinden gerçekleşecektir. Sistem ağı ile etkileşim, haberleşme ve iletişim açısından işletmelerin organize olma yetisi gelişecektir. Akıllı işletmelerde bütün veriler bulut tabanlı sistemler ile arşivlenecektir. Bu sistemin aksamadan işleyebilmesi için yüksek hızda internete sahip olmak gerekmektedir (Erturan ve Ergin, 2018: 158).

3. E-DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE E-MUHASEBE

Dijital teknolojilerde yaşanan gelişmeler, bilgi teknolojilerinin de gelişimini büyük oranda etkilemiştir. Bilgi teknolojileri, verilerin toplanıp kaydedilmesinden arşivlenmesine kadar bazı işlem basamaklarından geçirilerek önemli bilgilerin üretilmesi bu bilgilere erişim, depolama ve transfer edilebilmesi gibi işlemlerin hızlı ve verimli gerçekleştiren teknolojileri kapsayan sistemlerin bütünüdür (Acar ve Öksüz, 2013: 64). Bu bağlamda teknolojik gelişmeler ışığında bilgi teknolojileri muhasebe uygulamalarını etkilemiş, geliştirmiş ve değiştirmiştir.

İnternet teknolojilerinin işletmeler tarafından faal olarak kullanılmaya başlanması, gerek bireyler gerekse kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarını giderme sürecini değiştirmiş, elektronik muhasebenin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Özellikle işletmelerin kurum içi ve dışı tüm faaliyetlerini internet kullanarak yapabileme imkanı e-işletmenin ortaya çıkmasına, bu durum da işletme faaliyetlerinin elektronikleşmesine neden olmuştur. İşletme fonksiyonlarının elektronikleşme sürecinden en fazla etkilenen muhasebe departmanı olmuştur. İşletme içi bilgi transferinden işletme dışı bilgi transferine, kayıtların ve arşivlerin korunmasına, borç-alacak durumlarının takibi ve işletme sorumluluklarının yerine getirilmesi gibi birden fazla iş yükü elektronik ortamdan faydalanılarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Dinç ve Karakaya, 2004: 119).

Vergi Usul Kanunu'nca düzenlenen yasal değişikliklerden bazıları; mükelleflerin belge ve ticari defter işlemleri ile ilgili kayıtların ve beyannamelerin elektronik platformda verilmesine yönelik olmuştur. Mükelleflerin eskiden beri fiziki olarak gerçekleştirdikleri işlemlerin elektronik ortama taşınması ile birlikte hız, zaman ve maliyet açısından hem devlet hem de mükelleflerin karşılıklı fayda sağlanması amaçlanmaktadır. Elektronik ortama transferin asıl amacı ise kayıt dışı ekonominin tespit edilmesi, önüne geçilmesi ve ödenmesi gereken vergilerin tahsilatının gerçekleştirilmesidir. Bu bağlamda ilgili çalışmalar ve yasal düzenlemeler ile birlikte mükelleflerin kanuni sorumlulukları fiziki işlemlerden elektronik işlemlere aktarılmaya başlanmıştır (Yetkiner, 2006: 41).

Muhasebe fonksiyonlarının yerine getirilmesi sırasında internet teknolojilerinden yararlanılmaya başlanması elektronik muhasebeyi ortaya

çıkarmıştır. Bu bilgiler ışığında elektronik muhasebe, işletmenin mali işlemlerinin elektronik ortamda takip edilmesi, kaydedilmesi, belgelendirilmesi, arşiv ve raporlandırılması, bu süreçte yaşanan bilgi ve belgelerin işletme paydaşlarına elektronik ortamda sunulmasıdır (Dinç ve Karakaya, 2004: 120-121).

E-Muhasebe uygulamaları e-dönüşüm kapsamı ile ortaya çıkmakta ve bu uygulamaların başlangıcı 2005 yılında hizmete sunulan e-Beyanname uygulaması ile gerçekleşmiştir. Bu süreci E-Fatura, e-Arşiv Fatura, e-İrsaliye, e-Müstahsil Makbuzu ve E-SMMM uygulamaları takip etmiş ve sistemde temel değişiklikler yaşanmıştır. 2017 yılında resmi kurumlar da e-Dönüşüm sistemini kullanmaya başlamışlardır. (Akgöz, 2018). Ülkemizde e-Dönüşüm sürecinin işleyişine ilişkin yasal düzenlemeler yapmaya yetkili kuruluş Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'dır. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan düzenlemeler ile birlikte e-Belge ve e-Defter sistemleri de kullanılmaya başlanmıştır (Tektüfekçi, 2017: 79).

E-dönüşüm ile ortaya çıkan uygulamaların kronolojik sıralaması Tablo 3'te olduğu gibi sıralamak mümkündür:

Tablo 3. E-dönüşüm Uygulamalarının Kullanıma Geçildiği Yıllar

e-Dönüşüm Uygulamaları	Yıl
e-Beyanname	2005
Elektronik Fatura Kayıt Sistemi (EFKS)	2008
e-Fatura	2010
e-Defter	2013
e-Arşiv Fatura	2013
e-İrsaliye	2018
e-Müstahsil Makbuzu	2018
e-Serbest Meslek Makbuzu	2018

Kaynak: Akgöz, 2018: 1

e-Dönüşüm kapsamında e-Muhasebe uygulamalarına, e-Bilet ve e-Yolcu listesi de 2017 yılı itibariyle katılması ve hayata geçirilmesi planlanmaktadır (Tektüfekçi, 2017: 79).

Düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara yasal olarak verilmesi gereken bilgiler ile beyannamelerin sunumunda e-Beyanname, e-Defter, e-Fatura, e-Bordro vb. e-Muhasebe gibi dijital iş süreç uygulamalarının kullanılması, muhasebe meslek mensuplarının iş yoğunluğunu azaltarak hız kazandırmış ve maliyetlerin de azalmasına yardımcı olmaktadır (N. Akdoğan, M.U. Akdoğan, 2018:8).

4. WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ

Muhasebe bilgi sistemlerinde gerçekleşen değişimlerin birçoğu bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ışığında ortaya çıkmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri günümüzde bütün sistemlerin temelini oluşturmakta eski duruma göre hız, zaman ve nitelik bakımından büyük avantajlar sağlamaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojisi seviyesinde yaşanan gelişmeler; muhasebe işlemlerini dijitalleştirmiş, Bulut Muhasebe kavramını, E-Muhasebe uygulamalarını ortaya çıkarmış ve muhasebe meslek mensupları tarafından kullanılan muhasebe programlarını yeni nesil olarak da tanımlanabilecek web tabanlı sistemler olarak güncellemiştir.

Muhasebe mesleğindeki iş ve işlemlerin bilgisayar ortamına taşınması diğer bütün mesleklerde olduğu gibi, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Dijital dönüşümün yaşandığı günümüz koşullarında, muhasebe mesleği bu dönüşümü muhasebe bilgi sistemi içerisine hızlı bir biçimde entegre eden iş kollarından birisidir. Dijital dönüşüm evresinde isabetli kararların alınabilmesi verimlilik, hız ve müşteri ilişkileri açısından büyük öneme sahiptir (Bastı ve Boyar, 2012: 261).

Yeniliklerin yayılması değişik yollardan üç farklı şekilde gerçekleşmektedir. Yeniliklerin yayılma çeşitleri şunlardır:

Sürekli Yenilik: Bir ürünün kullanıcıları tarafından kabul edip kullandıkları özellik ve yeterlilikleri üzerinde basit düzeyde gerçekleştirilen yenilik ve geliştirmelerdir. Muhasebe alanında örnek vermek gerekirse, muhasebe paket

programlarına yazılım firmaları tarafından geliştirilen yeni bir modülün eklenmesi verilebilir.

Dinamik Sürekli Yenilik: Ürün üzerinde radikal bir değişikliğin yapılması ya da en baştan yeni bir ürünün tasarlanması olarak tanımlanabilir. Örneğin, muhasebe paket programlarının internet ortamında düzenlenebildiği web tabanlı muhasebe programlarına dönüştürülmesi dinamik sürekli yenilik olarak gösterilebilir.

Süreksiz Yenilik: Daha önce hiç kullanılmayan, amacı ve görevi bakımından yeni bir fikir olarak tasarlanan ürün olarak tanımlanmaktadır. Bu tür gerçekleştirilen süreksiz yenilikler, büyük fikirleri kapsamaktadır. Örneğin, akıllı muhasebede kullanılabilecek olan robotik yazılımlar (Kılıçer, 2008: 211).

Bulut bilişimin günümüze etkisini derinden hissettirmesi bu teknolojinin kullanımını her alanda arttırmış dolayısıyla muhasebe alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle muhasebe yazılımı yapan firmalar, bulut bilişimin sağlamış olduğu katkılardan gün geçtikçe daha fazla istifade etmeye başlamışlardır. Bulut bilişim tabanlı gerçekleştirilen muhasebe programları işletmelerin ve muhasebe departmanlarının gereksinim duyduğu ihtiyaçların tamamını karşılayabilecek özelliklere sahiptir (Elitaş ve Özdemir, 2014: 103).

1998 yılında ilk defa Oracle firması tarafından kullanıma sunulan web tabanlı muhasebe sistemi, muhasebe süreçlerinin bütün işlemlerinin bir web tarayıcısı aracılığıyla eksiksiz olarak yapılabildiği yazılım şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu sistemi kullanmak ekonomik açıdan oldukça avantajlıdır. Çünkü donanım ve yazılım için yüksek tutarlarda ücret ödemek yerine kullanıcılar sadece aylık kiralama ücreti ödeyerek muhasebe iş süreçlerini düşük maliyetle gerçekleştirmektedirler (www.asaresearch.com, History of Web-based Accounting). Kendine has özellikleri bulunan ve e-işlemlerin muhasebeye uyarlanmasıyla ortaya çıkan web tabanlı muhasebe sistemi, yazılım bileşenlerinin merkez bilgisayara yüklenmesi ve kullanıcıların bir web tarayıcı aracılığıyla sisteme giriş yaparak muhasebe işlemlerini gerçekleştirebildikleri muhasebe yazılımıdır (Çeviker, Mutlu, Der ve Sürer, 2012: 134).

Muhasebe paket programları teknik özellikleri bakımından, günümüz bilgi ve teknoloji düzeyi göz önüne alındığında artık web (internet) tabanlı olması

gerekmektedir. Bu görüşü doğrulayan çalışma Bastı ve Boyar (2012: 272) tarafından yapılmış ve bulgulara göre muhasebe paket programının seçimi ile ilgili kriterlerde, muhasebe meslek mensuplarının teknik özellikleri açısından en çok değerli gördüğü kriterler önem sırasına göre; TMS/TFRS uyumlu olması, Mevzuat değişikliklerine uyumluluğu, Raporlama yeteneği ve İnternet tabanlı olması şeklinde sıralanmıştır.

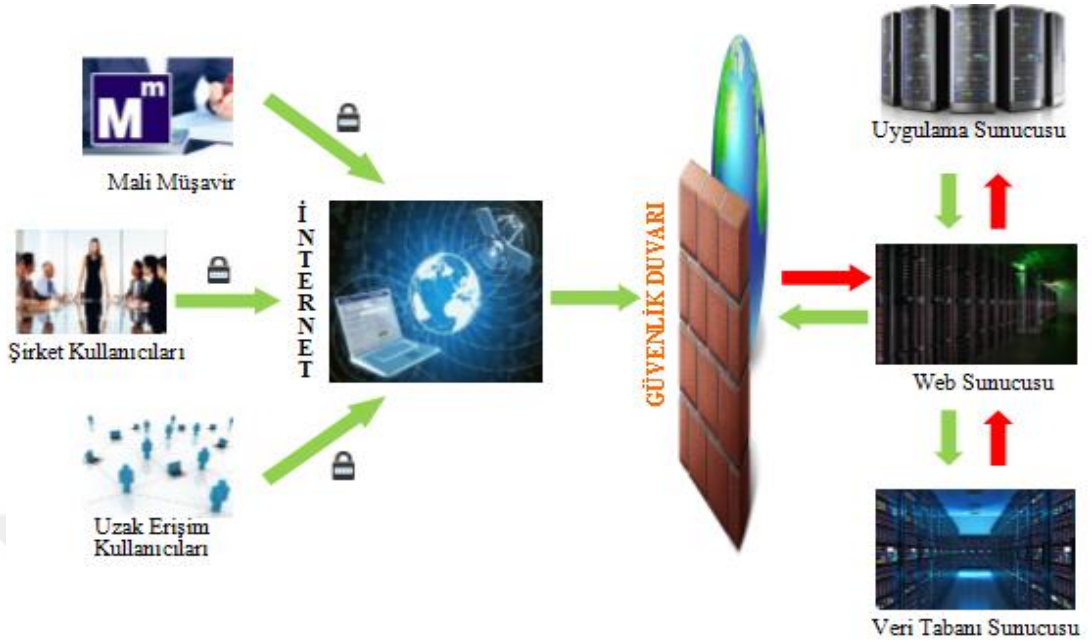
4.1.WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİNİN KULLANIMI

Son 10 yılda internet alanında yaşanan gelişmeler ile yeni buluşlardan olan ve Bulut Bilişim altyapısı ile çalışan web tabanlı muhasebe sistemi, klasik muhasebe paket programlarını köklü olarak değiştirecek büyük yeniliklerden oluşan bir dönüşüm olarak muhasebe meslek mensuplarının kullanımına sunulmuştur.

Muhasebe yazılımı ile uğraşan firmalar bilgi teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda ortaya çıkan bulut bilişim teknolojisinin sağladığı olanaklardan sistem içeriğinin el verdiği düzeyde fazla kullanmaya başlamışlardır. Günümüzde bulut bilişim tabanlı muhasebe programları, klasik muhasebe programlarının yerini almakta, birçok işletmenin tüm birimlerinin ihtiyaçlarını karşılayan aynı zamanda mali iş süreçlerinin daha basit, anlaşılır ve hızlı gerçekleşmesini sağlayan web özellikli sistem olarak karşımıza çıkmaktadır (Kılıç ve Anadolu, 2018:66).

Web tabanlı muhasebe sisteminde Mali Müşavir, Şirket Kullanıcısı, Uzaktan Erişim Kullanıcısı olmak üzere üç tip kullanıcı bulunmaktadır. Bu üç tür kullanıcı da yazılıma internet bağlantısı mevcut olan sabit veya mobil cihazla kullanıcı adı ile şifrelerini girerek zaman ve mekan sınırı olmadan sisteme erişim sağlamak ve işlemlerini gerçekleştirebilmektedir. Kullanıcıların yapmış olduğu işlemler ve işletme bilgileri yazılımın sunucularında saklanmakta ve gerekli yedeklemeler bu hizmet sağlayıcıları tarafından sağlanmaktadır (Elitaş ve Özdemir, 2014: 105).

Şekil 4. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin İşleyişi

Kaynak: Elitaş ve Özdemir, 2014: 105

4.1.1. Web Tabanlı Muhasebe Yazılımları İle Klasik Muhasebe Yazılımlarının Karşılaştırılması

Klasik muhasebe paket yazılımları ile web (bulut) tabanlı muhasebe yazılımlarının karşılaştırılması detaylı bir biçimde Tablo 4 ile açıklanmaktadır.

Tablo 4. Klasik Muhasebe Yazılımları ile Web (Bulut) Tabanlı Muhasebe Yazılımlarının Karşılaştırılması

Klasik Muhasebe Yazılımları	Web (Bulut) Tabanlı Muhasebe Yazılımları
Veriler manuel girilir	Veriler otomatik girilir
Uzaktan erişim imkânı bulunmamaktadır	Uzaktan erişim bulunmaktadır
Kurulum ve güncelleme fiziksel olarak gerçekleştirilir	Kurulum ve güncelleme yazılım firmasınınca uzaktan erişim ile gerçekleşir

İş yeri dışında bireysel erişim imkânı yoktur	İş yeri dışında bireysel erişim imkânı vardır
Yedekleme yerel sunucu ile gerçekleşir	Yedekleme bulut teknoloji sistemi veya yerel sunucuda gerçekleşebilir
Meslek ile ilgili yasal değişiklikler bireysel olarak takip edilir.	Meslek ile ilgili yasal değişiklikleri bulut bilişim sisteminden takip edilir
Beyannameler manuel olarak hazırlanır ve gönderilir	Beyannameler otomatik olarak hazırlanır ve gönderilir
İşlemlerde uzun zaman harcanır	İşlemlerin gerçekleştirilmesi hızlanmıştır
Faturaların ve diğer resmi belgelerin hazırlanması ve gönderimi manuel olarak gerçekleşir	Faturaların ve diğer resmi belgelerin hazırlanması ve gönderimi web tabanlı olarak gerçekleşir
İşletmede karar vericilerin finansal verilere her an uzaktan erişimi mümkün değildir	İşletme karar vericilerin finansal verilere her an uzaktan erişimi mümkündür
Muhasebe meslek mensupları müşteri firmalar ile sürekli bir iletişim yoktur.	Muhasebe meslek mensupları müşteri firmalar ile sürekli web tabanlı iletişim vardır.

Kaynak: Elitaş ve Özdemir, 2014: 103-104.

4.1.2. Web Tabanlı Muhasebede Kullanılan Dijital Dil

Dijital bir dil olarak karşımıza çıkan XBRL, bütün teknoloji ve yazılımlardan faydalanarak finansal raporların dijital bir dile dönüşümünü gerçekleştiren ve muhasebede web tabanlı dillerin kullanılmaya başlanmasını sağlayan yeniliktir (Kılıç ve Anadolu, 2018: 67). e-defter gibi e-Muhasebe uygulamalarında da karşımıza çıkan, uluslararası özelliklere sahip olan XBRL, dünyada geçerliliği olan

Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili olarak tanımlanmaktadır (Tektüfekçi, 2017: 83).

XBRL'nin muhasebede kullanılmaya başlanması mali tablo ve raporların hazırlanma şeklinde farklılıklar yaratmakla birlikte işletmenin sarf ettiği emeği ve maliyetleri de düşürmektedir. XBRL sayesinde mali işlemlerin sürekli denetlenebilirlik ve işletme yöneticilerine karar verme sürecinde gerçek zamanlı bilgi sunulabilme özellikleri kullanılmaktadır. XBRL'nin özelliklerinden en önemlileri, işletme dışı raporlamanın veri gereksinimini giderebilecek düzeyde tek ve güvenilir olması ve kayıtların işlenmesi sırasında manipölasyona imkan sağlamaması olarak sayılabilir (Kılıç ve Anadolu, 2018: 67).

4.1.3. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Özellikleri

Web (Bulut) tabanlı muhasebe sistemlerinin bulundurduğu başlıca özellikler aşağıdaki gibidir:

- Uzaktan erişim imkanı
- Kurulum ve güncellemelerin internet ortamında gerçekleşmesi
- Ofis dışında bağımsız çalışma imkanı
- Yedekleme bulut teknoloji altyapısı ile gerçekleşmesi
- Yasal değişikliklerin kolay bir şekilde entegrasyonu
- İşlem hızını arttırmış, zaman kayıpları ortadan kaldırmıştır.
- Faturaların ve diğer resmi belgelerin web tabanlı olarak hazırlanabilme imkanı
- İşletme yöneticilerinin her an uzaktan erişim imkanı
- Mali müşavirler – Müşteri arasında yüksek iletişim imkanı (N. Akdoğan, M.U. Akdoğan, 2018:7).

4.1.4. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Faydaları

Meslek mensupları web tabanlı yazılımların, sitemde oluşan bilgilerin güvenilirliğini arttırdığını, kontrol ve denetimi basitleştirdiğini, gerçek dışı işlem yapılmış ise bu işlemlerin tespit edilmesini kolaylaştırdığını, finansal raporlamada

şeffaflığı arttırdığını savunmaktadırlar. Aynı zamanda gerçek dışı işlemler ve işletmenin gerçeği yansıtmayan mali bilgilerin düzenlenmesi gibi olumsuz isteklerin azaldığını savunmaktadırlar (Kılıç ve Anadolu, 2018: 99).

Web tabanlı muhasebe sisteminin kullanıcılara sağlamış olduğu faydaları şöyle sıralayabiliriz:

- **Sadece bir internet sağlayıcı ile sisteme giriş imkanı:** Web tabanlı muhasebe sistemini kullanmak için, herhangi bir programa ve kurulumla ihtiyaç olmadan istenilen her yerden internet bağlantısı olan herhangi bir bilgisayar ile internet tarayıcısı vasıtasıyla sisteme erişme imkanı bulunmaktadır.

- **Maliyetleri düşürür:** Web tabanlı muhasebe sistemi kullanıcıların yazılım ve donanım maliyetlerini eski programlara göre oldukça azaltmaktadır. Personel maliyetleri açısından sistemi korumak için uzman personel çalıştırılmasına gerek kalmaz çünkü yazılım firmasının uzman personelinden yararlanılmaktadır. Bir diğer önemli olan özellik çoklu kullanıcı maliyeti de web tabanlı sistem ile azalmaktadır. Bu sistemde çoklu kullanıcı için ödenmesi gereken ekstra bir ücret bulunmamaktadır.

- **Kısa zamanda uygulama:** Web tabanlı muhasebe sisteminde uygulama hızı sisteme erişim sürekli açık olmasından ötürü oldukça yüksektir.

- **Evden çalışma imkanı:** Web tabanlı muhasebe sistemine erişim internet olan her yerden sağlanabildiği için kullanıcılar işyerinde ya da ofiste olmadan çalışmalarını yapabilirler.

- **Veri tabanının üstün olması:** Web tabanlı muhasebe sistemleri, dünyanın en güçlü ve güvenli veri tabanlarında çalışmaktadır.

- **Yedekleme:** Sistemde yedekleme imkanının çok fazla, hızlı ve kolay olması kullanıcılara büyük fayda sağlamanın yanında veri kaybı olasılığını da azaltmaktadır.

- **Güncel uygulama ile çalışma imkanı:** Bu sistemde, eski programlarda sıklıkla rastlanan güncelleştirme sıkıntıları ortadan kalkmıştır. Web tabanlı sistemde güncelleme ve sistem yükseltmeleri yapmaya gerek kalmadan kullanıcılar her zaman en güncel sürümü kullanmaktadırlar (www.asaresearch.com, Web-based Accounting).

Bulut bilişim altyapısı ile web tabanlı muhasebe sistemlerinin kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Web Tabanlı Muhasebe Sistemlerinin kullanıcılara sağlamış olduğu faydalara ek olarak aşağıdaki avantajları da sağlamaktadır:

- Yönetime sağlamış olduğu ekstra kolaylıklar,
- Diğer sistemlerle uyum ve entegrasyon,
- Deneme süresi imkanı,
- Kişiselleştirme imkanı,
- Bilgi paylaşımı ve işbirliği imkanı,
- Çalışma kapasitesi ihtiyaca göre ayarlanabilir,
- Enerji kullanımı açısından çevreye duyarlıdır.
- Müşteri firmalara finansal bilgilerin sunumu hızlanmış, iletişim artmıştır.
- İnternet bağlantısı sayesinde hızlı hizmet sunabilme olanağı kazandırmıştır.
- Müşteri firma ile görev paylaşımı yapılabilme kolaylığı sağlamıştır.
- Esneklik ve çeviklik sayesinde iş performansı artmıştır.
- Muhasebe dilinin anlaşılabilmesini ve muhasebe özelliklerinin kullanımını kolaylaştırır (Aytekin, Erdoğan ve Kavalcı, 2016: 55-57; Dimitriu & Matei, 2014: 843).

4.1.5. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Sınırlılıkları

Web tabanlı muhasebe sisteminin bir üst başlıkta yer alan avantajlarının yanı sıra sistemin işleyişinde veya kullanılmasında ortaya çıkan bazı dezavantajlar ve riskli yönler bulunmaktadır. Bu gibi durumlarda sistemin ortadan kaldırması gereken bazı sınırlılıkları ortaya çıkacaktır. Bu sınırlılıklar;

- Veri gizliliği ve güvenliği,
- İnternet bağlantısında oluşabilecek sıkıntılar,
- Yazılım sistemine ve firmaya bağımlılık,

- Yasal problemler,
- Sözleşmeden kaynaklanan problemler (Öz, 2016: 71-73).

Bulut tabanlı sistemlerinin güvenliğini tehdit edici en riskli unsur siber saldırılar olarak görünmektedir (Ciğer ve Kınay, 2018: 631). Ancak teknolojideki gelişmeler ile üstün yetenekli şifreleme yöntemleri ve anti-virüs programları kullanılarak bu sorunu ortadan kaldıracak yazılımlar geliştirilecektir (Çeviker vd. 2012: 135).

4.2.UYGULAMADA KULLANILAN WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ YAZILIMLARI

Günümüz muhasebe yazılımı üreten firmalarının çoğunluğu sistemlerinde bulut bilişime eğilimli olduğu gözlemlenmektedir. Bu firmalar, muhasebe yazılımlarını bilimin ve teknolojinin ışığında bulut muhasebe formatına taşıyarak bu doğrultuda çözümler sunmaktadırlar (Kırlı, Ersöz, Kulu, ve Tokmak, 2017: 4653).

Web tabanlı muhasebe sistemi yazılımları yurtdışı ve ülkemizde kullanılmakta olan yazılımlar olarak açıklanacaktır.

4.2.1. Yurtdışında Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Yazılımları

Uluslararası arenada tanınan muhasebe programı üreten küresel firmalardan KPMG, SAP, PricewaterhouseCoopers, Deloitte, ErnstveYoung ve Sage kendilerine ait bulut bilişim teknolojilerini geliştirerek bulut bilişim tabanlı web muhasebe yazılımlarını piyasada kullanıma sunmuşlardır. Bulut bilişime dayalı web tabanlı muhasebe sistemlerine yurtdışında kullanılan yazılımlara NetSuite, Waveaccounting, Financial Force.com, QuickBooks Online ve Microsoft Office 365 örnek verilebilir (Kırlı vd. 2017: 4653).

Yurtdışında kullanılan farklı web tabanlı muhasebe sistemlerine örnek olarak aşağıdaki yazılımlar da gösterilmiştir (www.asaresearch.com, History of Web-based Accounting):

- Oracle Small Business Suite
- QuickBooks for the Web

- ePeachtree
- Intacct
- ACCPAC Online
- mySAP
- Integral Accounting
- Peachtree Web Accounting
- Microsoft Small Business Manager

4.2.2. Türkiye’de Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Yazılımları

Web tabanlı muhasebe sistemleri düşük maliyetli, zaman ve ortamdaki bağımsız çalışılabilen, verimliliği ve faydası yüksek çalışma imkanı oluşturmuştur (Küçük ve Baş, 2017: 132). Günümüzde muhasebe iş süreçlerinde internet tabanlı uygulamalar oldukça etkin bir şekilde kullanılmaktadır (Şençicek, 2013: 82).

Bulut teknolojisinden yararlanarak sunulan web tabanlı muhasebe sistemleri yazılımlarına LOGO e-Defter Uygulaması, LUCA ve Mikrofortuna yazılımları örnek olarak söylenebilir (Aytekin, Erdoğan ve Kavalcı, 2016: 58-59). Diğer yerli firmalar ise; t360, Patrofin, Dia, 1TÇ, Reeleezee, Mep vb. olarak sıralanabilir (Öz, 2016: 74).

Luca Projesi 2005 yılında Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği – Temel Eğitim ve Staj Merkezi tarafından geliştirilen bir yazılım sayesinde ülkemizde ilk internet tabanlı merkezi muhasebe sistemi olarak kullanıma sunulan projedir. Luca yazılımının web tabanlı olması, iş süreçlerindeki başarıyı arttırmış ve teknolojinin getirdiği avantajları kullanıcılarına sunmuştur (Şençicek, 2013: 82). Luca projesinde muhasebe meslek mensuplarının yaşanan gelişmelere hızlı uyum sağlamaları, ortak bir yazılımın kullanılması ve uygulamalarda standart oluşturulması gibi hedefler belirlenmiştir (Aytekin, Erdoğan ve Kavalcı, 2016: 59).

Teknolojik gelişmeler zaman ve mekân kısıtlılığını ortadan kaldırmıştır. Web tabanlı muhasebe yazılımı olan Luca, mali müşavirler tarafından yaygın olarak kullanılan, zaman ve mekâna bağlı kalmadan muhasebe faaliyetlerinin

gerçekleştirildiği bir program olması bunun en güzel örneklerindedir (Kurtcebe 2008: 83).

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından ortak olarak yayımlanan 1 sıra No.lu Elektronik Defter Genel Tebliği ile elektronik defter (e-defter) yürürlüğe girmiştir (www.edefter.gov.tr). İlgili tebliğe göre Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan onay almış web tabanlı yazılımlar 'Uyumlu Yazılım' olarak tanımlanmaktadır (Tektüfekçi, 2017: 85). E-defter kapsamında kullanılması gereken web tabanlı muhasebe sistemi yazılımları Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinde Uyumlu Programlar sekmesinin içerisinde uyumluluk onayı alan 176 farklı yazılım firması tarafından geliştirilen 193 yazılım programı bulunmaktadır (www.edefter.gov.tr).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMLERİNİN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI TARAFINDAN BİLGİ VE YATKINLIKLARININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Son yıllarda yaşanan internet uygulamaları ve özellikle TÜRMOB'un katkılarıyla muhasebe meslek mensupları tarafından kullanılan web tabanlı muhasebe sisteminin, muhasebe meslek mensupları tarafından kullanım durumları, bilgi ve yetkinliklerinin belirlenmesi için veri toplama araçlarından anket formu hazırlanmış ve Afyonkarahisar ilinin genelinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarına uygulanmış, analizler yapılarak araştırmanın sonuçları yorumlanmıştır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Muhasebe bilgi sistemi içerisinde yer alan bütün fonksiyonlar bilgisayarlara geçiş sağlamış ve bu transfer muhasebe meslek mensuplarına kolaylıklar sağlamıştır. Bilgi teknolojisi ve internetin gelişmesi ile birlikte muhasebe iş ve işlemleri bulut (cloud) muhasebe ortamına taşınmıştır. Bulut muhasebe kapsamında ortaya çıkan ve klasik muhasebe paket programlarının yerini alan web tabanlı muhasebe sisteminin Afyonkarahisar ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları tarafından kullanım düzeyini tespit etmek, bilgi seviyesinin hangi düzeyde olduğu ve yetkinliklerinin belirlenmesi ise bu çalışmanın amacını oluşturmuştur.

Muhasebe meslek mensuplarının, günümüz teknoloji seviyesi göz önünde tutulduğunda muhasebe ofislerinin olmazsa olmazlarından, belki de bu işi yapanların eli ayağı olan sistemin, kullandıkları muhasebe programlarının olduğu bir gerçektir. Kullanmış oldukları muhasebe programları ile rutin muhasebe işlemleri bilgisayarlara devredilmiş, verimli ve etkin muhasebe bilgisi üretme noktasında zaman kazanılmıştır. Bu bağlamda muhasebe meslek mensupları açısından muhasebe programları aslında çok önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son yıllarda yazılım firmaları tarafından geliştirilen Web Tabanlı Muhasebe Sistemleri muhasebe meslek mensupları tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

Literatür çalışması yapıldığında ilgili çalışmaların genellikle klasik muhasebe programları üzerine yapıldığı ve Afyonkarahisar ilinde muhasebe programları üzerine yapılan çalışmaların az olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın ana temasını oluşturan web tabanlı muhasebe sisteminin yeni bir teknoloji olması ve literatürde kendine yeni yeni yer edinmesi çalışmanın özgün olmasını sağlamakta ve önemini arttırmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN VARSAYIM VE SINIRLILIKLARI

Araştırmamız belli varsayımların üzerine kurulmuş ve bu varsayımlar doğrultusunda hareket edilmiştir. Araştırma için düzenlenmiş olan veri toplama formunun, muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında bilgi ve yatkınlık düzeylerini ölçebilecek özellik ve detaylara sahip olduğu varsayımdır. Bir diğer varsayım ise çalışmanın veri toplama formuna cevap veren muhasebe meslek mensuplarının gerçeği yansıtacak şekilde ve içtenlikle cevaplandıracakları varsayılmıştır.

Çalışmamıza benzer bir araştırma daha önce Afyonkarahisar ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarına, web tabanlı muhasebe sistemi ve genel olarak muhasebe programları konularını kapsayan bir uygulama yapılmamıştır. Bu nedenle çalışma, Afyonkarahisar ilinin tamamını kapsayacak bir biçimde bağımsız olarak faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın Afyonkarahisar ilini kapsayacak şekilde sınırlı tutulmasının bir diğer nedeni ise zaman ve maddi olanakların kısıtlı olmasıdır.

Kısıtlılık noktasında ise muhasebe meslek mensuplarının yoğun çalışma temposunun özellikle son yıllardaki gelişmelere bağlı olarak bütün yıla yayılmış olmasından dolayı çalışmamıza gereken zaman ve önemi gösterememiş olması düşünülmektedir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Web tabanlı muhasebe sistemi ve bulut tabanlı uygulamalar ile ilgili literatür taraması yapıldığında bu alanda bazı çalışmalar olduğu anlaşılmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının kullanmış olduğu muhasebe programları ve gelişen teknoloji

ile ortaya çıkan elektronik uygulamaların araştırmamızı ilgilendiren bazı çalışmalar aşağıda gösterilmektedir.

Din ve Karakaya (2004), ‘Muhasebe Meslek Elemanlarının Genel zelliklerinin E-Muhasebe Uygulamaları zerine Etkileri: Doğu Karadeniz’ başlıklı çalışması ile muhasebe meslek mensuplarının elektronik muhasebe uygulamaları konusunda bilgi düzeylerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Bu alışma sonucuna göre; E-Bilgi ve E-Kayıt işlemlerinin genç meslek mensuplarının yaşlı meslek mensuplarına göre daha sık kullandıkları, E-Fatura ve E-deme işlemlerinin kullanım sıklığı meslek mensuplarının eğitim seviyesine göre arttığı, Gelir seviyesi yüksek olan meslek mensuplarının e-kayıt işlemlerini daha sık kullandığı, mali müşavirlerin serbest muhasebecilere oranla daha fazla e-kayıt işlemi yaptıkları tespit edilmiştir.

Erol (2005), ‘Muhasebe Meslek Elemanlarının Kullandıkları Muhasebe Paket Programları’ konulu çalışmasında çeşitli önerilerde bulunmuştur. Bunlar,

Muhasebe paket programları kabul grmştir ancak raporların analizi özelliğinin geliştirilmesi, meslek mensuplarına eğitim verilmesi ve eğitimlerin belirli aralıklarla tekrar edilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın dikkat çeken bulgusu olarak, programı kullanan meslek elemanlarının eğitim düzeylerinin yetersiz olması olarak raporlaştırılmıştır. Avrupa Birliğine Entegrasyon sürecinde meslek elemanlarının tamamen lisans ve nlisans derecelerine sahip olmaları sağlanmalıdır.

Standart sağlanması açısından muhasebe paket programları sektörel bazda hazırlanmalı, işletmenin özellik ve gereksinmelerine göre seçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

İşletmelerin uygulamada hangi muhasebe paket programlarının kullanıldığı, daha çok tercih edilenin hangisi olduğu, neden / nasıl bu programların tercih edildiği ve ne derece etkin kullanıldığını araştırmayı amaçlayan ztrk (2007) araştırma örneklemini Erzurum Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin yöneticileri ve muhasebecilerinden seçmiştir. Anket yöntemi uygulayan araştırmacı Erzurum Organize Sanayi Bölge Müdürlüğüne kayıtlı 83 işletmenin 27’sine uygulamıştır.

Bu araştırma sonunda, Erzurum Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren ve ankete katılan işletmelerin çoğu meslektaşlarının önerisi üzerine muhasebe paket programını seçmekte olup, en fazla tercih edilen programın ise Logo paket programı olduğu görülmüştür. Yine, işletmelerin bazıları, kullandıkları muhasebe programları ile yapılabilen temel işlevleri etkin bir şekilde kullanamadıkları ve işletmeler en çok muhasebe programlarının teknik servislerinin yetersiz olduğundan şikayet ettikleri tespitlerine ulaşıldığını belirtmişlerdir.

Sürmen ve Daştan (2007), 'Muhasebe Bürolarında 'Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı' Kullanımına Yönelik Doğu Karadeniz Bölgesi Analizi' çalışması ile Trabzon, Ordu, Rize, Giresun, Gümüşhane ve Artvin illerinde serbest olarak çalışan meslek mensuplarının kullanmış oldukları paket programlarını analiz etmiştir. Bu çalışma sonucuna göre; meslek mensuplarının program seçimini kullanım kolaylığı; program tercih biçimini ise kişisel araştırma ile gerçekleştirdiği, en çok tercih edilen programların Eta, Orka ve Mikro olduğu sonucuna varılmıştır. Yine çalışmadan ortaya çıkan bir diğer sonuç ise meslek mensuplarının kullandıkları paket program aracılığıyla, defterlerin tutulmasını, mali tablolar ile beyanname ve bildirgelerin düzenlenmesini gerçekleştirme noktasında yeterli düzeyde kullandıklarını; işletme plan ve stratejilerinin belirlenmesi, mali analiz ve danışmanlık açısından ise paket programlardan düşük düzeyde yararlandıkları sonucu çıkarılmıştır.

Yoruldu tarafından 2009 yılında yapılan Üretim İşletmelerinde Kullanılan Muhasebe Paket Programlarının Yönetim Muhasebesi Açısından Yeterliliklerinin Analizi başlıklı çalışmada, üretim işletmelerinde kullanılan muhasebe paket programlarının yönetim muhasebesi açısından verimliliği analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda ankete katılan tüm üretim işletmelerinin piyasada var olan muhasebe paket programlarından birini işletme bünyelerinde kullanmakta olduklarını; şirketlerin vermiş olduğu cevaplardan SAP ve Logo programlarının en başarılı programlar olduğu görülmüştür. Bilânço ve gelir tablosu karar verme aşamasında ve işletmedeki bazı çalışmalar için başlangıcını oluşturan en temel raporlar olduğu düşünüldüğünde paket programların bu yönüyle çok başarılı olduğunu söylemektedirler. Fakat yönetsel olarak karar almada etkili olan maliyet tablosu ve fon akım tablosu gibi raporlarda veri verebilme özelliği yasal raporlar gibi başarılı olmadığı görülmektedir. İşletmelerin yöneylem araştırma tekniklerini pek

kullanmadığı görülmektedir. Genelde paket programların yönetimsel kararların alınmasında başarılı sonuçlar sağladığı özellikle fiyat belirleme noktasında paket programlarına güvendikleri belirtilmiştir. Çoğu işletmenin muhasebe paket programları ile yapılabilen temel işlevleri etkin bir şekilde kullandıkları görülmekte, fakat detaylı bir incelemede bazı paket programların geliştirilmiş düzeyde veri sunabilme özellikleri arasında çok büyük farklılıklar olduğu sonucuna ulaşıldığı açıklanmıştır.

Bastı ve Boyar (2012), ‘Muhasebe Paket Programı Seçiminde Analitik Ağ Sürecinin Kullanımı’ adlı çalışması ile en uygun muhasebe paket programının seçilmesi için Analitik Ağ Süreci metodu ile en uygun alternatifin belirlenmesini amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda, alternatif muhasebe paket programlarında farklı kriterler kabul görmüştür. Bu bağlamda kriterlerden öne çıkan “raporlama yeteneği”, “TMS/TFRS ile uyumlu olması”, “menülerin kullanım kolaylığı”, “mevzuat değişikliklerine uyum hızı” ,“yazılımın özel ihtiyaçlara cevap vermesi”, “programın piyasadaki kullanım yaygınlığı”, “eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin kalitesi” ve “yazılım şirketinin müşteri desteği” kriterlerinin kabul gördüğü ortaya konulduğu belirtilmiştir.

Çeviker vd. (2012) hazırladığı Teknolojik Yayılma: Web Tabanlı Muhasebe Yazılımlarının Benimsenmesi başlıklı çalışmada web tabanlı muhasebe yazılımlarının serbest muhasebeci ve mali müşavirlik bürolarınca benimsenmesinde etkili faktörlerin Teknoloji Kabul Modeli çerçevesinde incelemişlerdir. Araştırmacılar kurulan model ile çalışma sonucunda elde ettikleri bulgular: Web Tabanlı Muhasebe Yazılımlarının muhasebe meslek mensuplarınca kullanılabilirlik ve kullanım kolaylığına ilişkin algıları edinim niyetini olumlu etkilemekte olduğu, Yeminli mali müşavirler açısından denetimini yaptıkları işletmelerin web tabanlı muhasebe yazılım sisteminde işlemlerini gerçekleştirmeleri halinde işlerini kolaylaştıracağı, güvenlik açısından ve veri kaybının yaşanmaması açısından yazılımın gerekli geliştirilmelerinin yapılması gerektiği sonucuna ulaşıldığı açıklanmıştır.

Çalışma ile edinilen bir diğer sonuç, muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı bir programın varlığından haberlerinin yeterli düzeyde olmaması programın

kullanımını istenilen düzeye çekememiştir. Bu bağlamda programın tanıtımların yapılması ve faydalarının açıkça anlatılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Şençiçek (2013), 'Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi: E-Muhasebe' adlı çalışması ile elektronik ortamda gerçekleştirilen muhasebe uygulamalarını konu edinmiştir. Çalışma sonucunda elektronik ortamda; e-Fatura, e-Defter ve diğer muhasebe uygulamaları gerçekleştirildikçe matbaa basım ve ciltleme, noter tasdik, arşivleme-depo, işgücü, zaman, yazıcı toner/kartuş maliyeti vb. önemli ölçüde tasarruf sağlanacağı ifade edilmiştir. Ulaşılan bir diğer sonuç ise şirketlerin finansal raporlama ve denetim uygulamalarında bütünleşik sistemlere dayalı yazılımlardan yararlanmaları uluslararası rekabette avantaj sağlayacağı belirtilmiştir.

Tunca vd. (2015), en uygun muhasebe paket programı seçimini, AHP temelli TOPSIS ve ELECTRE yöntemleri çerçevesinde belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışma sonucunda; meslek mensupları için en uygun muhasebe paket programı seçiminde programının seçim kriterlerinden raporlama yeteneği, menülerin kullanım kolaylığı, uyarı ve bilgilendirme sistemi gibi kriterlerin en yüksek puan aldığı belirlenmiştir. Sonuçların karşılaştırılmasında kullanılan yöntemlerden ELECTRE ve TOPSIS ile kriterlerin sıralama ve üstünlük sırası aynı şekilde bulunmuş ve iki yöntemin birbirini destekler nitelikte olduğu yorumlanmıştır.

Dağ (2016) tarafından yapılan araştırmada ise, Muhasebe Meslek Mensupların Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörlerin ortaya çıkarılması ele alınmıştır. Çalışmada uygulanan anket neticesinde katılımcıların muhasebe bilgi teknolojilerinin Fayda, Kullanım Kolaylığı, Niyet ve Davranış düzeyleri çok yüksek iken Tutum düzeyleri orta seviyededir. Buna göre katılımcılar muhasebe bilgi teknolojilerinin yüksek oranda faydalı, kullanımının kolay olduğu, kullanmaya karşı niyetleri oldukları ve kullandıkları sonucuna varılmıştır. Anket uygulamasından elde edilen bir diğer husus ise muhasebe bilgi teknolojilerinin kullanım kolaylığı arttıkça kullanmaya karşı tutum, niyet ve davranış da artmaktadır. Bununla birlikte muhasebe bilgi teknolojilerinden sağlanan fayda arttıkça tutum, niyet ve davranış yine artmakta olduğu sonucuna varılmıştır.

Firmaların mevcut sistemlerinde kullandıkları muhasebe paket programların yönetim muhasebesi açısından raporlarının ve analizlerinin karşılaştırılmasını ele alan bir diğer çalışma ise Erkuş (2016) tarafından yapılmıştır. Yönetim Muhasebesi Açısından Muhasebe Paket Programlarının Karşılaştırmaları Üzerine Bir Çalışma ile amaç olarak finansal ve finansal olmayan yönetim muhasebesi açısından muhasebe paket programlarından elde edilecek raporları belirlemektir. Çalışma sonucunda karşılaştırmaya dahil edilen Eta sql V8, Logo go3, Logo Tiger Plus ve Mikro V15 muhasebe paket programlarından hazır olarak elde edilebilecek rapor format sayısı Mikro v15 muhasebe paket programında sayıca en fazla olarak bulunduğu anlaşılmıştır.

Bayraktar (2016), Muhasebe Meslek Mensuplarının E-Belge Sistemleri Üzerine Davranışsal Tutumları ve Kullanma Niyetlerinin İncelenmesi: Karabük İli Örneği isimli çalışmasında elektronik belge sistemlerinin muhasebe meslek mensupları tarafından ne derecede kabullenildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada Karabük ilindeki 122 SMMM ile uygulanan anket kapsamında e-belge teknolojilerinin benimsenip benimsenmedikleri sorulmuştur. Bu bağlamda muhasebe meslek mensupları açısından e-belge sistemlerinin kabullenme durumunun kararsızım ile katılıyorum arasında olduğu tespit etmiştir. Ulaşılan bir diğer sonuç ise bilgi güvenliği konusunda endişeleri olan meslek mensuplarının endişelerini giderecek garanti ve teknik desteğin sağlanması durumunda kullanım oranının artacağı belirtilmiştir.

Tektüfekçi tarafından 2017 yılında yapılan ‘E-Dönüşüm Sürecinde E-Muhasebe Uygulamaları: Türkiye Örneği’ başlıklı çalışmada 29.05.2017 tarihi itibarıyla, E-Fatura uygulaması kullanıcı sayısı 62.982, E-Arşiv uygulaması kullanıcı sayısı 7.507, E-Defter uygulaması kullanıcı sayısı 60.380 olduğunu ve bu sayının periyodik olarak arttığını tespit etmiştir. Araştırmanın bir diğer sonucu ise Türkiye’de e-uygulamanın gündeme geldiği andan itibaren akademik ve uygulama bilgisinin bütünleştirilmesi, öğretilerle öğrencilerin öğrenimleri sırasında ülke uygulamalarından haberdar olmalarının sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Aksu (2017), yapmış olduğu ‘Bilişim Teknolojisinde Muhasebeye Açılan Pencere: Bulut Muhasebe’ adlı çalışma ile Bulut Muhasebenin avantajları ve

dezavantajlarını açıklamıştır. İşletmelerin veri kayıt, işleme, depolama ve bu bilginin rapora dönüştürülerek bilgi kullanıcılarına sunulma hızını ve kalitesini arttıracığı ve katlanılan maliyetleri azaltacağını belirtmiştir. Ancak Bulut Muhasebesinin bazı riskler taşıdığını ancak işletmelerin bu teknolojiyi kullanmalarının tercihten çok zorunluluk olduğu için önlem ve tedbirlerini alarak uygun programı kullanmaları gerektiğini belirtmiştir.

Küçük ve Baş (2017), muhasebe meslek mensupları ile muhasebe bürolarının Bilgisayarlı Muhasebe programlarının kullanılmasıyla elde ettiği faydaları tespit etmek ve muhasebenin bilgisayar ortamında tutulmasının öneminin belirtilmesi amaçlandığı çalışmaya göre; Aksaray Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir Odası'na kayıtlı olan ve serbest çalışan 89 meslek mensubuna anket uygulanmıştır. Çalışmada bilgisayar ve bilgisayarlı muhasebe paket programlarının kullanımının sağladığı faydaların; meslek mensuplarının öğretim durumuna göre farklı algılandığı, faaliyette bulunduğu süreye göre farklılık olmadığı, mükelleflerle iletişimi etkileme ile meslek mensuplarının öğretim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yarattığı ve meslek mensuplarının unvanlarına göre muhasebe bürolarında bilgisayar kullanımının sosyal yaşamı etkileyip-etkilemediği pozitif yönde etki ettiği sonuçları tespit edilmiştir. Ayrıca Web tabanlı programlar sayesinde zaman ve mekân kısıtlamasını ortadan kaldırdığına büyük oranda (%81) katıldıkları ise çalışmadan elde edilen bir diğer sonuçtur.

Bilgi teknolojilerinin hızla gelişip tüm alanlara yayıldığı ve bu durumun muhasebe mesleğini ve meslek mensuplarını da yakından etkilediğini belirten Orhan (2017), Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Meslek Mensuplarının Verimliliğine Etkileri isimli çalışması ile bilgi teknolojilerinin muhasebe meslek mensupları üzerindeki verimlilik etkisini ölçmeyi amaçlamıştır. Uygulamasını Çorum ve Tokat illerinde aktif olarak faaliyette bulunan SM, SMMM ve YMM'ye basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle 175 kişiye anket uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; bilgi teknolojileri kullanımı muhasebe meslek mensuplarının verimliliklerini etkilemektedir. Muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanımı birçok açıdan avantaj sağlamakla birlikte teknoloji ve ağ hizmetleri açısından alt yapının yetersiz olması konusunda bazı problemler yaşanmaktadır. Ulaşılan bir diğer sonuç ise muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri ile

birlikte işlemlerini daha kısa sürede, daha hızlı ve istediği yerden yapabildiği görülmekte, böylece zamandan tasarruf sağladıkları anlaşılmaktadır. Araştırmacı ayrıca muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri takip etmesi gerektiğini bu konularda gerekli eğitimleri alması, seminerlere katılması ve devlet tarafından hazırlanan yasal düzenlemeleri dikkate alması hususunda önerilerde bulunmuştur.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmaya Afyonkarahisar ilinin tamamını kapsayan aktif olarak bağımsız çalışan muhasebe meslek mensupları ile yüz yüze görüşülmek suretiyle (yüz yüze görüşme fırsatı olmayan katılımcılarla ise e-mail vasıtasıyla) alan araştırma yöntemi kapsamında verilerin toplanması ve yorumlayabilmek amacıyla anket yöntemi uygulanmış, bu yöntem ile araştırma verileri elde edilmiştir. Anket yöntemi uygulanarak elde edilen veriler SPSS 23.0 programından faydalanılarak istatistiki bilgiler ve tablolar elde edilmiş, bu doğrultuda analizler gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yöntemini oluşturan araştırma evreni ve örneklem, soru formunun içeriği hakkındaki bilgiler ve araştırmanın hipotezleri alt başlıklar halinde detaylı bir şekilde açıklanacaktır.

4.1.ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Afyonkarahisar Serbest Muhasebeciler ve Mali Müşavirler Odası ile yapılan görüşmeler sonucunda meslek hayatına Afyonkarahisar ilinde aktif olarak devam eden merkez ilçe dahil olmak üzere toplam 15 ilçede faaliyet gösteren 499 muhasebe meslek mensubu oluşturmaktadır. Toplam 499 olan evrenden ise basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 250 muhasebeci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örnekleme yer alan 250 muhasebe meslek mensubundan merkez ilçedekiler ile yüz yüze görüşülerek ve ilçelerde yer alan muhasebecilerle ise ASMMMO Başkanı Serhat GÜMÜŞ'ün desteğiyle e-mail gönderilerek oluşturulan anketin cevaplandırılması istenmiştir. Bu kapsamda 46 muhasebe meslek mensubunun ankete çeşitli nedenlerle katılmak istememesi sonucunda 204 anket toplanmıştır. Bu kapsamda çalışmanın geri dönüş oranı %81,6'dır. 204 anketten 16 anketin eksik doldurulması sebebiyle, çalışmanın güvenilirliğini etkilememesi adına çalışmadan çıkarılmış ve Merkez ilçeden 134,

Sandıklı'dan 10, Bolvadin'den 9, Dinar'dan 8, Emirdağ'dan 6, Şuhut'tan 5, Çay ve İscehisar'dan 4, Dazkırı ve Sultandağı'ndan 3'er, Başmakçı ve Evciler ilçelerinden 1'er adet olmak üzere toplam 188 anket ile çalışma tamamlanmıştır.

4.2.SORU FORMUNUN İÇERİĞİ HAKKINDA BİLGİLER

Araştırmanın veri toplama aracı olan soru formu 3 bölümden ve toplam olarak 44 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümü oluşturan katılımcıların demografik özelliklerini saptamaya yönelik 9 sorudan, katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında bilgi düzeyini belirlemeye yönelik soruları kapsayan ikinci bölüm ise yine 9 sorudan oluşmaktadır.

Soru formunun üçüncü bölümünü oluşturan katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık düzeyine belirlemeye yönelik ifadeler 5'li Likert tipi ölçek kapsamında ilgili ifadelerin bulunduğu 26 sorudan oluşmaktadır. Uygulamada kullanılan 5'li Likert tipi ölçeğin seçenekleri 'Hiç Katılmıyorum', 'Katılmıyorum', 'Kararsızım', 'Katılıyorum' ve 'Kesinlikle Katılıyorum' şeklinde derecelendirilmiştir.

Literatür taraması sonucu soru formunun üçüncü bölümünde yer alan Teknolojik yatkınlığı belirlemenin alt boyutlarını oluşturan ve çalışmanın bağımsız değişkenleri olan yenilikçilik alt boyutuna ilişkin altı, iyimserlik alt boyutuna ilişkin yedi, rahatsızlık alt boyutuna ilişkin yedi ve güvensizlik alt boyutuna ilişkin altı ifadeden oluşan toplam 26 ifade bulunmaktadır. İlgili soru formu Başgöze (2010)'nin 'Teknoloji Kabul Modelinin Teknolojik Yatkınlık ve Marka Kredibilitesi Değişkenleri Eklenerek Genişletilmesi: Satın Alma Eğilimine Uyarlanması' adlı çalışmasında kullandığı ölçekten yararlanılarak oluşturulmuştur.

Üçüncü bölümde yer alan web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlığın alt boyutlarına ilişkin soru dağılımı aşağıda açıklanmaktadır:

Yenilikçilik alt boyutu, 1. 2. 3. 4. 5. ve 6. önermelerden oluşmaktadır.

İyimserlik alt boyutu, 7. 8. 9. 10. 11. 12. ve 13. önermelerden oluşmaktadır.

Rahatsızlık alt boyutu, 14. 15. 16. 17. 18. 19 ve 20. önermelerden oluşmaktadır.

Güvensizlik alt boyutu, 21. 22. 23. 24. 25. ve 26. önermelerden oluşmaktadır.

Yenilikçilik ve iyimserliğe ilişkin ifadeler web tabanlı muhasebe sistemine ilişkin olumlu düşünce ve tutumlar hakkında iken, rahatsızlık ve güvensizliğe ilişkin ifadeler olumsuz düşünce ve tutumlar şeklinde oluşturulmuştur.

4.3.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmada muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikleri ile web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeylerine göre oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1: Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2: Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3: Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri faaliyet gösterilen ilçeye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4: Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H5: Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri ofislerindeki personel sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H6: Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri sistemin kullanım durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın uygulama bölümünde yer alan veri toplama aracı ile elde edilen verilerin istatistiki olarak analizlerinin yapılmasında SPSS 23.0 programından yararlanılmıştır. Katılımcılara uygulanan veri toplama ölçeklerinin programa girilmesi ile elde edilen verilerin frekans değerleri, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimleyici istatistik teknikleri kullanılarak ortaya çıkan sonuçlar incelenmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

Hipotezlerin test edilmesi sırasında uygulanması gereken normallik analizi yapılmıştır. Parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangisinin uygulanabilmesine karar verilebilmesi amacıyla normallik testi yapılmaktadır. Bu çalışmada verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine karar verebilmek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri ile ortaya çıkan Z değerlerine bakılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarında bu değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olması ve örnek sayısının yeterli büyüklükte olması sebebiyle verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılarak parametrik analiz tekniklerinden olan Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

İki gruba ilişkin verilerin incelenmesinde bu gruplar arasındaki farklılıkların neden kaynaklandığını belirleyebilmek amacıyla Bağımsız örneklem T-Testi kullanılmaktadır (Altunışık, Coşkun ve Bayraktaroğlu, 2010:181). İki'den fazla bağımsız grup ortalaması arasındaki durumun karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmaktadır. Bu testte normal dağılımın göstermesi ve varyanslarının eşit olması gerekirken bir gruptaki örneklem sayısının 30'dan fazla olması testin anlamlılığını da arttırmaktadır (Lorcu, 2015: 121). Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda değişkenler arasındaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulabilmek için Post-Hoc olarak Tukey testi kullanılmıştır.

6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Çalışmanın bu bölümünde, soru formunun maddelerinin ayrı ayrı ve tamamını kapsayan güvenilirlik analizleri, demografik özelliklere ilişkin bulgular, web tabanlı muhasebe sistemi hakkında bilgi düzeylerine ilişkin bulgular, web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık düzeylerine ilişkin önermelerin istatistiki

değerlendirmelerini içeren istatistiki hesaplamalar ile ilgili tablo, grafik ve bulgular yer almaktadır.

6.1.GÜVENİRLİK ANALİZİ

Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında bilgi ve yetkinliklerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan ölçeklerin güvenilirliklerinin (içsel tutarlılıklarının) analizi için temel analizlerden Cronbach Alpha- α istatistiğinden yararlanılmıştır.

Yaşar (2014: 63) “Tek bir ölçme aracının tek bir uygulama yapılarak ölçek içinde yer alan maddelerin psikolojik anlamdaki kavramsal yapıyı tutarlı bir şekilde ölçüp ölçmediğinin belirlenmesi için yapılmaktadır.” olarak iç tutarlılık anlamında güvenilirliği tanımlamaktadır.

Güvenirlik katsayısına ilişkin ölçeğin ‘ α ’ değer aralıkları aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır.

$0.00 \leq \alpha < 0,40$ arası değerde ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ arası değerde ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ arası değerde ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ arası değerde ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Lorcu, 2015: 208).

Yukarıdaki veriler doğrultusunda çalışma için geliştirilen ölçeğin güvenilirlik (cronbach α) değerleri Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5. Ölçeği Oluşturan Soruların Güvenirlik Değerleri

İçerik	Cronbach Alfa	N	Değerlendirme
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Bilgi Düzeyi İle İlgili Ölçeğin Güvenirlik Değeri	0,705	9	Oldukça Güvenilir
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Yatkınlıkları İle İlgili Ölçeğin Güvenirlik Değeri	0,801	26	Yüksek Derecede Güvenilir
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	<i>0,705</i>	<i>6</i>	<i>Oldukça Güvenilir</i>
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	<i>0,839</i>	<i>7</i>	<i>Yüksek Derecede Güvenilir</i>
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	<i>0,760</i>	<i>7</i>	<i>Oldukça Güvenilir</i>
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	<i>0,809</i>	<i>6</i>	<i>Yüksek Derecede Güvenilir</i>
Ölçeğin Genel Olarak Değerlendirilmesi İle Oluşan Güvenirlik Değeri	0,776	35	Oldukça Güvenilir

Buna göre ölçekte yer alan değişkenlerin Cronbach Alpha- α değerleri 0,705 ile 0,801 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu α değerlerine göre, kullandığımız ölçeğin genel olarak değerlendirilmesinde $\alpha = 0,776$ çıkması ile güvenilirlik şartlarını sağladığı ve geliştirilen ölçeğin iç tutarlılıklarının yüksek olduğunu yani oldukça güvenilir olduğunu söyleyebiliriz.

6.2.DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR

Afyonkarahisar ilindeki muhasebe meslek mensuplarından araştırmaya katılan katılımcıların, cinsiyet, yaş, faaliyet gösterilen ilçe, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, çalışan sayısı, web tabanlı muhasebe sistemi kullanma durumu, eğer kullanılıyorsa kullanmış oldukları web tabanlı muhasebe sistemi ve web tabanlı muhasebe sistemi kullanım süresini belirlemeye yönelik olan demografik özellikli soruların bulguları ve yorumları aşağıda yer alan tablolar ile gösterilmiştir.

6.2.1. Cinsiyet

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının Cinsiyet dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (n)	Yüzde (%)
Kadın	41	21,8
Erkek	147	78,2

Tablo 6’da araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının cinsiyet dağılımlarına bakıldığında %21,8’inin kadın, %78,2’sinin ise erkeklerin oluşturduğu görülmektedir. SMMM mesleğinde cinsiyet dağılımında erkeklerin çoğunluğu oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

6.2.2. Yaş

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının Yaş dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Yaş	Frekans (n)	Yüzde (%)
29 ve altı	26	13,8
30 – 39	73	38,8
40 – 49	58	30,9
50 ve üstü	31	16,5

Tablo 7’de araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının yaş durumları görülmektedir. Yaşınız nedir sorusuna verilen cevapların sonuçlarına bakıldığında katılanların %38,8’i 30 – 39 yaş aralığına, %30,9’u 40 – 49 yaş aralığına, %16,5’i 50 ve üstü yaşında, ve kalan %13,8’i ise 29 ve altı yaşa sahip olduğu gözlenmektedir.

6.2.3. Faaliyet Gösterilen İlçe

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının faaliyet gösterdiği ilçeye ilişkin dağılım Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Faaliyet Gösterilen İlçe Dağılımı

Faaliyet Gösterilen İlçe		Frekans (n)	Yüzde (%)
Merkez		134	71,3
Diğer İlçeler	Sandıklı	10	28,7
	Bolvadin	9	
	Dinar	8	
	Emirdağ	6	
	Şuhut	5	
	Çay	4	
	İscehisar	4	
	Dazkırı	3	
	Sultandağı	3	
	Başmakçı	1	
Evciler	1		

Tablo 8’de araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının faaliyet gösterdiği ilçelere göre dağılım %71,3’ü Merkez ilçeden, %28,7’si Diğer ilçelerde faaliyet gösterdikleri gözlemlenmektedir. Diğer ilçelerden katılımlarda Sandıklı 10, Bolvadin 9, Dinar 8, Emirdağ 6, Şuhut 5, Çay ve İscehisar 4, Dazkırı ve Sultandağı 3, Başmakçı ve Evciler ilçelerinden ise 1 muhasebe meslek mensubunun çalışmaya katıldıkları gözlemlenmektedir. Bu dağılımın daha anlamlı olması amacıyla Merkez ilçe ve diğer ilçe olarak gruplandırılmıştır.

6.2.4. Eğitim Düzeyi

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının eğitim düzeyine ilişkin bulgular Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Lise	13	6,9
Ön Lisans	15	8,0
Lisans	144	76,6
Lisansüstü	16	8,5

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının eğitim durumları incelendiğinde yapılan gruptandırma en yüksek oranı %76,6 ile lisans mezunu olanların aldığı, daha sonra sırasıyla %8,5'i Lisansüstü, %8,0'i Ön Lisans ve %6,9 ile Lise düzeyinde eğitime sahip oldukları belirlenmiştir. Yine bu tabloda sonucun nedeni olarak 3568 sayılı meslek kanununda yer alan SMMM olabilme şartlarından Lisans mezunu olması gerekliliğinden dolayı katılımcıların çoğunluğunun Lisans mezunu olduğu görülmektedir.

6.2.5. Mesleki Deneyim

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyime ilişkin soruya verilmiş olan cevapların dağılımı Tablo 10 ile gösterilmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların Mesleki Deneyim Dağılımı

Mesleki Deneyim	Frekans (n)	Yüzde (%)
5 yıl ve altı	27	14,4
6 – 10 yıl	44	23,4
11 – 15 yıl	43	22,9
16 yıl ve üstü	74	39,4

Mesleki deneyime ilişkin Tablo 10 incelendiğinde en yüksek oranı %39,4 ile 16 yıl ve üstü deneyime sahip olanlar gözlemlenirken diğerleri sırasıyla %22,9'u 6 – 10 yıl arası deneyime, %22,9'u 11 – 15 yıl arası deneyime, %14,4'ü ise 5 yıl ve daha az sürede deneyime sahip olduğu gözlemlenmektedir.

6.2.6. Çalışan Sayısı

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının ofislerinde çalıştırdıkları personel sayısına ilişkin dağılım Tablo 11'de gösterilmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların Çalışan Sayısı Dağılımı

Çalışan Sayısı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yok	25	13,3
1 – 2	99	52,7
3 – 5	57	30,3
6 ve üzeri	7	3,7

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %52,7'sinin ofisinde 1 – 2 arasında personel çalıştırdığını, %30,3'ünün 3 – 5 arası, %13,3'ünün ofislerinde personel çalıştırmadığı yani sadece kendilerinin ofisteki bütün işlemleri gerçekleştirdiği, %3,7'sinin de 6 ve üzeri personeli olduğunu görülmektedir.

6.2.7. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının ofislerinde kullanmış oldukları muhasebe programının web tabanlı olup olmadığı durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumuna İlişkin Dağılımı

Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	145	77,1
Hayır	43	22,9

Muhasebe meslek mensuplarına sorulan '*Web Tabanlı Muhasebe Sistemi kullanıyor musunuz?*' sorusuna vermiş olduğu cevaplara göre %76,1'inin Evet kullanıyoruz derken; %23,9'si ise henüz kullanmadıkları cevaplarını vermişlerdir. Bu tabloda Muhasebe meslek mensuplarının ağırlıklı olarak web tabanlı muhasebe sistemi kullandığı söylenebilir.

6.2.8. Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi

Web tabanlı muhasebe sistemi kullanan meslek mensuplarına sorulan '*Kullanmış Olduğunuz Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hangisidir?*' sorusuna ilişkin bulgular Tablo 13 ile gösterilmektedir.

Tablo 13. Katılımcıların Kullandıkları Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Dağılımı

Kullanılan Web Tabanlı Muhasebe Sistemi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Luca	113	77,9
LOGO	8	5,5
Mikrofortuna	4	2,8
Patrofin	3	2,1
Diğer	17	11,7
Toplam	145	100,0

Web tabanlı muhasebe sistemi kullanan 145 meslek mensubuna sorulan kullanılan web tabanlı muhasebe programının hangisi olduğuna ilişkin soruya verilen cevapların %77,9'u Luca programını, %5,5'i LOGO programını, %2,8'i Mikrofortuna programını, %2,1'i Patrofin programını ve kalan %11,7'sinin ise seçeneklerde yer almayan Diğer programların birisini kullandıklarını belirtmişlerdir. Tabloyu incelediğimizde ağırlıklı olarak Luca'nın kullanılması TÜRMOB – Luca ortaklığı ile geliştirilen projenin Afyonkarahisar ili içerisinde pozitif yönde sonuçlandığı söylenebilir.

6.2.9. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Kullanım Süresi

Web tabanlı muhasebe sistemi kullanan meslek mensuplarına sorulan '*Web Tabanlı Muhasebe Sistemi kullanım süreniz ne kadar?*' sorusuna ilişkin bulgular Tablo 14 ile gösterilmektedir.

Tablo 14. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Kullanım Süresine İlişkin Dağılımı

Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Kullanım Süresi	Frekans (n)	Yüzde (%)
2 yıl ve daha az	25	17,2
3 – 5 yıl	42	29,0
6 – 8 yıl	32	22,1
9 yıl ve üstü	46	31,7
Toplam	145	100,0

Web tabanlı muhasebe sistemi kullanan 145 meslek mensubuna sorulan Kullanılan web tabanlı muhasebe sisteminin kullanım sürelerine ilişkin dağılımları gösteren Tablo 14’te en yüksek oranın %31,7 ile 9 yıl ve üzeri kullananların oluşturduğu, bu oranı sırasıyla %29,0 ile 3 – 5 yıl arası, %22,1 ile 6 – 8 yıl arası, %17,2 ile de 2 yıl ve daha az süredir kullanmaktadırlar.

6.3.WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine ilişkin bilgi düzeyinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan sorulara verilen cevaplara ilişkin bulgular aşağıda gösterilmektedir.

6.3.1. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında eğitim/seminer alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 15’te gösterilmektedir.

Tablo 15. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	121	64,4
Hayır	67	35,6

Tablo 15’te araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında eğitim/seminer alma durumlarına ilişkin dağılıma bakıldığında %64,4’ünün eğitim/seminer aldıklarını, %35,6’sının ise bu konu hakkında bir eğitimlerinin olmadığı görülmektedir.

6.3.2. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İle İlgili Herhangi Bir Sertifika Alma Durumu

Web tabanlı muhasebe sistemi kullanan meslek mensuplarına sorulan ‘*Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili herhangi bir sertifikanız var mı?*’ sorusuna ilişkin bulgular Tablo 16 ile gösterilmektedir.

Tablo 16. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Eğitim/Seminer Alma	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	44	23,4
Hayır	144	76,6

Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında herhangi bir sertifika edinme durumlarına ilişkin dağılımları gösteren Tablo 16’da yüksek bir oranın %76,6 ile sertifikalarının bulunmadığını, sadece %23,4 gibi az bir oranın sisteme ilişkin sertifikalarının bulunduğu görülmektedir.

6.3.3. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Gelişim Süreci Hakkında Bilgi Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sisteminin gelişim süreci hakkında bilgi durumlarına ilişkin dağılım Tablo 17’de gösterilmektedir.

Tablo 17. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Gelişim Süreci Hakkında Bilgi Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Gelişim Süreci Hakkında Bilgi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	114	60,6
Hayır	74	39,4

Tablo 17’de araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sisteminin gelişim süreci hakkında bilgi durumları görülmektedir. Web tabanlı muhasebe sisteminin gelişim süreci hakkında bilginiz var mıdır, sorusuna verilen cevapların sonuçlarına bakıldığında katılımcıların %60,6’sının bilgilerinin olduğunu, %39,4’ünün ise gelişim süreci hakkında bilgilerinin olmadığı gözlenmektedir. Bu durumda muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğunun web tabanlı muhasebe sisteminin gelişim süreci hakkında bilgi sahibi olduğu söylenebilir.

6.3.4. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Teorik Bilgi Durumu

Muhasebe meslek mensuplarına sorulan ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında teorik bilginiz yeterli midir?’ sorusuna ilişkin bulgular Tablo 18 ile gösterilmektedir.

Tablo 18. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Hakkında Teorik Bilgi Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Hakkında Teorik Bilgi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	121	64,4
Hayır	67	35,6

Katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında teorik bilgi durumlarına verilen cevapların %64,4’ü ‘Evet’ teorik bilgim vardır derken; %35,6’sı ise ‘Hayır’ teorik bilgim yoktur olarak belirtmektedirler. Bu durumda muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğunun web tabanlı muhasebe sisteminin teorik bilgi düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

6.3.5. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İçin Gerekli Olan Donanım-Yazılım Hakkında Bilgi Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının Web Tabanlı Muhasebe Sistemi için gerekli olan donanım-yazılım hakkında bilgi durumuna ilişkin dağılım Tablo 19’da gösterilmektedir.

Tablo 19. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İçin Gerekli Olan Yazılım Hakkında Bilgi Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İçin Gerekli Olan Donanım - Yazılım Hakkında Bilgi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	115	61,2
Hayır	73	38,8

Tablo 19’da araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi için gerekli olan donanım-yazılım hakkında bilgi durumuna ilişkin dağılımda %61,2’sinin bilgisinin bulunduğu; %38,8’inin ise yazılım için gerekli olan donanım-yazılım hakkında herhangi bir bilgisinin bulunmadığı gözlemlenmektedir.

6.3.6. Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Güçlük Çekmeden Kullanabilme Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemini güçlük çekmeden kullanabilme durumlarına ilişkin soruya verilmiş olan cevapların dağılımı Tablo 20 ile gösterilmektedir.

Tablo 20. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Güçlük Çekmeden Kullanabilme Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Güçlük Çekmeden Kullanabilme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	147	78,2
Hayır	41	21,8

Web tabanlı muhasebe sistemini güçlük çekmeden kullanabilme durumlarına ilişkin Tablo 20 incelendiğinde büyük bir çoğunluğun %78,2 ile güçlük çekmeden ilgili sistemi kullanabilirim diyenlerin olduğu gözlemlenirken; kalan %21,8'lik dağılım ise web tabanlı muhasebe sistemini kullanırken zorlanırım cevabı verdikleri gözlenebilmektedir. Bu tablo ile ortaya çıkan sonuca göre Muhasebe meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğu (n=147), web tabanlı muhasebe sistemini güçlük çekmeden yani kolaylıkla kullanabilmekte olduğu görülmektedir.

6.3.7. Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Kullanırken Yardıma İhtiyaç Hissetme Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi kullanırken yardıma ihtiyaç hissetme durumuna ilişkin bulgular Tablo 21'de gösterilmektedir.

Tablo 21. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Kullanırken Yardıma İhtiyaç Hissetme Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sistemini Kullanırken Yardıma İhtiyaç Hissetme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	78	41,5
Hayır	110	58,5

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi kullanırken yardıma ihtiyaç hissetme durumları incelendiğinde ‘Evet’ yardıma ihtiyaç duyanların oranı %41,5 iken, ‘Hayır’ yardıma ihtiyaç duymayanların oranı %58,5 olarak belirlenmiştir.

6.3.8. Web Tabanlı Muhasebe Sistemi İle İlgili Yenilik ve Gelişmeleri Takip Etme Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri takip etme durumuna ilişkin dağılım Tablo 22’de gösterilmektedir.

Tablo 22. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemini İle İlgili Yenilik ve Gelişmeleri Takip Etme Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sistemini İle İlgili Yenilik ve Gelişmeleri Takip Etme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	133	70,7
Hayır	55	29,3

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %70,7’sinin Web tabanlı muhasebe sistemlerine ilişkin yenilik ve gelişmeleri takip ederken, %29,3’ü ise takip etmediğini dolayısıyla yenilikçi sistemlerin ilgisini çekmediği gözlenmektedir. Ancak %70,7 gibi bir kesimin yenilikçi ve gelişmeleri yakından takip etmesi muhasebe mesleği açısından son derece önemlidir. Bu durumda muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğu (%70,7), web tabanlı muhasebe sistemi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri takip ettiğini dolayısıyla alanında güncelliğini koruyabildiği söylenebilir.

6.3.9. Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Fiyat Politikası Hakkında Bilgi Durumu

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sisteminin Fiyat Politikası hakkında bilgi durumuna verdikleri yanıtların analiz sonuçları Tablo 23’te gösterilmektedir.

Tablo 23. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Fiyat Politikası Hakkında Bilgi Durumu

Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin Fiyat Politikası Hakkında Bilgi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	110	58,5
Hayır	78	41,5

Muhasebe meslek mensuplarına sorulan ‘*Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin fiyat politikası hakkında bilginiz var mıdır?*’ sorusuna vermiş olduğu cevaplara göre %58,5’inin ‘Evet’ fiyat politikası ve ücreti hakkında bilgimiz bulunmaktadır derken; %41,5’i ise fiyat politikası ve ücreti hakkında bilgimiz yoktur cevaplarını vermişlerdir.

6.3.10. Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Bilgi Düzeylerinin Kullanma Durumlarına Göre Analizi

Web tabanlı muhasebe sistemini kullanan muhasebe meslek mensuplarının sistem hakkında bilgi düzeylerinin kullanma durumlarına göre analizi Tablo 24 ile açıklanmaktadır.

Tablo 24. Muhasebe Meslek Mensuplarının Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Hakkında Bilgi Düzeylerinin Sistemi Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

İfadeler		Web Tabanlı Muhasebe Sistemi kullanıyor musunuz?			
		Evet		Hayır	
		N	%	N	%
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında eğitim/seminer aldınız mı?	Evet	107	56,9*	14	7,4
	Hayır	38	20,2	29	15,4
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili herhangi bir sertifikanız var mı?	Evet	40	21,3	4	2,1
	Hayır	105	55,9*	39	20,7
Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin gelişim süreci hakkında bilginiz var mı?	Evet	96	51,1*	18	9,6
	Hayır	49	26,1	25	13,3
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında teorik bilginiz yeterli midir?	Evet	105	55,9*	16	8,5
	Hayır	40	21,3	27	14,4
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi için gerekli olan donanım-yazılım hakkında bilginiz var mıdır?	Evet	97	51,6*	18	9,6
	Hayır	48	25,5	25	13,3
Web Tabanlı Muhasebe Sistemini günlük çekmeden kullanabilir misiniz?	Evet	118	62,8*	29	15,4
	Hayır	27	14,4	14	7,4
Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanırken yardıma ihtiyaç duyar mısınız?	Evet	63	33,5	15	8,0
	Hayır	82	43,6*	28	14,9
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri takip ediyor musunuz?	Evet	114	60,6*	19	10,1
	Hayır	31	16,5	24	12,8
Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin fiyat politikası hakkında bilginiz var mıdır?	Evet	91	48,4*	19	10,1
	Hayır	54	28,7	24	12,8

Tablo 24 ile web tabanlı muhasebe sistemi kullanılma durumları ile muhasebe meslek mensuplarının bilgi düzeyini ölçen 9 soru arasında verilen cevapların karşılaştırmalı analizi yapılmış ve bulunan bulgular özetlenmiştir.

Çalışmada katılımcıların %56'9 u web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakta olduklarını ve ilgili sistem hakkında eğitim/seminer aldıklarını belirtmektedirler. Buna karşı web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla beraber

sistemle ilgili herhangi bir sertifikası olmayanların oranı %55,9'dur. Sertifikası olmayan ve kendini geliştirmek isteyen muhasebe meslek mensupları için TÜRMOB, Meslek Odaları ve Üniversiteler ile birlikte işbirliği içerisinde sertifikalı programlar ile eğitim/seminer verilmesi ile bu oran düşürülebilir. Tablo 24 ile ilgili diğer çıkarımlar ise şöyledir:

- Katılımcıların %51,1'i web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sisteminin gelişim süreci hakkında da bilgisinin olduğu gözlenmiştir.
- Katılımcıların %55,9'u web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sistem hakkında teorik bilgisinin olduğu gözlenmiştir.
- Katılımcıların %51,6'sı web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sistem için gerekli olan donanım-yazılım noktasında bilgisinin olduğu gözlenmiştir.
- Katılımcıların %62,8'i web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sistemi güçlük çekmeden kullanabildiği gözlenmiştir.
- Katılımcıların %43,6'sı web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sistemi kullanırken yardıma ihtiyaç duymadığı gözlenmiştir.
- Katılımcıların %60,6'sı web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sistem ile ilgili yaşanan yenilik ve gelişmeleri takip ettiği gözlenmiştir.
- Katılımcıların %48,4'ü web tabanlı muhasebe sistemini kullanmakla birlikte sistem ile ilgili fiyatlandırma politikası hakkında bilgisi olduğu gözlenmiştir.

Sonuç olarak çalışmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının yarısından fazlasının bilgi düzeyinde ki ifadelerle olumlu yaklaştığını ve bilgi düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

6.4.WEB TABANLI MUHASEBE SİSTEMİ HAKKINDA YATKINLIK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN ÖNERMELERİN İSTATİSTİKİ DEĞERLENDİRMELERİ

Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemleri hakkında yatkınlık düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanan ölçeğin alt boyutlarından; Yenilikçilik, İyimserlik, Rahatsızlık ve Güvensizlik boyutlarına ilişkin 26 önermeye verdikleri yanıtlar 5’li Likert Tipi ölçeği ile 1 ‘Hiç Katılmıyorum’, 2 ‘Katılmıyorum’, 3 ‘Kararsızım’, 4 ‘Katılıyorum’ ve 5 ‘Kesinlikle Katılıyorum’ biçiminde kullanılarak analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulardan değerlendirmeler ile çıkarımlarda bulunabilmek amacıyla katılımcıların verdikleri cevaplarına ilişkin dağılımın yüzdesel oranları, frekanslar dağılımına ilişkin bilgiler, ortalama ve standart sapma gibi istatistiki bilgiler kullanılacaktır.

6.4.1. Yenilikçilik Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz

Katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemlerine hakkında yatkınlıklarına ilişkin alt boyutlarından yenilikçilik alt boyutuna yönelik 6 önermeye ait verilen cevapların betimsel analizi Tablo 25’te gösterilmektedir.

Tablo 25. Yenilikçilik Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler		Hiç	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle	\bar{x}	St. Sapma
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Katılıyorum		
1.Web Tabanlı Muhasebe Sistemini ilk edinenlerden biriyimdir.	n	38	37	22	71	20	2,98	1,35*
	%	20,2	19,7	11,7	37,8	10,6		
2.Meslektaşlarım Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili tavsiyelerimi ve önerilerimi isterler.	n	23	32	32	91	10	3,17	1,15
	%	12,2	17,0	17,0	48,4	5,3		
3.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi konusunda meslektaşlarım benden daha fazla bilgi sahibidirler.	n	74	30	73	11	-	2,11*	1,00
	%	39,4	16,0	38,8	5,9	-		
4.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında yaşanan yenilikler ilgi alanıma girer.	n	7	18	27	90	46	3,79	1,04
	%	3,7	9,6	14,4	47,9	24,5		
5.Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanırken diğer meslektaşlarımdan daha az problem yaşıyorum.	n	6	27	62	69	24	3,41	0,99*
	%	3,2	14,4	33,0	36,7	12,8		
6.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi muhasebe uygulamalarında ihtiyaç olan bir yeniliktir.	n	6	8	34	77	63	3,97*	0,99*
	%	3,2	4,3	18,1	41,0	33,5		
Yenilikçilik Alt Boyutuna İlişkin Önermelerin Ortalama Değeri							3,24	0,69

Tablo 25'e göre katılımcıların yenilikçilik alt boyutuna ilişkin önermelere katılıp katılmama dereceleri incelendiğinde, ortalama değer olarak en büyük olan ($\bar{x}=3,97$) puan ile 'Web Tabanlı Muhasebe Sistemi muhasebe uygulamalarında ihtiyaç olan bir yeniliktir.' şeklindeki altıncı önerme olurken muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemlerine karşı ihtiyaç olan bir yenilik olduğu noktasında hemfikir oldukları çıkarımı elde edilmiştir. En küçük ortalama değere sahip olan önerme ($\bar{x}= 2,11$) ile 'Web Tabanlı Muhasebe Sistemi konusunda meslektaşlarım benden daha fazla bilgi sahibidirler.' olmuştur. Tabloda yer alan yenilikçilik önermelerinin yüzdelerine bakıldığında muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğu (%74,5) web tabanlı muhasebe sisteminin muhasebe uygulamaları açısından ihtiyaç olan bir yenilik olarak görmektedirler.

Yenilikçilik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların standart sapma değerleri bakımından inceleme yapıldığında ($ss= 1,35$) ile en yüksek standart sapma değerini alan ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemini ilk edinenlerden biriyimdir.’ ifadesi olurken; ($ss= 0,99$) ile en düşük değere sahip olan iki önerme ise ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanırken diğer meslektaşlarımdan daha az problem yaşadım.’ ve ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi muhasebe uygulamalarında ihtiyaç olan bir yeniliktir.’ önermeleridir. Standart sapma değerleri incelendiğinde en düşük değeri alan beşinci ve altıncı ifade için katılımcıların homojen dağılım gösterdikleri, standart sapma değerlerinin diğer önermelere göre yüksek çıktığı birinci ifade de ise homojen dağılımın diğer önermelere göre gerçekleşmediği sonucuna varılmaktadır.

Yenilikçilik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların grup ortalaması değerine bakıldığında ($\bar{x}= 3,24$) meslek mensuplarının ‘Kararsızım’ ile ‘Katılıyorum’ ifadeleri arasında olduklarına yönelik çıkarımda bulunabiliriz. Yatkının yenilikçilik alt boyutuna ilişkin önermelerin almış olduğu değer bakımından düşük olması muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine karşı yenilikçilik alt boyutu kapsamında kararsız kaldıkları tespit edilmiştir.

6.4.2. İyimserlik Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz

Katılımcıların Web tabanlı muhasebe sistemlerine hakkında yatkınıklarına ilişkin alt boyutlarından İyimserlik alt boyutuna yönelik 7 önermeye ait verilen cevapların betimsel analizi Tablo 26’da gösterilmektedir.

Tablo 26. İyimserlik Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	n	Hiç	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle	\bar{x}	St. Sapma
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum		
7.Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanmak diğer programlara göre daha basittir.	n	7	14	48	72	47	3,73	1,03*
	%	3,7	7,4	25,5	38,3	25,0		
8.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile esnek çalışma saatleri ve bağımsız çalışabilme imkanı hoşuma gider.	n	7	9	26	74	72	4,03	1,02
	%	3,7	4,8	13,8	39,4	38,3		
9.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile verimli ve etkin muhasebe bilgisi üretilebilmesi açısından zaman kazanılmıştır.	n	7	3	25	97	56	4,02	0,91
	%	3,7	1,6	13,3	51,6	29,8		
10.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ofis dışında çalışabilme imkanım artmaktadır.	n	5	2	21	79	81	4,21	0,88
	%	2,7	1,1	11,2	42,0	43,1		
11.Mesleğimize uygun olan en son teknolojiye sahip muhasebe programı kullanmayı seçerim.	n	4	5	25	77	77	4,15	0,90
	%	2,1	2,7	13,3	41,0	41,0		
12.Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin yanında gelişen yeni sistemleri öğrenmek mesleğim açısından faydalıdır.	n	3	5	15	89	76	4,22*	0,82*
	%	1,6	2,7	8,0	47,3	40,4		
13.Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin verilen komutlar doğrultusunda hatasız çalışacağı noktasında kuşku yoktur.	n	9	16	60	80	23	3,48*	0,97
	%	4,8	8,5	31,9	42,6	12,2		
İyimserlik Alt Boyutuna İlişkin Önermelerin Ortalama Değeri							3,99	0,66

Tablo 26'ya göre katılımcıların İyimserlik alt boyutuna ilişkin önermelere verdikleri cevaplar incelendiğinde ortalama değer bakımından ($\bar{x}= 4,22$) puan alarak on ikinci ifade 'Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin yanında gelişen yeni sistemleri öğrenmek mesleğim açısından faydalıdır.' en büyük değere sahip olurken muhasebe meslek mensupları mesleklerinde yaşanan teknolojik gelişmeleri yakından takip ettiği anlaşılmaktadır. Buna karşın 'Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin verilen komutlar doğrultusunda hatasız çalışacağı noktasında kuşku yoktur.' ile on üçüncü ifade ($\bar{x}= 3,48$) ile en küçük ortalama değere sahip olmuştur. Tabloda yer alan iyimserlik önermelerinin yüzdelik durumlarına bakıldığında muhasebe meslek

mensuplarının çoğunluğu (%87,7) web tabanlı muhasebe sisteminin yanında gelişen yeni sistemleri öğrenmek mesleki kazanım olarak önemli görmektedirler.

İyimserlik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların standart sapma değerleri incelendiğinde en yüksek standart sapma değerini alan ($ss= 1,03$) ile 'Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanmak diğer programlara göre daha basittir.' ile yedinci önerme olurken; en düşük değere sahip olan 'Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin yanında gelişen yeni sistemleri öğrenmek mesleğim açısından faydalıdır.' ile on ikinci ifade ($ss= 0,82$) değer almıştır. En düşük standart sapma değeri olan on ikinci ifadede katılımcıların homojen dağılım gösterdikleri yani iyimserlik alt boyutundan olan bu önermeye benzer cevaplar verdikleri, standart sapma değerlerinin diğer önermelere göre yüksek çıktığı yedinci ve sekizinci önermelerinin homojen dağılımın diğer önermelere göre gerçekleşmediği yani katılımcıların bu önermelerde farklı görüşler belirttikleri sonucuna varılmaktadır.

İyimserlik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların grup ortalaması değerine bakıldığında ($\bar{x}= 3,99$) muhasebe meslek mensuplarının 'Katılıyorum' görüşünde oldukları söylenebilir. Yatkinlığın iyimserlik alt boyutuna ilişkin önermelerin almış olduğu değer bakımından yüksek olması muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine karşı iyimserlik alt boyutu kapsamında katıldıkları tespit edilmiştir.

6.4.3. Rahatsızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz

Katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemlerine hakkında yatkinliklerine ilişkin alt boyutlarından rahatsızlık alt boyutuna yönelik 7 önermeye ait bulguların betimsel analizi aşağıda yer alan Tablo 27 ile açıklanmaktadır.

Tablo 27. Rahatsızlık Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	\bar{x}	St. Sapma
14.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili teknik desteğe ihtiyacım olduğunda tam zamanında destek alamamam işlerimi aksatıyor.	n	4	34	58	66	26	3,4	1,00*
	%	2,1	18,1	30,9	35,1	13,8		
15.Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin muhasebe mesleği için yetersiz kaldığını düşünmekteyim.	n	13	75	40	47	13	2,85*	1,08
	%	6,9	39,9	21,3	25,0	6,9		
16.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi için hazırlanan kullanım kılavuzunda anlaşılabilir (yalın) bir dil kullanılmamaktadır.	n	13	44	60	58	13	3,07	1,04
	%	6,9	23,4	31,9	30,9	6,9		
17.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili teknik destek aldığımında sorunlarımı tam çözebilecek bir kişi olmadığını hissederim.	n	11	54	60	51	12	2,99	1,02
	%	5,9	28,7	31,9	27,1	6,4		
18.Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin sorunlar çıkarabileceğini düşünür ve temkinli olurum.	n	7	32	47	77	25	3,43	1,03
	%	3,7	17,0	25,0	41,0	13,3		
19.Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin mesleki sırların ve bilgilerin gizliliğini koruyamayacağı endişesi taşırım.	n	14	38	42	67	27	3,29	1,16*
	%	7,4	20,2	22,3	35,6	14,4		
20.Web Tabanlı Muhasebe Sistemindeki aksaklıklar genellikle yoğun olduğumuz günlerde yaşanır.	n	11	27	44	68	38	3,5*	1,13
	%	5,9	14,4	23,4	36,2	20,2		
Rahatsızlık Alt Boyutuna İlişkin Önermelerin Ortalama Değerleri							3,22	0,68

Tablo 27’de yer alan ortalama değer ve standart sapmalara göre katılımcıların rahatsızlık alt boyutuna ilişkin önermelere katılıp katılmama durumları incelendiğinde ortalama değer bakımından ($\bar{x}= 3,5$) puan ile yirminci ifade ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemindeki aksaklıklar genellikle yoğun olduğumuz günlerde

yaşanır.’ en büyük değere sahip olurken; ‘Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin muhasebe mesleği için yetersiz kaldığını düşünmekteyim.’ ile on beşinci önerme en küçük ortalama değere sahip olmuştur ($\bar{x}=2,85$). Tabloda yer alan rahatsızlık önermelerinin yüzdeler durumlarına bakıldığında muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğu (%56,8) web tabanlı muhasebe sisteminde yaşanan aksaklıkların yoğun olunan günlerde yaşandığını belirtmektedir. Rahatsızlık alt boyutuna ilişkin ifadeler olumsuz yargı içerdiğinden en düşük değeri alan ifadeden anlaşılması gereken aslında muhasebe meslek mensupları web tabanlı muhasebe sisteminin muhasebe mesleği için yeterli olduğu görüşünde olduğu sonucudur.

Rahatsızlık alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların standart sapma değerleri bakımından inceleme yapıldığında en yüksek standart sapma değerini alan ($ss= 1,16$) ile ‘Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin mesleki sırların ve bilgilerin gizliliğini koruyamayacağı endişesi taşıyorum.’ on dokuzuncu önerme olurken; en düşük değere sahip olan ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili teknik desteğe ihtiyacım olduğunda tam zamanında destek alamamam işlerimi aksatıyor.’ On dördüncü ifade ($ss= 1,0$) değer almıştır. Standart sapma değerleri incelendiğinde en düşük değeri alan on dördüncü ifadenin katılımcıların homojen dağılım gösterdikleri yani web tabanlı muhasebe sistemi için tam zamanında destek alamadıkları noktasında hemfikir oldukları, standart sapma değerlerinin diğer önermelere göre yüksek çıktığı on dokuzuncu önermenin katılımcılar arasında homojen dağılımın diğer önermelere göre gerçekleşmediği sonucuna varılmaktadır.

Rahatsızlık alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların grup ortalama değerine bakıldığında ($\bar{x}= 3,22$) muhasebe meslek mensuplarının ‘Kararsızım’ ile ‘Katılıyorum’ ifadeleri arasında oldukları yönünde çıkarımda bulunabiliriz. Yatkinliğin rahatsızlık alt boyutuna ilişkin önermelerin almış olduğu ortalama değer bakımından orta seviyede olması, muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine karşı yatkinliklerinin rahatsızlık alt boyutu kapsamında kararsız oldukları tespit edilmiştir.

6.4.4. Güvensizlik Alt Boyutuna İlişkin Betimsel Analiz

Katılımcıların Web tabanlı muhasebe sistemlerine hakkında yatkınlıklarına ilişkin alt boyutlarından güvensizlik alt boyutuna yönelik 6 önermeye ait verilen cevapların betimsel analizi Tablo 28’de gösterilmektedir.

Tablo 28. Güvensizlik Alt Boyutuna Yönelik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	\bar{x}	St. Sapma
21.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile çalışmayı güvenli bulmuyorum.	n	16	57	50	44	21	2,98	1,15
	%	8,5	30,3	26,6	23,4	11,2		
22.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen muhasebe bilgilerinin üçüncü kişiler tarafından görüleceği kaygısı taşıyorum.	n	14	48	46	54	26	3,15	1,17
	%	7,4	25,5	24,5	28,7	13,8		
23.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her işlemin yok olabilme ihtimaline karşılık yazılı bir çıktısını alırım.	n	10	46	35	60	37	3,36	1,2*
	%	5,3	24,5	18,6	31,9	19,7		
24.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her bilginin hatalı olabilme ihtimaline karşın kontrol ederim.	n	7	26	33	85	37	3,63*	1,06*
	%	3,7	13,8	17,6	45,2	19,7		
25.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile internet ortamında gönderilen bilgi ve belgelerin doğru yere iletiğinden tam emin olamam.	n	12	66	49	41	20	2,95*	1,11
	%	6,4	35,1	26,1	21,8	10,6		
26.Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile internet ortamında gönderilen bilgi ve belgelerin iletilme durumu hakkında teyit alırım.	n	7	36	31	83	31	3,5	1,09
	%	3,7	19,1	16,5	44,1	16,5		
Güvensizlik Alt Boyutuna İlişkin Önermelerin Ortalama Değeri							3,26	0,81

Güvensizlik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların önermelere katılıp katılmama durumları incelendiğinde en yüksek değeri alan ($\bar{x}= 3,63$) ile ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her bilginin hatalı olabilme ihtimaline karşın

kontrol ederim.’ şeklindeki yirmi dördüncü önerme olurken; buna karşılık en düşük değere sahip olan ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile internet ortamında gönderilen bilgi ve belgelerin doğru yere iletildiğinden tam emin olamam.’ şeklindeki yirmi beşinci ifade ($\bar{x}= 2,95$) değer almıştır. Tablo 28’de yer alan güvensizlik önermelerinin yüzdelik durumlarına bakıldığında muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğu (%64,9) web tabanlı muhasebe sistemi ile üretilen her bilginin hatalı olabilme ihtimaline karşın kontrol etmektedirler. Güvensizlik alt boyutuna ilişkin ifadeler olumsuz yargı içerdiğinden en düşük değeri alan ifadeden anlaşılması gereken aslında muhasebe meslek mensupları web tabanlı muhasebe sisteminde yapılan iş ve işlemlerin transferinde doğru yere iletildiği noktasında olumlu görüşte olduğu sonucudur.

Tablo 28’deki standart sapma değerleri incelendiğinde en homojen dağılımın olduğu ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her bilginin hatalı olabilme ihtimaline karşın kontrol ederim.’ olan ifadede sağlandığı ($ss= 1,06$), standart sapma değerlerinin diğer önermelere göre yüksek çıktığı ‘Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her işlemin yok olabilme ihtimaline karşılık yazılı bir çıktısını alırım.’ önermesinin homojen dağılımı diğer önermelere göre gerçekleşmediği yani muhasebe meslek mensuplarının bu önermeye ilişkin farklı görüşte oldukları sonucuna varılmaktadır. ($ss= 1,20$)

Güvensizlik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların grup ortalama değerine bakıldığında ($\bar{x}= 3,26$) muhasebe meslek mensuplarının ‘Kararsızım’ ile ‘Katılıyorum’ ifadeleri arasında oldukları yönünde çıkarımda bulunabiliriz. Yatkılığın güvensizlik alt boyutuna ilişkin önermelerin almış olduğu ortalama değer bakımından orta seviyede olması, muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine karşı yatkılıklarının güvensizlik alt boyutu kapsamında kararsız oldukları tespit edilmiştir.

7. ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın konusunu oluşturan web tabanlı muhasebe sistemlerinin katılımcıların yatkılıklarının ve alt boyutlarının demografik özellikler bakımından karşılaştırılmalarının yapıldığı altı tane hipotez oluşturulmuştur. Bu hipotezlerin

analizleri ise grup değişkenlerine göre Parametrik analizlerden olan, Bağımsız örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılarak yapılmıştır.

Hipotezlere ilişkin analizler ve açıklamalar aşağıda açıklanmıştır:

- i. **H1.** *Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*

H1. hipotezine ilişkin katılımcıların cinsiyet değişkenine göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemede bağımsız grup sayısı iki olduğundan Bağımsız örneklem T-Testi uygulanmıştır.

Tablo 29. Katılımcıların Yatkınlık ve Alt Boyut Düzeylerinin - Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	Cinsiyet	n	Ortalama	Std. Sapma	t	Sig.
YATKINLIK DÜZEYİ	Kadın	41	3,64	0,32	3,37	0,001*
	Erkek	147	3,39	0,44		
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	Kadın	41	3,33	0,53	1,112	0,269
	Erkek	147	3,21	0,73		
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	Kadın	41	4,20	0,47	2,469	0,014*
	Erkek	147	3,91	0,70		
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	Kadın	41	3,34	0,67	1,298	0,196
	Erkek	147	3,18	0,69		
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	Kadın	41	3,63	0,65	3,373	0,001*
	Erkek	147	3,16	0,82		

Katılımcıların Erkek ile Kadın durumlarına göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeyleri açısından istatistiksel olarak yatkınlık düzeyi toplam puanı, İyimserlik alt boyutu ve güvensizlik alt boyutu açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($p < 0,05$)

Anlamlı farklılık çıkan yatkınlık düzeyi toplam puanına ilişkin kadınlar 3,64 erkekler 3,39 grup ortalamaları bulunmaktadır. iyimserlik ve güvensizlik alt boyutlarına ilişkin ifadelerde sırasıyla kadınlar 4,20 ve 3,63 erkekler ise 3,91 ve 3,16

ortalamalara sahiptir. Anlamli farklılık çikmayan yenilikçilik alt boyutu ve rahatsızlık alt boyutuna ilişkin erkek ve kadın değişkenleri aynı görüŖe sahiptirler.

ii. **H2.** *Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*

H2. hipotezine ilişkin katılımcıların yaş gruplarına göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemede bağımsız grup ikiden fazla olduğundan Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 30. Katılımcıların Yatkınlık ve Alt Boyut Düzeylerinin - Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	Yaş	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
YATKINLIK DÜZEYİ	Gruplar arası	1,879	3	0,626	3,461	0,018*
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	1,134	3	0,378	0,778	0,508
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	1,192	3	0,397	0,878	0,453
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	1,309	3	0,436	0,922	0,432
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	8,583	3	2,861	4,588	0,004*

Katılımcıların yaş gruplarına göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeyleri açısından istatistiksel olarak yatkınlık düzeyi toplam puanı ve güvensizlik alt boyutu açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p < 0,05$) Anlamlı farklılık çikmayan yenilikçilik, iyimserlik ve rahatsızlık alt boyutuna ilişkin yaş grupları aynı görüŖe sahiptirler.

Burada anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını belirleyebilmek amacıyla Tukey testi yapılmıştır. Bu teste göre katılımcıların yaşı 29 ve altında olanların 40 ve üzeri yaş gruplarına göre web tabanlı muhasebe sistemlerine ilişkin yatkınlık düzeyi toplam puanı ve güvensizlik alt boyutuna ilişkin farklı görüşte oldukları sonucu çıkarılmıştır. Çıkarılan bir diğer sonuç ise yaşı 29 ve altı olanların yaşı yüksek olanlara göre web tabanlı muhasebe sistemine ilişkin yatkınlık düzeyleri daha fazladır.

iii. H3. Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri faaliyet gösterilen ilçeye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3. hipotezine ilişkin katılımcıların faaliyet gösterdikleri ilçeye göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemede bağımsız grup sayısı iki olduğundan Bağımsız örneklem T-Testi uygulanmıştır.

Tablo 31. Katılımcıların Yatkınlık ve Alt Boyut Düzeylerinin - Faaliyet Gösterilen İlçe Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	İlçe	n	Ortalama	Std. Sapma	t	Sig.
YATKINLIK DÜZEYİ	Merkez	134	3,4578	0,45034	0,626	0,532
	Diğer İlçeler	54	3,4136	0,39114		
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	Merkez	134	3,306	0,68922	1,945	0,053
	Diğer İlçeler	54	3,0895	0,69418		
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	Merkez	134	4,0352	0,69687	1,691	0,093
	Diğer İlçeler	54	3,8518	0,59032		
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	Merkez	134	3,1674	0,69092	-1,721	0,087
	Diğer İlçeler	54	3,3571	0,66646		
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	Merkez	134	3,2749	0,83777	0,237	0,813
	Diğer İlçeler	54	3,2438	0,75146		

Katılımcıların faaliyet gösterdikleri ilçeler bakımından merkez ilçe ve diğer ilçe durumlarına göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık toplam puan ve alt boyut düzeyleri açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. ($p>0,05$)

iv. H4. Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkınlık ve alt boyut düzeyleri eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4. hipotezine ilişkin katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin oluşturulan grupların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık ve alt boyut düzeyleri

arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemede bağımsız grup ikiden fazla olduğundan Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 32. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin – Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	Eğitim Düzeyi	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
YATKINLIK DÜZEYİ	Gruplar arası	0,849	3	0,283	1,517	0,212
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	2,171	3	0,724	1,507	0,214
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	0,865	3	0,288	0,635	0,593
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	5,51	3	1,837	4,076	0,008*
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	1,86	3	0,62	0,939	0,423

Katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin grupların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkinlik ve alt boyut düzeyleri açısından istatistiksel olarak sadece rahatsızlık alt boyutu açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p < 0,05$) Anlamlı farklılık çıkmayan yatkinlik düzeyi toplam puanı, yenilikçilik alt boyutu, iyimserlik alt boyutu ve güvensizlik alt boyutuna ilişkin eğitim durumu bakımından katılımcılar aynı görüşe sahiptirler.

Rahatsızlık alt boyutuna ilişkin anlamlı farklılığın nereden kaynaklandığını belirleyebilmek amacıyla Tukey testi yapılmıştır. Bu teste göre katılımcılardan Ön Lisans eğitim düzeyinde olanların Lisans düzeyinde olanlara göre rahatsızlık alt boyutuna ilişkin önermelere daha olumsuz yanıt verdikleri yani web tabanlı muhasebe sistemi hakkında rahatsızlık düzeylerinin Lisans eğitim düzeyine göre yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

- v. **H5.** *Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkinlik ve alt boyut düzeyleri ofislerindeki personel sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*

H5. hipotezine ilişkin katılımcıların ofislerindeki personel sayısına ilişkin oluşturulan grupların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkinlik ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemede bağımsız grup ikiden fazla olduğundan Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 33. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin – Personel Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	Çalışan Sayısı	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
YATKINLIK DÜZEYİ	Gruplar arası	0,202	3	0,067	0,354	0,786
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	0,407	3	0,136	0,277	0,842
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	1,436	3	0,479	1,061	0,367
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	1,976	3	0,659	1,402	0,244
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	Gruplar arası	2,932	3	0,977	1,494	0,218

Katılımcıların ofislerindeki personel sayısına ilişkin oluşturulan grupların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkinlik toplam puan ve alt boyut düzeyleri açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. ($p>0,05$) Tablo 33'e göre katılımcıların personel istihdamının web tabanlı muhasebe sistemleri üzerinde yatkinlik düzeylerine ilişkin anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir.

vi. H6. Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkındaki yatkinlik ve alt boyut düzeyleri sistemin kullanım durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H6. hipotezine ilişkin katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemini kullanım durumuna göre sistem hakkında yatkinlik ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemede bağımsız grup sayısı iki olduğundan Bağımsız Örneklem T-Testi uygulanmıştır.

Tablo 34. Katılımcıların Yatkinlik ve Alt Boyut Düzeylerinin Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi Kullanma Durumu	n	Ortalama	Std. Sapma	t	Sig.
YATKINLIK	Evet	145	3,5056	0,38868	3,090	0,003*
	Hayır	43	3,2433	0,51456		
<i>Yenilikçilik Alt Boyutu</i>	Evet	145	3,4747	0,49431	8,655	0,000*
	Hayır	43	2,4651	0,71599		
<i>İyimserlik Alt Boyutu</i>	Evet	145	4,128	0,58322	5,854	0,000*
	Hayır	43	3,4983	0,72734		
<i>Rahatsızlık Alt Boyutu</i>	Evet	145	3,1567	0,69525	-2,419	0,017*
	Hayır	43	3,4419	0,61942		
<i>Güvensizlik Alt Boyutu</i>	Evet	145	3,1989	0,78181	-2,1	0,037*
	Hayır	43	3,4922	0,87888		

Katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemi kullanma durumlarına göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkinlik ve alt boyut düzeyleri açısından istatistiksel olarak yatkinlik düzeyi toplam puanı, yenilikçilik alt boyutu, iyimserlik alt boyutu, rahatsızlık alt boyutu ve güvensizlik alt boyutu açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p < 0,05$)

Anlamlı farklılık çıkan yatkinlik düzeyi toplam puanına ilişkin web tabanlı muhasebe sistemi kullananların 3,50 kullanmayanların ise 3,24 grup ortalamaları bulunmaktadır. Alt boyutların grup ortalamaları sırasıyla web tabanlı muhasebe sistemini kullananların yenilikçilik alt boyutu 3,47 kullanmayanların 2,46; İyimserlik alt boyutu 4,12 – 3,49; rahatsızlık alt boyutu 3,15 – 3,44; güvensizlik alt boyutu ise 3,19 – 3,49 grup ortalamalarına sahiptir.

Tablo 34'e göre web tabanlı muhasebe sistemini kullananların kullanmayanlara göre yenilikçilik, iyimserlik, rahatsızlık ve güvensizlik alt boyutlarına ilişkin farklı görüşlere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Grup ortalamaları incelendiğinde web tabanlı muhasebe sistemini kullananların kullanmayanlara göre yenilikçilik ve iyimserlik konusunda daha olumlu yaklaştıkları; olumsuz ifadeler içeren rahatsızlık ve güvensizlik alt boyutlarına ilişkin ifadeler de katılmadıkları

anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre web tabanlı muhasebe sistemini kullananların kullanmayanlara göre yatkınlık düzeyine ilişkin ifadelere daha olumlu yaklaştığı anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

21. yüzyılın yaşandığı günümüzde, hızı baş döndürücü düzeyde olan bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmelerin sonucunda ‘Bilgi Çağı’ ve ‘Teknoloji Çağı’ olarak adlandırılan bir dönemi yaşamaktayız. Bu gelişmelerin yaşandığı çağımızda teknoloji her gün her dakika hatta her saniyede gelişmektedir. Yaşanan bu gelişme ve değişimler mesleklerin büyük bir kısmını etkilemekte ve değiştirmektedir. Muhasebe bilimi ve muhasebe mesleği de teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenen mesleklerin başında gelmektedir. Bunun nedeni olarak ise muhasebe faaliyetlerinde ve muhasebe bilgi sisteminin hemen hemen bütün aşamasında bilgisayar ve teknolojiden yararlanılıyor olması gösterilebilir.

Muhasebe mesleğinde teknolojik buluşların en önemlilerinden biri olan bilgisayarın icat edilmesiyle birlikte el yardımı ile defterlerde tutulan muhasebe, bilgisayar ortamında tutulmaya başlanmış ve bir değişimin temelleri atılmıştır. Bilgisayarın muhasebe iş ve işlemlerinde kullanılmaya başlanması ile muhasebe programları geliştirilmiş ve bu programlar teknolojik gelişmeler doğrultusunda sırasıyla kısmi entegre sistemlere oradan da tam otomatik entegrasyonu sağlamış sistemler haline gelmiştir. Dijital dönüşümün yaşandığı günümüz koşullarında internet ve bulut muhasebe kavramlarının ortaya çıkması ile birlikte e-muhasebe ve web tabanlı muhasebe sistemleri ortaya çıkmıştır.

Oracle firması tarafından buluşu gerçekleştirilen, 1998 yılında ilk defa kullanılan web tabanlı muhasebe sistemini, muhasebe iş ve işlemlerinin bütün faaliyetlerini bir web tarayıcısı aracılığıyla eksiksiz olarak yapılabildiği yazılım şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu sistemi kullanmak ekonomik açıdan oldukça avantajlıdır. Çünkü donanım ve yazılım için yüksek tutarlarda ücret ödemek yerine kullanıcılar sadece aylık/yıllık kiralama ücreti ödeyerek muhasebe iş süreçlerini düşük maliyetle gerçekleştirmektedirler (www.asaresearch.com, History of Web-based Accounting). Web tabanlı muhasebe sistemi, bulut muhasebe teknolojisi ile dijital raporlama dili olan XBRL sistemlerini kullanan, internet teknolojisi uyumluluğunda çalışan ve bu özellikleri sayesinde klasik muhasebe paket programlarının yerini alan yeni nesil muhasebe yazılımı olarak tanımlamak mümkündür. Günümüzde işletmelerin muhasebe bölümlerinde ya da muhasebe

meslek mensuplarının ofislerinde kullanmış oldukları klasik ya da web tabanlı özelliklere sahip muhasebe programları, muhasebenin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemleri hakkında bilgi ve yatkınlık düzeylerinin incelenmesi amaçlanan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde muhasebe, muhasebe mesleği ve yatkınlık kavramları hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde muhasebede bilgisayar kullanımı, e-muhasebe ve dijital muhasebe ışığında web tabanlı muhasebe sistemleri açıklanmaya çalışılmış ve sistem hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemleri hakkında bilgi ve yatkınlık düzeyleri hakkında bilgi edinmek için düzenlenen anket ile elde edilen veriler incelenmiş ve analizler doğrultusunda değerlendirilmeler yapılmıştır.

Bu araştırma Afyonkarahisar ilinin genelini kapsayan tesadüfi örnekleme yöntemi baz alınarak 188 Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir üzerinde web tabanlı muhasebe sistemlerinin kullanım düzeyini tespit etmek, bilgi seviyesinin hangi düzeyde olduğu ve yatkınlıklarının belirlenmesi amacıyla literatür taraması sonucu anket geliştirilerek, uygulanmış ve gerekli olan verilere ulaşılmıştır. Araştırmanın uygulama bölümünde yer alan veri toplama aracı ile elde edilen verilerin istatistiki olarak analizlerinin yapılmasında SPSS 23.0 programı kullanılmıştır. Katılımcılara uygulanan veri toplama ölçeklerinin programa girilmesi ile elde edilen verilerin frekans değerleri, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimleyici istatistiki teknikler ile birlikte, güvenilirlik analizi, normallik analizi, Bağımsız örneklem t testi ve Tek yönlü Varyans analizi kullanmış ve yapılan analizler sonucu ortaya çıkan sonuçlar açıklanmıştır.

Çalışmanın uygulama kısmında yer alan anketin birinci bölümünde katılımcıların demografik özellikleri ve web tabanlı muhasebe sistemi kullanıp-kullanmama durumlarının incelendiği kısımdır. Bu bölümde katılımcıların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında %21,8'inin kadın, %78,2'sinin ise erkeklerin oluşturduğu görülmektedir. SMMM mesleğinde cinsiyet dağılımında erkeklerin çoğunluğu

oluşturduğu sonucu TÜRMOB tarafından yayınlanan bilgiler ile aynı doğrultuda olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde; %38,8'i 30 – 39 yaş aralığına, %30,9'u 40 – 49 yaş aralığına, %16,5'i 50 ve üstü yaşında, ve kalan %13,8'i ise 29 ve altı yaşa sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların %52'si 40 yaş altında iken %48'i 40 yaş üzerinde olduğu bir homojen dağılım sergilenmektedir

Araştırmaya katılan 188 muhasebe meslek mensubunun faaliyet gösterdiği ilçelere göre dağılımı ise %71,3'ü Merkez ilçeden, %28,7'si diğer ilçelerde faaliyet gösterdikleri gözlemlenmektedir. Eğitim durumları incelendiğinde yapılan gruplandırmada en yüksek oranı %76,6 ile lisans mezunu olanların aldığı görülmüştür. Katılımcıların mesleki deneyime ilişkin bulgularında en yüksek oranı %39,4 ile 16 yıl ve üstü deneyime sahip olanlar gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının ofislerinde çalıştırdıkları personel sayısı %52,7'sinin 1 – 2 arasında personel çalıştırdığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının ofislerinde kullanmış oldukları muhasebe programının web tabanlı olup olmadığı durumları incelendiğinde 188 muhasebe meslek mensubundan 145'i (%77,1) web tabanlı muhasebe sistemi kullanırken, 43'ü ise (%22,9) kullanmadıkları görülmüştür. Web tabanlı muhasebe sistemini kullanan 145 muhasebe meslek mensubuna sorulan '*Kullanmış Olduğunuz Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hangisidir?*' sorusuna ilişkin %77,9'u Luca programını, %5,5'i LOGO programını, %2,8'i Mikrofortuna programını, %2,1'i Patrofin programını ve kalan %11,7'sinin ise seçeneklerde yer almayan Diğer seçeneği olarak cevap vermişlerdir. Kullanılan web tabanlı muhasebe sisteminin kullanım sürelerine ilişkin dağılım ise %31,7 ile 9 yıl ve üzeri kullananların oluşturduğu, bu oranı sırasıyla %29,0 ile 3 – 5 yıl arası, %22,1 ile 6 – 8 yıl arası, %17,2 ile de 2 yıl ve daha az süredir kullanmakta olduğu görülmektedir.

Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında bilgi düzeyine ilişkin soruların yer aldığı anketin ikinci bölümüne ilişkin, katılımcıların %64,4'ünün sistem hakkında eğitim/seminer aldıkları, %23,4 gibi az bir oranın sisteme ilişkin sertifikalarının bulunduğu, %60,6'sının sistemin gelişim süreci hakkında bilgilerinin olduğu, %64,4'ünün sistem hakkında teorik bilgisinin

olduğu, %61,2'sinin sistem için gerekli olan donanım-yazılım hakkında bilgisinin bulunduğu, %78,2'si güçlük çekmeden ilgili sistemi kullanabildikleri, %58,5'inin sistemi kullanırken yardıma ihtiyaç duymadıkları, %70,7'sinin Web tabanlı muhasebe sisteme ilişkin yenilik ve gelişmeleri takip ettikleri, %58,5'inin sistem hakkında fiyat politikası ve ücreti hakkında bilgilerinin oldukları görülmüştür. Sonuç olarak çalışmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının bilgi düzeyine ilişkin sorulara olumlu cevapların verildiği ve bilgi düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

Muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık düzeyini belirlemek amacıyla anketin üçüncü bölümünde yer alan yenilikçilik, iyimserlik, rahatsızlık ve güvensizlik alt boyutlarına ilişkin toplam 26 ifade hakkında görüşleri alınmıştır. Alt boyutlara göre en yüksek ortalama değeri alan İyimserlik alt boyutuna ilişkin önermelere verilen cevapların grup ortalamasına bakıldığında ($\bar{x}= 3,99$) muhasebe meslek mensuplarının 'Katılıyorum' görüşünde oldukları söylenebilir. Yatkınlığın iyimserlik alt boyutuna ilişkin önermelerin almış olduğu değer bakımından yüksek olması muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemine karşı iyimserlik düzeyinin oldukça pozitif olduğu söylenebilir. Diğer alt boyutlara ilişkin yenilikçilik alt boyutunun ($\bar{x}= 3,24$), rahatsızlık alt boyutunun ($\bar{x}= 3,22$), ve güvensizlik alt boyutunun ($\bar{x}= 3,26$) grup ortalamalarına sahip olması muhasebe meslek mensuplarının genel olarak kararsız kaldıkları tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre katılımcıların cinsiyetleri ile web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık toplam puanına ilişkin kadınların erkeklere göre daha yatkın oldukları, aynı zamanda iyimserlik ve güvensizlik alt boyutuna ilişkin farklı görüşlere sahip olduklarını belirtmektedirler.

Katılımcıların yaş dağılımlarına göre web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın araştırılmasıyla ortaya çıkan sonuç bir diğer bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre yaş gruplarına göre yatkınlık düzeyi arasında anlamlı ilişkinin bulunduğu ve bu farklılığı ise yaşı 29 ve altı olanların yaşı yüksek olanlara göre web tabanlı muhasebe sistemine ilişkin yatkınlık düzeyleri daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani yaşı daha genç olan muhasebe meslek mensuplarının yaşı orta ve yüksek olanlara nispeten daha

yatkındırlar. Bunun sebebi olarak ise yaşı 29 ve altı olanların teknolojiyi daha çok kullanmaları ve teknolojiyi daha yakından tanımları gösterilebilir.

Katılımcıların yatkınlık ve alt boyut düzeyleri ile faaliyet gösterilen ilçe arasında ve ofislerinde çalıştırdıkları personel sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Yani katılımcıların bu değişkenleri ile web tabanlı muhasebe sistemi hakkında yatkınlığına ilişkin bir farklılıktan söz edilememektedir. Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre de yatkınlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemesine karşın sadece rahatsızlık alt boyutuna ilişkin bir farklılık tespit edilmiştir bu farklılığın sebebi olarak ise Ön Lisans mezunu olan katılımcıların web tabanlı muhasebe sistemi hakkında rahatsızlık düzeylerinin Lisans eğitim düzeyine göre yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışma ile edinilen bir diğer sonuç, web tabanlı muhasebe sistemini kullananların yatkınlık ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunun tespit edilmesidir. Buna göre; web tabanlı muhasebe sistemini kullanan muhasebe meslek mensuplarının yatkınlık düzeyi, kullanmayanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlara ilişkin ise yenilikçilik ve iyimserlik alt boyutuna ilişkin sistemi kullananların daha olumlu yaklaştıkları; güvensizlik ve rahatsızlık alt boyutuna ilişkin ise daha az çekincelerinin oldukları sonucuna varılmıştır. Çalışmanın belki de en önemli bulgusu web tabanlı muhasebe sistemini kullananların kullanmayanlara göre sisteme daha yenilikçi ve iyimser duygular ile yaklaştıkları ve sistem hakkında rahatsızlık ve güven bakımından daha az çekinceleri olduğunun ortaya çıkarılması gösterilebilir.

Genel olarak muhasebe meslek mensuplarının büyük bir kısmının web tabanlı muhasebe sistemlerini kullandıkları bu oranın %76,1 seviyesinde olduğu, web tabanlı muhasebe sistemini kullananların da büyük bir bölümü (%77,9) Luca programını kullanmakta oldukları anlaşılmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarından çoğunluğun Luca programını kullanması 2005 yılında TÜRMOB – Luca ortaklığı ile geliştirilen projenin bir sonucu olduğu ve bu projenin başarı gösterdiği söylenebilir. Ancak buna karşın muhasebe meslek mensuplarının %76'sının web tabanlı muhasebe sistemi ile ilgili bir sertifikasının olmaması bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullanım durumuna göre ise web tabanlı muhasebe sistemini

kullanıcıların %44,1'inin sistem ile ilgili herhangi bir sertifikasının olduğu ve bu oranın düşük olduğu söylenebilir.

Anket çalışmasının yüz yüze uygulanması sırasında yapılan mülakatlarda web tabanlı muhasebe sistemini kullanmayan muhasebe meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğunun web ortamında oluşturulan muhasebe bilgilerinin güvenlik, gizlilik ve yedekleme noktasında çekincelerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bir diğer açıklamaları ise çekincelerinin yetkili kişiler tarafından ortadan kaldırılması halinde klasik muhasebe paket programlarından vazgeçerek web tabanlı muhasebe sistemlerine geçiş yapabileceklerini belirtmişlerdir.

Web tabanlı muhasebe sisteminin kullanım oranının yüksek ancak sertifikalı web tabanlı muhasebe sistemi eğitimlerinin düşük oranda olması ortada bir çelişki olduğunun göstergesi olarak açıklanabilir. Bu çelişkinin ortadan kaldırılması ve kullanım oranının daha yukarı seviyelere çekilebilmesi için Maliye Bakanlığı koordinesinde TÜRMOB ile Üniversiteler işbirliğinde ve program yazılımı yapan firmaların da yer aldığı projeler - eğitimler düzenlenerek, muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemleri hakkında bilgi düzeyini arttırarak program hakkında sertifika edinmelerini sağlamaları gerekmektedir. Yapılan sertifikalı eğitimler ile muhasebe meslek mensuplarının web tabanlı muhasebe sistemleri hakkında güvenlik, gizlilik ve yedekleme hakkında çekincelerinin ortadan kaldırılması, bu sistemin kullanımını daha yüksek düzeye çıkaracaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, V. ve Öksüz , Ö. (2013). Finansal Bilgilerin Elektronik Ortamda Paylaşımı ve E-Defter Uygulamaları. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(8), 62-89.
- Akdoğan, N. ve Akdoğan, M. (2018). Büyük Veri – Bilişim Teknolojisindeki Gelişmelerin Muhasebe Uygulamalarına Ve Muhasebe Mesleğine Etkisi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*(55), 1-14.
- Akgöz, A. (2018). *e-Dönüşüm ve Dijital Muhasebe*. http://www.turkonfed.org/Files/ContentFile/isnet_ayhan_akgoz_dijital_muha_sebe.pdf, Erişim Tarihi: 09.01.2019.
- Akgün, A. ve Kılıç, S. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi. *Yönetim ve Ekonomi*, 20(2), 21-36.
- Akgün, A. (2012). Muhasebede Küreselleşmenin Finansal Raporlama Standartlarına Etkisi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13(1), 43-60.
- Akın, O. ve Özdaşlı, K. (2014). Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkelere Uyma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları İle Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 59-74.
- Akın, O., Onat, O. ve Özgen, F. (2018). Muhasebecilerin Mesleki Gelecekleri İle İlgili Düşünceleri: Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(1), 137-159.
- Aksu, İ. (2017). Bilişim Teknolojisinden Muhasebeye Açılan Pencere: Bulut Muhasebesi. *Birey ve Toplum*, 7(13), 79-102.
- Aktaş, M. (2010). *İşletmelerde Departmanlar Arası İletişimde Muhasebenin Rolü*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aktaş, R. ve Acar, V. (2009). Muhasebe Eğitiminde Bilgisayarlı Muhasebeden Kurumsal Kaynak Planlanması (ERP) Uygulamalarına Geçiş "ERP Eğitim Modül Önerisi". *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 43-68.

- Aliyazıcıoğlu, C. (2018). Bilgisayar Destekli Muhasebe Ders Notları. 1-56.
- Allahverdi, M. (2017). Cloud Accounting Systems And A Swot Analysis. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 92-106.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arıkan, Y. (2010). Yaşanan Ekonomik Gelişmelerin, Yeni TTK ve Yapılan Yasal Düzenlemelerin Işığında, Muhasebe Mesleğinde Yeni İş Alanları . *Mali Çözüm Dergisi*, 7-17.
- Ataman, Ü. (1985). *Muhasebede Dönemsonu İşlemleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim ve Yardım Vakfı.
- Ayboğa, H. (2001). Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek-Etigi-Ahlakı. *Ege Academic Review*, 1(2), 28-44.
- Ayboğa, H. (2003). Globalleşme Sürecinde Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek Mensuplarının Eğitimi. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, XVIII(1), 327-359.
- Aytekin, A., Erdoğan, Y. ve Kavalcı, K. (2016). Yeni Bir İş Modeli: Muhasebe Alanında Bulut Bilişim. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 46-62.
- Bastı, M. ve Boyar , E. (2012). Muhasebe Paket Programı Seçiminde Analitik Ağ Sürecinin Kullanımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(34), 261-279.
- Başgöze, P. (2010). *Teknoloji Kabul Modelinin Teknolojik Yatkinlık ve Marka Kredibilitesi Değişkenleri Eklenerak Genişletilmesi: Satın Alma Eğilimine Uyarlanması*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Bayraktar, C. (2016). *Muhasebe Meslek Mensuplarının E-Belge Sistemleri Üzerine Davranışsal Tutumları ve Kullanma Niyetlerinin İncelenmesi: Karabük İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi) Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Bekçi, İ., Titiz, İ. ve Ömürbek, N. (2006). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açıklarına İlişkin Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (29), 166-175.
- Bektöre, S., Sözbilir, H. ve Banar, K. (2009). *Genel Muhasebe*. Ankara: Nisan Kitabevi.
- Çiğer, A. ve Kınay, B. (2018). Bağımsız Denetim Firmalarının Bulut Bilişim Uygulamalarını Benimseme Düzeylerine Yönelik Nitel Bir Araştırma: Antalya İli Örneği. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(3), 629-649.
- Çam, M. (2004). *Finansman ve Muhasebe Alanındaki Teknikler ve Türkiye'deki Üniversitelerde Bilgisayarlı Muhasebe Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çetin, H. ve Eren, T. (2015). Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Bürolarda Kullanılan Muhasebe Paket Programı Seçimi: Konya İline Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(1), 83-100.
- Çeviker, A., Mutlu, H., Der, A. ve Sürer, A. (2012). Teknolojik Yayılma: Web Tabanlı Muhasebe Yazılımlarının Benimsenmesi. *'İş Güç' Endüstri İlişkileri Dergisi*, 14(4), 131-150.
- Çeviren, S. ve Kılılı, M. (2018). İşletme Bölümü Lisans Öğrencilerinin Bilgisayarlı Muhasebe Derslerindeki Başarı Düzeylerinin ve Derse Bakış Açıklarının İncelenmesi. *International Journal of Academic*, 4(18), 104-110.
- Çiftçi, Y. (2003). Elektronik Bilgi İşlem Teknolojisindeki Gelişmeler ve Muhasebe Denetimi. *Mali Çözüm*(62), 1-11.
- Çonkar, K., Ulsan, H.ve Öztürk, M. (2010). *Genel Muhasebe* (5. b.). Ankara: Nobel Yayınları.

- Dabbağoğlu, K. (2011). *Muhasebe Teorisi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Dağ, Y. (2016). *Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Araştırması*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dalğar, H. ve Tekşen, Ö. (2017). Türkiye’de Muhasebecilerin Mesleki Rollerini Algılamaları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(74), 37-50.
- Daştan, A. (2008). *Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- Demir, A. (1995). *Tek Düzen Muhasebe Sistemi*. İstanbul: Huzur Ofset.
- Demir, B. (2005). Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Güvenliği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(26), 147-156.
- Demir, B. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Muhasebe. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 2013-221.
- Demir, E. (2015). Kobilerin Muhasebe Paket Programı Seçim Kriterleri ve Bu Alandaki Farkındalıkları. *The Journal of Academic Social Science Studies*(33), 411-424.
- Dimitriu, O. & Matei, M. (2014). A New Paradigm for Accounting through Cloud Computing. *Procedia Economics and Finance*, 15, 840 – 846.
- Dinç, E. ve Karakaya, A. (2004). Muhasebe Meslek Elemanlarının Genel Özelliklerinin E-Muhasebe Uygulamaları Üzerine Etkileri: Karadeniz Bölgesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 119-134.
- Elitaş, C. ve Özdemir, S. (2014). Bulut Bilişim ve Muhasebede Kullanımı. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 93-109.
- Erden, S. (1996). Bilgisayarlı Muhasebe Ortamında Bağımsız Denetim. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 1(1), 7-33.
- Ergin, H. (2005). *Muhasebeye Giriş* (11. b.). Kütahya: Ekspres Matbaası.

- Ergüden, E., Kaya, C., Tanyer, B. ve Türkyılmaz, M. (2018). Endüstri 4.0'ın Getirdiği Devrimsel Değişimler Işığında Muhasebe Sistemlerinin Yeniden Yapılandırılması. *Muhasebe ve Denetime BAKIŞ*, 139-148.
- Erkuş, Ş. (2016). *Yönetim Muhasebesi Açısından Muhasebe Paket Programlarının Karşılaştırmaları Üzerine Bir Çalışma*. (Yüksek Lisans Tezi). Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Erol, M. (2005). Muhasebe Meslek Elemanlarının (SM-SMM-YMM) Mesleki Faaliyetlerinde Kullandıkları Muhasebe Paket Programları Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(28), 141-146.
- Ersoy, M. (2012). Finansal Bilgilerin Yönetimi Sürecinde Muhasebe Bilgi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 3(6), 9-21.
- Ertuna, Ö. (2012). Muhasebe İçin Yeni Ufuklar: Sosyal Muhasebe. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi (MUFİTAD)*, 3, 5-18.
- Erturan, İ. ve Ergin, E. (2018). Muhasebe Mesleğinde Dijitalleşme: Endüstri 4.0 Etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(72), 153-165.
- Feyiz, M. A. (2008). *Genel Muhasebe: Meslek Yüksekokulları İçin* (3. b.). Trabzon: Murathan Yayınevi.
- Fidan, H. (2018). Tarım Muhasebesinin Tanımı, Önemi Ve Amaçları. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 04(01), 92-99.
- Fidan, M., Aslan, Ü. ve Subaşı, Ş. (2015). Muhasebe Derslerinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Öğrenci Görüşleri. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 34-61.
- Gökçen, G. (2011). *Genel Muhasebe: İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları*. İstanbul: Beta.
- Gökdeniz, Ü. (2005). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemine Yaklaşım. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(27), 86-94.
- Gullkvist, B. (2011). Drivers Of Diffusion Of Digital Accounting Practice. *Contributions to Accounting, Auditing and Internal Control*, 25-44.

- Güçük, E. B. (2007). *Yükseköğretim Kurumlarından Meslek Yüksekokullarında Verilen Bilgisayarlı Muhasebe Dersi İle Dershanelerde Verilen Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Güney, C. (2016). Bilgisayarlı Muhasebe Sistemlerinde Denetim Riskleri Ve Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(28), 344-364.
- Güney, S. ve Özyiğit, H. (2015). Muhasebedeki Verilerin Yönetimde Kullanılması ve Elektronik Muhasebe Verilerinin Yönetim Kararlarına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53), 279-297.
- Güzel, T. ve Mersin, Z. (2007). Bilgi Teknolojilerinin İşletmelerin Muhasebe Uygulamalarında Yarattığı Değişim. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 35, 172-177.
- Haftacı, V. ve Soylu, K. (2008). Çevresel Bilgilerin Muhasebesi ve Raporlanması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 92-113.
- Hatunoğlu, Z. ve Bakan, İ. (2010). Muhasebe Bürolarında Bilgisayar Ve İnternet Kullanımının Faydaları İle İşyeri Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Bir Alan Araştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 98-129.
- Işıldak, S. ve Keskinliç, M. (2006). Bilgisayarlı Muhasebe Eğitiminin Sistem Yaklaşımıyla İncelenmesi. *Mali Çözüm*(75), 131-140.
- İmamoğlu, A. (2017). 'Genel Muhasebe I Ders Notu' http://personel.klu.edu.tr/dosyalar/kullanıcılar/serkanatanoglu/dosyalar/dosya_ve_belgeler/genel%20muhasebe%20ders%20notlar%C4%B1.pdf, 26.10.2018.
- Kalaycı, Ş. ve Tekşen, Ö. (2008). Küreselleşme, Ekonomik Ve Mesleki Gelişmeler Işığında Muhasebe Mesleğine Meslek Mensuplarının Bakışı: Batı Akdeniz Bölgesi Araştırması. *World of Accounting Science*, 10(4), 1-18.

- Karacaer, S. ve İbrahimoglu, N. (2003). İşletme Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sistemi, İç Kontrol, Verimlilik İlişkisi ve Önemi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 211-228.
- Karakaya, M. (1999). *Muhasebe Teknikleri 2*. Ankara: Tutubay Yayınları.
- Karasioğlu, F., Alagöz, A. ve Allahverdi, M. (2018). Türkiye'de Muhasebe Meslek Elemanlarının Niteliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*(17. UIK Özel Sayısı), 19-40.
- Kılıç, B. ve Anadolu, Z. (2018). Dijital Çağın Yarattığı Muhasebe Uygulamalarının Muhasebe Hilelerinin Önlenmesine Etkisi . *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi* , 55-97.
- Kılıçer, K. (2008). Teknolojik Yeniliklerin Yayılmasını ve Benimsenmesini Arttıran Etmenler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 209-222.
- Kırlı, M., Ersöz, Ş., Kulu, T. ve Tokmak, S. (2017). Cloud accounting on the basis of cloud computing: A conceptual framework Bulut bilişim temelinde bulut muhasebesi: Kavramsal bir çerçeve. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4642-4657.
- Kısakürek, M. ve Alpan, N. (2010). Muhasebe Meslek Etiği ve Sivas İlinde Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(47), 213-228.
- Kızıl, C. ve Kocur, D. (2017). Antik Çağlarda Muhasebe Ve Dinlerin Muhasebeye Bakış Açısı. *Kesit Akademi Dergisi*, 3(10), 327-339.
- Kızıl, C., Akman, V., Zorkalkan, T. ve Türkmen, R. (15 Eylül 2014-15 Ocak 2015). Muhasebenin Tarihine Küresel Kapsamda ve Türkiye Kapsamında Vergisel Bir Bakış. *Leges Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 70-87.
- Kurtcebe, E. (2008). *21. Yüzyılda Muhasebe Mesleği'nin Vizyonu*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

- Küçük, M. ve Baş, Ü. (2017). Bilgisayarda Muhasebe Tutmanın Önemi ve Bilgisayarlı Muhasebe Programlarının Sağladığı Faydalar Üzerine Bir Alan Araştırması. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 131-147.
- Küçüksavaş, N. (1991). *Kişisel Bilgisayar (PC) Destekli Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulaması* (2. b.). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Lorcu, F. (2015). *Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulamalı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Macquarrie, B. (2017). 'Are Cloud Accounting Applications Right for You and Your Clients?' <https://www.firmofthefuture.com/content/cloud-computing-benefits-and-risks-of-cloud-accounting/>, Erişim Tarihi: 19.01.2019.
- Marşap, B. (1996). Muhasebe Mesleği, Fonksiyonları ve Meslek Mensuplarının Nitelikleri. *Yaklaşım Dergisi*(37), 119-123.
- Orhan, B. (2017). *Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Meslek Mensuplarının Verimliliğine Etkileri*, (Yüksek Lisans Tezi). Çorum: Hitit Üniversitesi.
- Ortakarpuz , M. (2017). *Kurumsal Bilgelik Bakış Açısıyla Bilge Muhasebe Modeli Önerisi*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Ömürbek, V. (2003). *Kurumsal Kaynak Planlamasında Muhasebe Bilgi Sisteminin Rolü*. (Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi. Isparta.
- Ömürbek, V. ve Bekçi , İ. (2006). Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Eğitimi Üzerindeki Rolü: Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 75-94.
- Önder, Ş. (2017). *Luca Bilgiayarlı Muhasebe*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Örs, H. ve Gücük, E. (2009). Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin (BMD) Üretim Etkinliğine İlişkin Ölçeğin Geliştirilmesi ve Bir Uygulama. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 67-86.
- Öz, Y. (2016). Bulut Bilişim (Cloud Computing) ve Muhasebe. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 7(13), 63-79.

- Özaslan, İ. (1978). *Muhasebe*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Eğitim Yayınları Serisi Yayın No.85.
- Öztürk, M. (2007). *Bilgisayarlı Muhasebe Programları, Analizi Ve Bir Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Öztürk, Y. (2010). *Profesyonel Muhasebeciler İçin Etik El Kitabı*. Türmob Yayınları.
- Parasız, İ. (2007). *Modern Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Parasuraman, A. (2000). Technology Readiness Index (TRI) A Multiple-Item Scale to Measure Readiness to Embrace New Technologies. *Journal of Service Research*, 2(4), 307-320.
- Pekdemir, R. ve Önal, M. (1999). Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Muhasebe Mesleğine Etkileri. *İİE Yönetim Dergisi*, 10(34), 7-14.
- Peker, Ö. (2008). *Örgütsel Destegin Degisime Yatkinliga Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Sakarya, Ş. ve Kara, S. (2010). Türkiye’de Muhasebe Meslek Etiğine Yönelik Düzenlemeler ve Meslek Mensupları Tarafından Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(18), 57-72.
- Sayım, F. ve Usman, Ö. (2016). Muhasebe Mesleği İçin Mesleki Durum Analizi Kriterlerinin Belirlenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 105-122.
- Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik. (1990).
- Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uycakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik. (2007).
- Sevilengül, O. (2007). *Genel Muhasebe* (13. b.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sevilengül, O. (2013). *Genel Muhasebe* (17. b.). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Sevim, A. (2009). *Dijital Muhasebe*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sevim, Ş., Çetinoğlu, T. ve Kurnaz, N. (2006). Muhasebe Sistemlerine Bilgi Teknolojileri Hizmet Desteği Sağlayan Bilgisayar Firmalarının Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(32), 1-14.
- Sevli, O. (2011). *Bulut Bilişim Ve Eğitim Alanında Örnek Bir Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Seyitoğlu, H. (2002). *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük* (3. b.). İstanbul: Güzemcan Yayınları.
- Sürmen, Y. ve Daştan, A. (2007). Muhasebe Bürolarında ‘Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı’ Kullanımına Yönelik Doğu Karadeniz Bölgesi Analizi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 1-26.
- Şahin, N., Basım, H.ve Çetin, F. (2009). Kişilerarası Çazşma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 153-163.
- Şençiçek, F. T. (2013). Bilgi Teknolojileri Destekli Elektronik Muhasebe Uygulamalarına Bütüncül Bir Yaklaşım. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 79-90.
- Şengel, S., Demir, B., Aslan, Ü., Güney, A. ve Subaşı, Ş. (2005). *Bilgisayarlı Muhasebe I-II*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tektüfekçi, F. (2017). E-Dönüşüm Sürecinde E-Muhasebe Uygulamaları: Türkiye Örneği. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, XII(1), 79-88.
- Tetik, N. ve Kınay, F. (2003). Konaklama İşletmelerinde Kullanılan Muhasebe Paket Programları Üzerine Antalya Yöresinde Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim ve Dünya Dergisi*, 5(4), 67-80.
- Tokat, B., Kara, H. ve Karaa, M. (2013). AB Tipi Kişilik Özelliklerine Sahip İşgörenlerin Olası Bir Örgütsel Değişime Yatkınlıklarının Araştırılması. *Electronic Turkish Studies*, 8(8), 1973-1988.

- Toroslu, M. V. (2012). *Muhasebe Teorisi*. İstanbul: Adalet.
- Tunca, M., Aksoy, E., Bülbül, H. ve Ömürbek, N. (2015). AHP Temelli TOPSIS ve ELECTRE Yöntemiyle Muhasebe Paket Programı Seçimi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 53-71.
- Uçar, M. ve Ertürk, S. (1999). *Tekdüzen Muhasebe Sistemine Uygun Uygulamalı Bilgisayarlı Muhasebe* (4. b.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.
- Uslu, M. (1975). *Bilgisayarın Muhasebede Kullanılması Yararları ve Önemi*. Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimleri Yayınları.
- Ustaahmetoğlu, E., Aygün, D. ve Savcı, M. (2013). Muhasebe Bürolarında Sunulan Hizmetin Kalitesinin Müşteriler Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 239-254.
- Uyar, S. (2008). 'Muhasebeciler ve Bilgi Teknolojileri' <http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/suleyman/012/>, Erişim Tarihi: 16.12.2018.
- Ünal, S. (2018). 'Mali Müşavirliğin Geleceği !' <http://www.denetim24.com/denetim-makaleleri/mali-musavirligin-gelecegi/>, Erişim Tarihi: 17.11.2018.
- Wiley, C. (2013). 'What are Accounting Information Systems?' <http://www.accountingedu.org/accounting-information-systems.html>, Erişim Tarihi: 20.10.2018.
- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(36), 59-75.
- Yazgan, Y., Akkaya, R. ve Memnun, D. (2013). Matematiksel Yatkınlık: İlkokul Ve Ortaokul Öğretmen Adaylarının Yatkınlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 77-88.
- Yereli, A. (2007). Muhasebe Bilgi Sistemlerinin Risk Yönetimine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 7(23), 15-31.

Yetkiner, E. (2006). E-Belge, E-Kayıt, E-Defter, E-Beyanname, E-Denetim. *Vergi Dünyası*(301), 41-53.

Yıldırım, F. ve İlhan, İ. (2010). Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.

Yıldız, Ş. ve Akyel, N. (2018). Yeni Muhasebe Uzmanlık Alanlarının Muhasebe Eğitimindeki Yeri Ve Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 47-67.

Yılmaz, B. ve Yılmaz , H. (2016). Muhasebede Kullanılan Kavramların Kelime Olarak Kökenleri ve Muhasebe Sürecindeki Anlam ve Yerleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 924-933.

Yılmaz, F. (2015). Kurumsal Yönetim ve Muhasebenin Sosyal Sorumluluğu Açısından Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerdeki Rolü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 1011-1018.

Yoruldu, Y. (2009). *Üretim İşletmelerinde Kullanılan Muhasebe Paket Programlarının Yönetim Muhasebesi Açısından Yeterliliklerinin Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu. (1989).

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği. (1992).

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gtsvearama=gtsveguid=TDK.GTS.5bf55922043398.79918752, Erişim Tarihi: 03.10.2018

<http://muhasebeegitim.blogspot.com/2013/06/bilgisayarli-muhasebe-nedir.html>,

Erişim Tarihi: 15.12.2018

<https://www.e-tahsilat.com.tr/en-sik-kullanilan-muhasebe-programlari/>,

Erişim Tarihi: 22.12.2018

http://www.asaresearch.com/articles/web_accounting.htm, ‘Accounting Software Research’, Erişim Tarihi: 16.01.2019.

http://www.asaresearch.com/articles/webacc_history.htm, ‘History of Web-based Accounting’, Erişim Tarihi: 16.01.2019.

<http://www.edeferter.gov.tr/edeferteruyumluyazilimler.html>, Erişim Tarihi: 21.01.2019

EKLER DİZİNİ

Ek 1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Web Tabanlı Muhasebe Sistemleri Hakkında Bilgi ve Yatkınlıklarının Belirlenmesi Anket Formu

ANKET FORMU

Değerli Katılımcı,

Teknolojide yaşanan gelişmelerin ve küreselleşmenin hız kesmediği dünyamızda muhasebe bilimi ve mesleği, yaşanan gelişme ve yeniliklerden etkilenmektedir. Bu yeniliklerden olan web tabanlı muhasebe sistemlerinin muhasebe meslek mensupları açısından bilgi düzeyi ve yatkınlıklarını ölçmek amacıyla bu anket düzenlenmiştir. Anket sorularına vereceğiniz olan cevaplar tamamen bilimsel çalışmalarda kullanılacak olup bilimsel etik ilkeleri doğrultusunda hareket edilecektir. Öncelikle araştırmamıza göstermiş olduğunuz ilgi ve harcadığınız zaman için teşekkür ederim.

Bilal BULUT

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tez Öğrencisi

1- Katılımcıların Demografik Özelliklerini içeren sorular:

Cinsiyet	() Kadın () Erkek
Yaş	() 29 ve altı () 30 – 39 () 40 - 49 () 50 ve üstü
Faaliyet Gösterilen İlçe	() Merkez () İlçe:
Eğitim Düzeyi	() Lise () Ön Lisans () Lisans () Lisansüstü
Mesleki Deneyim Süreniz	() 5 yıl ve altı () 6 – 10 yıl () 11 – 15 yıl () 16 yıl ve üstü
Çalışan Sayınız	() Yok () 1 – 2 () 3 – 5 () 6 ve üzeri
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi kullanıyor musunuz?	() Evet () Hayır Cevabınız ‘Hayır’ ise 2.Bölümdeki sorulara geçiniz.
Kullanmış Olduğunuz Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hangisidir?	() Luca () LOGO () Mikrofortuna () t360 () Patrofin () Dia () 1TÇ () Diğer (.....)
Web Tabanlı Muhasebe Sistemi kullanım süreniz ne kadar?	() 2 yıl ve daha az () 3 – 5 yıl () 6 – 8 yıl () 9 yıl ve üstü

2- Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında bilgi düzeyini içeren sorular:

1	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında eğitim/seminer aldınız mı?	() Evet () Hayır
2	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili herhangi bir sertifikanız var mı?	() Evet () Hayır
3	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin gelişim süreci hakkında bilginiz var mı?	() Evet () Hayır
4	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında teorik bilginiz yeterli midir?	() Evet () Hayır
5	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi için gerekli olan donanım-yazılım hakkında bilginiz var mıdır?	() Evet () Hayır
6	Web Tabanlı Muhasebe Sistemini günlük çekmeden kullanabilir misiniz?	() Evet () Hayır
7	Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanırken yardıma ihtiyaç duyar mısınız?	() Evet () Hayır
8	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili yenilik ve gelişmeleri takip ediyor musunuz?	() Evet () Hayır
9	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin fiyat politikası hakkında bilginiz var mıdır?	() Evet () Hayır

3- Katılımcıların Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında yatkınlık düzeyine belirlemeye yönelik sorular:

İfadeler		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yenilikçilik alt boyutu ile ilgili sorular:						
1	Web Tabanlı Muhasebe Sistemini ilk edinenlerden biriyimdir.					
2	Meslektaşlarım Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili tavsiyelerimi ve önerilerimi isterler.					
3	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi konusunda meslektaşlarım benden daha fazla bilgi sahibidirler.					
4	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi hakkında yaşanan yenilikler ilgi alanıma girer.					
5	Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanırken diğer meslektaşlarımdan daha az problem yaşarım.					
6	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi muhasebe uygulamalarında ihtiyaç olan bir yeniliktir.					
İyimserlik alt boyutu ile ilgili sorular:						
7	Web Tabanlı Muhasebe Sistemini kullanmak diğer programlara göre daha basittir.					
8	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile esnek çalışma saatleri ve bağımsız çalışabilme imkanı hoşuma gider.					

9	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile verimli ve etkin muhasebe bilgisi üretilebilmesi açısından zaman kazanılmıştır.					
10	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ofis dışında çalışabilme imkanım artmaktadır.					
11	Mesleğimize uygun olan en son teknolojiye sahip muhasebe programı kullanmayı seçerim.					
12	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin yanında gelişen yeni sistemleri öğrenmek mesleğim açısından faydalıdır.					
13	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin verilen komutlar doğrultusunda hatasız çalışacağı noktasında kuşku yoktur.					
Rahatsızlık alt boyutu ile ilgili sorular:						
14	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili teknik desteğe ihtiyacım olduğunda tam zamanında destek alamamam işlerimi aksatıyor.					
15	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin muhasebe mesleği için yetersiz kaldığını düşünmekteyim.					
16	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi için hazırlanan kullanım kılavuzunda anlaşılabilir (yalın) bir dil kullanılmamaktadır.					
17	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile ilgili teknik destek aldığımda sorunlarımı tam çözebilecek bir kişi olmadığını hissedirim.					
18	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin sorunlar çıkarabileceğini düşünür ve temkinli olurum.					
19	Web Tabanlı Muhasebe Sisteminin mesleki sırların ve bilgilerin gizliliğini koruyamayacağı endişesi taşıyorum.					
20	Web Tabanlı Muhasebe Sistemindeki aksaklıklar genellikle yoğun olduğumuz günlerde yaşanır.					
Güvensizlik alt boyutu ile ilgili sorular:						
21	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile çalışmayı güvenli bulmuyorum.					
22	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen muhasebe bilgilerinin üçüncü kişiler tarafından görüleceği kaygısı taşıyorum.					
23	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her işlemin yok olabilme ihtimaline karşılık yazılı bir çıktısını alırım.					
24	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile üretilen her bilginin hatalı olabilme ihtimaline karşın kontrol ederim.					
25	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile internet ortamında gönderilen bilgi ve belgelerin doğru yere iletiğinden tam emin olamam.					
26	Web Tabanlı Muhasebe Sistemi ile internet ortamında gönderilen bilgi ve belgelerin iletilme durumu hakkında teyit alırım.					